

**Miljøstyrelsens 2. rapport om implementering af
Århuskonventionen**

14. december 2007

Indholdsfortegnelse

Artikel 3: Almindelige bestemmelser.....	3
Artikel 4: Adgang til miljøoplysninger.....	8
Artikel 5: Indsamling og formidling af miljøoplysninger.....	19
Artikel 6: Offentlig deltagelse i afgørelser vedrørende konkrete aktiviteter.....	32
Artikel 7: Offentlig deltagelse i planer, programmer og politikker vedrørende miljøet.....	46
Artikel 8: Offentlig deltagelse ved udarbejdelse af ministerielle bestemmelser og/eller generelt anvendelige, juridisk bindende, normative instrumenter.....	58
Artikel 9: Adgang til klage og domstolsprøvelse.....	59

Artikel 3

Almindelige bestemmelser

Hvorledes er konventionens art. 3, stk. 2, 3, 4, 7 og 8 gennemført i Danmark?

Art. 3, stk. 2. Hver part bestræber sig på at sikre, at offentlige myndigheder og deres ansatte yder offentligheden assistance til og vejledning i at søge adgang til oplysninger, at deltage i beslutningsprocesser og at klage eller søge domstolsprøvelse.

Det er et grundlæggende princip i dansk forvaltningsproces, at den enkelte borger i videst muligt omfang uden at opfylde særlige formkrav skal kunne henvende sig til den pågældende forvaltningsmyndighed om en sag. Herefter skal forvaltningsmyndigheden sørge for, at borgeren får den retsstilling, som er forudsat i den lovgivning, der regulerer det pågældende forvaltningsområde, eller den for borgeren bedst mulige retsstilling, hvis der efter lovgivningen er mulighed for flere løsninger.

Der findes i dansk ret to generelle love vedrørende offentlighed i forvaltningen (lov nr. 571 af 19. december 1985 forvaltningslov og lov nr. 572 af 19. december 1985 om offentlighed i forvaltningen), og herudover suppleres denne generelle regulering specielt for miljøområdet af lov nr. 292 af 27. april 1994 om aktindsigt i miljøoplysninger med senere ændringer (miljøoplysningsloven).

Forvaltningsloven indeholder en række generelle forvaltningsprocessuelle regler, der tillægger borgerne forskellige rettigheder og beføjelser i forbindelse med forvaltningens behandling af en afgørelsessag. Loven er i det væsentligste en kodificering af den retstilstand, der forud for lovens gennemførelse var gældende for forvaltningsmyndighederne, dvs. der er tale om en lovfæstelse af de uskrevne forvaltningsretlige grundsætninger, der er udviklet på baggrund af retspraksis, den juridiske teori og i de senere år navnlig gennem udtalelser fra Folketingets ombudsmand.

Offentlighedsloven indeholder de almindelige regler for adgang til aktindsigt i dokumenter, der er indgået til eller oprettet af en forvaltningsmyndighed som led i administrativ sagsbehandling i forbindelse med dens virksomhed. Loven gælder for enhver, der forlanger at blive gjort bekendt med bestemte dokumenter eller med dokumenter i nærmere angivne sager. Offentlighedsloven regulerer alene spørgsmålet om, i hvilket omfang forvaltningen er forpligtet til at give adgang til aktindsigt. Vedkommende myndighed er derfor ikke afskåret fra efter eget skøn at give adgang til aktindsigt i videre omfang end fastsat i loven, medmindre andet følger af reglerne om tavshedspligt m.v.

Miljøoplysningsloven supplerer forvaltningsloven og offentlighedsloven for så vidt angår miljøoplysninger. Hovedelementet er en udvidelse af adgangen til aktindsigt i miljøoplysninger til også at omfatte oplysninger hos ”organer, der har offentligt ansvar for eller udøver offentlige funktioner eller tjenesteydelser i relation til miljøet, og som er underlagt offentlig kontrol”. Endvidere giver miljøoplysningsloven som udgangspunkt adgang til oplysninger i den form, hvori de foreligger hos myndigheden, herunder i elektronisk form, jf. bemærkningerne til art. 4. Endelig fastsætter loven en absolut frist for afslutning af sager om aktindsigt i miljøoplysninger. Med vedtagelse af loven med efterfølgende ændringer er det sikret, at Danmark har implementeret Århuskonventionens regler om aktindsigt i miljøoplysninger.

Et grundlæggende element i dansk forvaltningsret er princippet om god forvaltningsskik, der rækker videre end, hvad der følger af gældende ret, og som er en fællesbetegnelse for overvejende etisk baserede principper om myndighedernes adfærd over for borgerne, f.eks. at myndighederne skal optræde høfligt og hensynsfuldt. Dette princip benyttes navnlig af ombudsmanden som et videregående bedømmelsesgrundlag for myndighedernes sagsbehandling.

Forvaltningslovens § 7 fastsætter, at en forvaltningsmyndighed i fornødent omfang skal yde vejledning og bistand til personer, der retter henvendelse om spørgsmål inden for myndighedens sagsområde, samt at hvis en forvaltningsmyndighed modtager en skriftlig henvendelse, som ikke vedrører dens sagsområde, skal henvendelsen så vidt muligt videresendes til rette myndighed.

Forvaltningslovens § 25 fastslår, at enhver afgørelse, der meddeles skriftligt, og som kan påklages til anden forvaltningsmyndighed, skal være ledsaget af en klagevejledning. Klagevejledningen skal gives skriftligt i forbindelse med meddelelsen af den truffe afgørelse og skal angive, hvilken myndighed der er klageinstans, fremgangsmåden ved indgivelse af klage samt oplysning om eventuel klagefrist. Endvidere fastsættes i lovens § 26, at afgørelser, der kun kan indbringes for domstolene under iagttagelse af en lovbestemt frist for sagens anlæg, skal være ledsaget af oplysning herom.

Forvaltningslovens § 25 pålægger ikke myndighederne en pligt til at give vejledning om muligheden for at indbringe afgørelsen for domstolene, Folketingets Ombudsmand, tilsynsmyndighederne mv. Det følger imidlertid af den almindelige vejledningspligt, der gælder for alle forvaltningsmyndigheder – og som følger af forvaltningslovens § 7 og principperne om god forvaltningsskik – at myndighederne, når der skønnes at være behov herfor, skal oplyse borgerne om muligheden for at indbringe afgørelsen for domstolene, Folketingets Ombudsmand mv.”

Herudover pålægger lov om aktindsigt i miljøoplysninger, § 4 b myndigheden en vejledningspligt i sager om aktindsigt i miljøoplysninger, der vedrører miljøfaktorer, således at der på anmodning skal oplyses, hvis oplysningerne er til rådighed, hvor disse kan findes, om målingsmetoder, herunder fremgangsmåder for analyser, prøveudtagninger og forbehandling af prøver, der er anvendt ved tilvejebringelse af oplysningerne eller henviser til en anvendt standardprocedure.

Stk. 3. Hver part fremmer uddannelse og offentlig opmærksomhed på miljøområdet, især om, hvordan man kan få adgang til oplysninger, deltage i beslutningsprocesser og få adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet.

Miljøministeriet arbejder løbende med at sikre borgerne adgang til oplysninger om miljøforhold på en lang række områder: miljøoplysninger er offentligt tilgængelige via ministeriets hjemmesider, fx databaser, rapporter om miljøets tilstand, pjecer, artikler osv. Samtidig udsendes der trykt materiale, når det er hensigtsmæssigt for at nå de relevante målgrupper af et givent miljøbudskab. Ministeriet åbner endvidere mulighed for at deltage i beslutningsprocessen ved, at lovforslag, forslag til bekendtgørelser, vejledninger planer og programmer sendes i høring til en bred kreds af interessenter, samt at forslagene gøres tilgængelige på internettet. Derudover findes der et centralt informationscenter Frontlinjen, der omtales nærmere i forbindelse med artikel 5, stk. 2.

Miljøstyrelsen orienterer på sin hjemmeside www.mst.dk (tværgående indsats, miljørettigheder) særskilt om de miljørettigheder, der er afledt af Århuskonventionen. I 2001 gennemførte Miljøstyrelsen en særlig oplysningskampagne om borgernes miljørettigheder i kølvandet på

Århuskonventionens implementering. Kampagnen "Sæt miljøbeslutninger i bevægelse" henvendte sig til borgere, miljøorganisationer og embedsmænd.

Med hensyn til fremme af miljø i undervisningssammenhæng bidrager Miljøministeriet aktivt til EMU-portal, der er en hjemmeside med tilbud til undervisningssektoren (folkeskoler, gymnasier etc.), hvor de kan få ideer til miljømøder i undervisningen mm. Miljøministeriet har siden 2003 hvert efterår gennemført REN Uge-kampagnen for skolernes mellemste klassetrin. Formålet med kampagnen er at få eleverne til at sætte fokus på henkastet affald og på den måde, vi i Danmark håndterer affald på.

Skov- og Naturstyrelsen og Friluftsrådet administrerer i fællesskab Naturvejlederordningen med ca. 310 naturvejledere, der formidler fremme af natur- og miljøforståelse. Naturvejlederne gennemfører hvert år ca. 36.000 arrangementer med tilsammen ca. 950.000 deltagere. Naturvejledere inspireres gennem temadage og efteruddannelse.

Skov- og Naturstyrelsen har udviklet et undervisningsmateriale om biologisk mangfoldighed til brug i Folkeskolens indskoling (Følg ræven i naturen). Materialet er baseret på erfaringer fra naturskoler og naturvejledere. Styrelsen udgiver i foråret 2008 en elevbog og lærervejledning til undervisning i biodiversitet i folkeskolens 5-6. klassetrin (Det er også min natur).

Alle danske statslige institutioner har siden 1998 gjort deres udgivelser tilgængelige i elektronisk format.

Stk. 4. Hver part sørger for passende anerkendelse af og støtte til foreninger, organisationer og grupper, hvis formål er at fremme miljøbeskyttelse og sikrer, at dets nationale retssystem er i overensstemmelse med denne forpligtelse.

Grundlovens § 78 sikrer foreningsfriheden i Danmark. Miljøorganisationer er i en række miljø- og landbrugslove sikret en klageadgang og er optaget som høringsparter. Derudover bliver de i vidt omfang inviteret til at deltage i relevante udvalg og arbejdsgrupper. Der er endvidere mulighed for at yde tilskud til miljøorganisationer til gennemførelse af konkrete projekter indenfor rammerne af de eksisterende tilskudsordninger.

Se eksempler på, hvorledes miljøorganisationer er anerkendt som klageberettigede i miljølovgivningen under besvarelsen vedrørende art. 9.

Stk. 7. Hver part fremmer anvendelsen af principperne i denne konvention i internationale beslutningsprocesser på miljøområdet og i internationale organisationer i sager med hensyn til spørgsmål, der vedrører miljøet.

Danmark har fremmet principperne i konventionen i internationale fora både i globale og regionale forhandlinger og sammenhænge, herunder EU. Danmark fremmede principperne i forhandlingerne i Johannesburg i 2002 om bæredygtig udvikling, hvor Århuskonventionens principper delvist er afspejlet i "Plan of implementation". Danmark fremmede også principperne på vegne af EU som formandskabsland i 2002.

Danmark har også fremmet principperne ved andre internationale møder og i andre internationale fora.

Angående offentlig deltagelse i internationale beslutningsprocesser på miljøområdet er der praksis for at inkludere medlemmer af ikke statslige organisationer i de statslige delegationer. Der er også praksis for at involvere ikke statslige organisationer i den nationale beslutningsproces, hvor den danske position fastlægges, ligesom de deltager i eventuelle opfølgende møder.

Som eksempel kan nævnes Konventionen om Biodiversitet. I hovedparten af forhandlingsmøderne er medlemmer af ikke statslige organisationer en del af den danske delegation, og hvis det ikke er tilfældet, er det fordi de har valgt ikke at deltage. Den almindelige danske beslutningsprocedure, hvor den danske holdning fastlægges, involverer både ikke statslige organisationer og andre interessenter. Den nationale proces mellem de internationale møder består også af et internationalt kontaktudvalg for biodiversitet og for skov og en interessentbaggrundsgruppe for forhandlingerne under Konventionen.

Der har været interne konsultationer mellem embedsmænd, der arbejder med Århuskonventionen og embedsmænd, der arbejder med andre internationale fora om miljømæssige aspekter med hensyn til implementering af Almaty retningslinjerne. ”The Guidelines on Public Participation in International Forums” er således blevet distribueret og fremmet i interne netværk om miljøkonventioner.

Stk. 8. Hver part sikrer, at personer, der udnytter deres rettigheder i overensstemmelse med reglerne i denne konvention ikke straffes, forfølges eller chikaneres på nogen som helst måde på grund af deres engagement. Denne bestemmelse påvirker ikke nationale domstoles ret til at idømme rimelige sagsomkostninger i retssager.

Den danske grundlov grundfæster blandt andet borgerens adgang til ytringsfrihed, foreningsfrihed samt muligheden for at få prøvet forvaltningsmyndighedernes afgørelser ved domstolene. Herudover yder Den Europæiske Menneskeretlighedskonvention en beskyttelse af borgernes grundlæggende rettigheder og friheder. Den danske lovgivning angiver positivt i hvilke tilfælde en borger kan retsforfølges. Denne lovgivning giver ikke mulighed for at foretage en sådan forfølgelse m.v. som er nævnt i konventionens art. 3, stk. 8.

Den gældende danske lovgivning kan findes på www.retsinfo.dk

Stk. 9. Inden for anvendelsesområdet af relevante bestemmelser i denne konvention, har offentligheden adgang til oplysninger, mulighed for at deltage i beslutningsprocesser og adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet, uden at der sker diskrimination på grund af statsborgerskab, nationalitet eller bopæl og, i tilfælde af en juridisk person, uden diskrimination på grund af det sted, hvor den har sit registrerede hovedsæde eller et reelt sæde for dens aktiviteter.

Det fastslås i miljøoplysningslovens § 2, stk. 1, at *enhver* har de rettigheder der følger af loven. Miljøoplysningslovens § 2, stk. 1, sikrer således, at der i forbindelse med adgangen til miljøoplysninger ikke diskrimineres på grund af statsborgerskab, nationalitet mv.

Følgende regulering er blandt andet med til at gennemføre de generelle krav i konventionens art. 3, stk. 2, 3, 4, 7 og 8:

- Grundloven: lov nr. 169 af 5. juni 1953 Danmarks Riges Grundlov

- Straffeloven: lovbekendtgørelse nr. 1260 af 23. oktober 2007 Straffeloven
- Offentlighedslov: lov nr. 572 af 19. december 1985 om offentlighed i forvaltningen
- Forvaltningslov: lov nr. 571 af 19. december 1985 Forvaltningslov
- Miljøoplysningsloven: lovbekendtgørelse nr. 660 af 14. juni 2006 om aktindsigt i miljøoplysninger

Artikel 4

Adgang til miljøoplysninger

EU har i 2003 gennemført Århus-konventionens artikel 4 ved direktiv 2003/4/EF af 28. januar 2003 (Europa-Parlamentets og rådets direktiv om offentlig adgang til miljøoplysninger). De nødvendige tilpasninger af dansk lovgivning, som følge af direktivet, blev gennemført ved lov nr. 310 af 2. maj 2005 om ændring af lov om aktindsigt i miljøoplysninger.

Definitionen af offentlige myndigheder:

Offentlige myndigheder i henhold til offentlighedslovens § 1, samt organer, herunder fysiske og juridiske personer, der har offentligt ansvar for eller udøver offentlige funktioner eller tjenesteydelser i relation til miljøet, og som er underlagt offentlig kontrol er omfattet af forpligtelserne til at meddele aktindsigt i miljøoplysninger, jf. § 1 i miljøoplysningsloven.

Miljøklagenævnet har i sag MKN-32-8 af 24. juni 2004 taget stilling til afgrænsningen af ”organer” omfattet af miljøoplysningslovens § 1. Afgørelsen kan ses på www.mkn.dk.

Definitionen af miljøoplysninger

Miljøoplysninger er defineret i § 3 i lov om aktindsigt i miljøoplysninger:

Ved miljøoplysninger forstås alle oplysninger, som er i myndighedens besiddelse, eller som opbevares for den, som foreligger i skriftlig form, i billed- eller lydform eller i elektronisk eller en hvilken som helst anden form, uanset hvornår oplysningerne er tilvejebragt, og som vedrører

- 1) tilstanden i miljøelementer som f.eks. luft og atmosfære, vand, jord, landskaber og naturområder, herunder vådområder, kyst- og havområder, biologisk mangfoldighed og dennes bestanddele, herunder genetisk modificerede organismer og vekselvirkningen mellem disse elementer,
- 2) faktorer som f.eks. stoffer, energi, støj, stråling eller affald, herunder radioaktivt affald, emissioner, udledninger og andre udslip i miljøet, der på påvirker eller kan påvirke de miljøelementer, som er nævnt i nr. 1,
- 3) foranstaltninger, herunder administrative foranstaltninger såsom politikker, lovgivning, planer, programmer, miljøaftaler og aktiviteter, der påvirker eller kan påvirke de enkelte miljøelementer, som er nævnt i nr. 1 og 2, og faktorer samt foranstaltninger og aktiviteter, der har til formål at beskytte disse miljøelementer,
- 4) rapporter om gennemførelse af miljølovgivningen,
- 5) rentabilitetsberegninger og andre økonomiske analyser og forudsætninger, som er anvendt i forbindelse med de foranstaltninger og aktiviteter, som er nævnt i nr. 3, og
- 6) menneskers sundheds- og sikkerhedstilstand, herunder hvor det er relevant forurening af fødekæden, menneskers levevilkår, kulturminde og bygningsværker, i det omfang de påvirkes af de enkelte miljøelementers tilstand, som nævnt i nr. 1, eller via disse elementer af de i nr. 2 og 3 nævnte forhold.

Miljøklagenævnet har i to sager, MKN 32-16 af 19. oktober 2005 og MKN 400-1- af 27. november 2006 taget stilling til den nærmere afgrænsning af § 3. Afgørelserne kan ses på www.mkn.dk.

Opfyldelse af konventionens art. 3, stk. 9 om forbud mod diskrimination på grund af statsborgerskab, nationalitet eller bopæl og, i tilfælde af en juridisk person, uden diskrimination på grund af det sted, hvor den har sit registrerede hovedsæde eller et reelt sæde for dens aktiviteter:

Det fastslås i miljøoplysningslovens § 2, stk. 1, at *enhver* har de rettigheder der følger af loven. Miljøoplysningslovens § 2, stk. 1, sikrer således, at der i forbindelse med adgangen til miljøoplysninger ikke diskrimineres på grund af statsborgerskab, nationalitet mv.

Hvorledes er konventionens art. 4 implementeret i dansk ret?

Art. 4, stk. 1. Hver part sikrer, med forbehold af efterfølgende stykker i denne artikel, at offentlige myndigheder, når de anmodes om miljøoplysninger, gør offentligheden bekendt med sådanne oplysninger inden for rammerne af national lovgivning, herunder, når der anmodes herom og med forbehold af litra b) nedenfor, i form af kopier af den konkrete dokumentation, der indeholder eller omfatter sådanne oplysninger:

a) uden at den, der anmoder om oplysningerne, skal begrunde sin anmodning

b) i den anmodede form, medmindre:

i) myndigheden har rimelige grunde til at give adgang i en anden form end den, der er anmodet om, i hvilket tilfælde myndigheden skal begrunde, hvorfor adgang gives i den pågældende form eller

ii) de anmodede oplysninger allerede er offentligt tilgængelige i en anden form.

Gennemførslen i dansk ret:

Ikke krav om begrundet anmodning

Der er ikke i den danske lovgivning fastsat noget krav om begrundelse for en anmodning om miljøoplysninger, jf. § 2, stk. 1, i miljøoplysningsloven.

I den anmodede form og indhold

Efter miljøoplysningslovens § 4, stk. 2, skal myndighederne som udgangspunkt udlevere miljøoplysninger i den form eller format, som den informationssøgende ønsker, herunder i elektronisk form, medmindre oplysningerne allerede er tilgængelige i en anden form, som er let tilgængelig for den pågældende, eller det er rimeligt at stille dem til rådighed i en anden form eller format.

Art. 4, stk. 2. De miljøoplysninger, der er omfattet af stk. 1 oven for skal stilles til rådighed snarest muligt og senest en måned efter, at anmodningen er fremsat, medmindre oplysningernes omfang og komplekse karakter kan begrunde en forlængelse af denne periode på op til to måneder efter anmodningen. Den, der har fremsat anmodningen, skal informeres om enhver forlængelse og om grundene hertil.

§ 4, stk. 3, i miljøoplysningslovens fastsætter at sager om aktindsigt under hensyntagen til en eventuel tidsfrist, som anføres af den, der har fremsat anmodningen, skal afgøres hurtigst muligt og senest 1 måned efter modtagelsen af anmodningen eller, hvis sagens omfang og komplekse karakter er af en sådan art, at fristen på 1 måned ikke kan overholdes, senest 2 måneder efter modtagelsen og at sager, hvor der gives et afslag på at stille oplysninger til rådighed i den ønskede form eller format, skal afgøres senest en måned efter modtagelsen af anmodningen.

Offentlighedslovens § 16, stk. 2, gælder også for myndighederne i sager om aktindsigt i miljøoplysninger. Bestemmelsen fastslår, at såfremt en begæring om aktindsigt ikke er imødekommet eller afslået inden 10 dage efter, at den er modtaget af vedkommende myndighed, skal myndigheden underrette den, der har begæret om aktindsigt om grunden hertil samt om, hvornår en afgørelse kan forventes at foreligge.

Art. 4, stk. 3. En anmodning om adgang til miljøoplysninger kan afslås såfremt

- a) Den offentlige myndighed, som anmodningen er rettet til, ikke ligger inde med de miljøoplysninger, der er anmodet om**
- b) Anmodningen er åbenlyst urimelig eller for generelt formuleret**
- c) Anmodningen vedrører materiale under udarbejdelse eller offentlige myndigheders interne meddelelser, hvis en sådan undtagelse findes i national ret eller sædvanemæssig praksis, dog under hensyntagen til offentlighedens interesser i at blive gjort bekendt med oplysningerne.**

Der findes ikke bestemmelser i dansk lovgivning svarende til konventionens art. 4, stk. 3, litra a, praksis er dog i sagens natur i overensstemmelse med konventionsbestemmelsen.

For så vidt angår litra b, bemærkes, at der i dansk ret gælder et krav om, at den aktindsigtssøgende identificerer de dokumenter eller den sag, som den pågældende ønsker at blive gjort bekendt med, jf. offentlighedslovens § 4, stk. 3, og forvaltningslovens § 9, stk. 1, 2. pkt.. Det bemærkes, at den vejledningspligt, der følger af forvaltningslovens § 7, antages at forpligte myndighederne til at bistå en person, der søger om aktindsigt, med at opfylde det nævnte konkretiseringskrav.

For så vidt angår litra c se besvarelsen neden for.

Art. 4, stk. 4. En anmodning om adgang til miljøoplysninger kan afslås, hvis offentliggørelse vil kunne have en ugunstig indvirkning på:

- a) den fortrolige karakter af myndighedernes forhandlinger, hvor en sådan fortrolighed har hjemmel i national ret**
- b) internationale forbindelser, nationalt forsvar og den offentlige sikkerhed**
- c) retssagers behandling ved domstolene, en persons mulighed for at opnå en retfærdig domstolsbehandling eller offentlige myndigheders efterforskning af straffe- og disciplinærsager**
- d) den fortrolige karakter af forretnings- og fabrikshemmeligheder, hvis en sådan fortrolighed er retligt beskyttet med henblik på at beskytte en legitim økonomisk interesse. Inden for disse rammer skal oplysninger om emissioner, der er relevante for beskyttelsen af miljøet gøres tilgængelige**
- e) immaterielle rettigheder**
- f) den fortrolige karakter af personlige data og/eller dokumenter der vedrører fysiske personer, hvis den pågældende person ikke har accepteret offentliggørelse af de pågældende oplysninger og, hvis en sådan fortrolighed har hjemmel i national ret**

g) en tredjemand, der har givet de ønskede oplysninger uden at være, eller kunne blive gjort, juridisk forpligtet hertil, og som ikke accepterer offentliggørelse af oplysningerne eller

h) det miljø, oplysningerne vedrører, såsom ynglesteder for sjældne arter.

De ovenfor nævnte grunde til afslag på anmodning om oplysninger skal fortolkes restriktivt under hensyntagen til den offentlige interesse i at oplysningerne offentliggøres, og under hensyntagen til om oplysningerne vedrører emissioner til miljøet.

Afvejningsreglen:

Miljøoplysningslovens § 2, stk. 3, indarbejder direktivets og konventionens afvejningsregel i lovgivningen:

”**Stk. 3.** I sager om aktindsigt i miljøoplysninger, der er omfattet af bestemmelserne i §§ 2, 7, 10 og § 12, stk. 1, og § 13, stk. 1, i lov om offentlighed i forvaltningen eller i § 12, stk. 1, § 14, stk. 1, og § 15, stk. 1, i forvaltningsloven skal vedkommende myndighed foretage en konkret afvejning af offentlighedens interesser, der varetages ved udlevering af miljøoplysningerne, over for de interesser, der varetages ved at afslå udlevering. Bestemmelserne i §§ 2, 7, 10, 12, stk. 1, og § 13, stk. 1, i lov om offentlighed i forvaltningen eller i § 12, stk. 1, § 14, stk. 1, og § 15, stk. 1, i forvaltningsloven skal anvendes restriktivt under hensyntagen til samfundets interesse i, at oplysningerne offentliggøres i det konkrete tilfælde. Bestemmelserne i 1. og 2. pkt. gælder ikke for sager omfattet af § 2, stk. 1, 1. pkt. i lov om offentlighed i forvaltningen, som behandles af politiet og anklagemyndigheden.”

I forhold til Konventionens generelle udgangspunkt om at adgangen til at begrænse aktindsigten skal fortolkes restriktivt under hensyn til offentlighedens interesse i, at oplysningerne offentliggøres, kan bemærkes følgende i forhold til offentlighedsloven og forvaltningsloven.

Afvejningen af på den ene side offentlighedens interesser i at kunne få bestemte miljøoplysninger og på den anden side hensynet til at kunne hemmeligholde visse oplysninger, kommer også til udtryk i en række af offentlighedslovens og forvaltningslovens undtagelsesbestemmelser. En række af undtagelsesreglerne i de to love lægger op til et konkret skøn, der bl.a. involverer hensynet til på den ene side adgangen til aktindsigt, på den anden side hensynet til andre offentlige eller private interesser. Derudover er afvejningen af de modstående hensyn foretaget generelt med affattelsen og vedtagelsen af lovene, og afvejningen er således foretaget af Folketinget.

Herudover foretages der efter de danske regler en konkret afvejning i den enkelte sag, idet myndighederne efter offentlighedslovens § 4, stk. 1, 2. pkt., i almindelighed er forpligtet til – i forhold til materiale, der efter offentlighedslovens undtagelsesbestemmelser kan undtages fra aktindsigt – at vurdere, om der bør meddeles aktindsigt efter princippet om meroffentlighed, og i den forbindelse afveje hensynet til offentlighed over for de hensyn, der ligger bag vedkommende undtagelsesbestemmelse. Folketingets Ombudsmand har i den forbindelse udtalt, at en myndighed, hvis oplysningerne i et dokument ikke er fortrolige, i almindelighed bør imødekomme en begæring om aktindsigt, selv om myndigheden ikke er forpligtet til det (FOB, 1992, s. 206 ff). Myndighederne må således vurdere, om der i den konkrete sag foreligger et af de i loven opregnede beskyttelseshensyn til visse offentlige eller private interesser. Princippet om meroffentlighed kan dermed siges at understøtte den pligt til i videst muligt omfang at undlade at afskære adgangen til aktindsigt, som følger af konventionen.

Hvad angår de konkrete undtagelsessituationer bemærkes, at der i langt størstedelen af situationerne er fuldstændig overensstemmelse imellem konventionen og de danske regler. Offentlighedsloven går dog på enkelte områder videre end det, der umiddelbart kan forenes med konventionen, hvorfor

det i miljøoplysningslovens § 2 er fastsat, at visse bestemmelser i offentlighedsloven ikke gælder for miljøoplysninger.

Undtagelserne for aktindsigt i miljøoplysninger fremgår af miljøoplysningslovens § 2:

”§ 2. Enhver har under de betingelser og med de undtagelser, der følger af lov om offentlighed i forvaltningen og forvaltningsloven, ret til at blive gjort bekendt med miljøoplysninger, jf. dog stk. 2-6 og § 3.

Stk. 2. Ret til aktindsigt efter denne lov begrænses ikke af særlige bestemmelser om aktindsigt i anden lovgivning. Dette gælder dog ikke bestemmelser fastsat til gennemførelse af Fællesskabsretlige forpligtelser.

Stk. 3. I sager om aktindsigt i miljøoplysninger, der er omfattet af bestemmelserne i §§ 2, 7 og 10, § 12, stk. 1, og § 13, stk. 1, i lov om offentlighed i forvaltningen eller i § 12, stk. 1, § 14, stk. 1, og § 15, stk. 1, i forvaltningsloven, skal vedkommende myndighed foretage en konkret afvejning af offentlighedens interesser, der varetages ved udlevering af miljøoplysningerne, over for de interesser, der varetages ved at afslå udlevering. Bestemmelserne i §§ 2, 7 og 10, § 12, stk. 1, og § 13, stk. 1, i lov om offentlighed i forvaltningen eller i § 12, stk. 1, § 14, stk. 1, og § 15, stk. 1, i forvaltningsloven skal anvendes restriktivt under hensyntagen til samfundets interesse i, at oplysningerne offentliggøres i det konkrete tilfælde. Bestemmelserne i 1. og 2. pkt. gælder ikke for sager omfattet af § 2, stk. 1, 1. pkt., i lov om offentlighed i forvaltningen, som behandles af politiet og anklagemyndigheden.

Stk. 4. § 10, stk. 1, nr. 5, i lov om offentlighed i forvaltningen gælder ikke for miljøoplysninger, jf. dog § 4 a.

Stk. 5. Bestemmelsen i § 10, nr. 1-4, § 12, stk. 1, og § 13, stk. 1, nr. 6, i lov om offentlighed i forvaltningen eller § 12, stk. 1, i forvaltningsloven finder ikke anvendelse på oplysninger om emissioner til miljøet, i det omfang afslag på aktindsigt vil stride imod bestemmelserne i artikel 4, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/4/EF af 28. januar 2003 om offentlig adgang til miljøoplysninger og om ophævelse af Rådets direktiv 90/313/EØF.

Stk. 6. Bestemmelserne i § 13, stk. 1, nr. 4-6, i lov om offentlighed i forvaltningen eller § 15, stk. 1, nr. 4 og 5, i forvaltningsloven finder ikke anvendelse på miljøoplysninger, i det omfang afslag på aktindsigt vil stride imod bestemmelserne i artikel 4, stk. 2, i det i stk. 5 nævnte direktiv. ”

Undtagelsen i offentlighedslovens § 10, nr. 5, hvorefter oplysninger, der indsamles som led i offentlig statistik og videnskabelige undersøgelser ikke er undergivet aktindsigt har navnlig til formål at gøre det muligt for offentligt ansatte videnskabsmænd i lighed med private at tilsikre private og andre offentlige institutioner diskretion ved indsamling af materiale til brug for videnskabelige undersøgelser eller statistik.

Da konventionen ikke generelt giver mulighed for at undtage sådanne statistiske eller videnskabelige oplysninger fra aktindsigt, kan undtagelsen i offentlighedslovens, § 10, nr. 5, ikke benyttes i forhold til miljøoplysninger, jf. miljøoplysningslovens § 2, stk. 4.

Oplysninger, der indgår i offentlig statistik eller videnskabelige undersøgelser kan dog undtages fra aktindsigt, i det omfang det følger af andre af offentlighedslovens undtagelsesregler, der er i overensstemmelse med konventionen, herunder offentlighedslovens regler om internt materiale (materiale under udarbejdelse/interne meddelelser, artikel 4, stk. 3, litra c) det offentliges økonomiske interesser (forretningshemmeligheder, artikel 4, stk. 4, litra d), personers eller virksomheders forretningsforhold m.v. (forretningshemmeligheder/immaterielle rettigheder, artikel 4, stk. 4, litra d og e), privates personlige, herunder økonomiske forhold, (persondata, artikel 4, stk. 4, litra f) m.v.

Efter konventionen kan oplysninger til brug for offentlig statistik og videnskabelige undersøgelser undtages fra aktindsigt, såfremt oplysningerne stammer fra tredjemand, der ikke var eller kunne gøres forpligtet til at udlevere oplysningen. Denne mulighed er ikke fuldt ud udnyttet i de danske regler, dog fastsættes i § 4a i miljøoplysningsloven, at myndigheden i disse situationer skal informere om, at vedkommende ikke er eller kan forpligtes til at udlevere oplysninger til sådan brug, og om adgangen til at tilkendegive, at oplysningerne ikke bør offentliggøres.

Retten til aktindsigt omfatter ikke tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller drifts- eller forretningsforhold eller lignende, for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning for den person eller virksomhed, oplysningen angår, at anmodningen om aktindsigt ikke imødekommes, jf. offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 2. Bestemmelsen er kun anvendelig, hvis indrømmelse af aktindsigt efter et konkret skøn må antages at indebære en nærliggende risiko for, at der påføres den pågældende person eller virksomhed skade, navnlig et økonomisk tab af nogen betydning. Denne regel har sit modstykke i konventionens art 4, stk. 4, litra d, hvor det generelle udgangspunkt er, at oplysninger kan undtages med henvisning til den fortrolige karakter af forretningshemmeligheder. Konventionens art 4, stk. 4, litra d, har imidlertid en særlig regel for emissionsoplysninger, idet fortsættelsen af ovennævnte regel lyder: Inden for disse rammer skal oplysninger om emissioner, der er relevante for beskyttelsen af miljøet, gøres tilgængelige.

Reglen præciserer, at undtagelsen vedr. forretningshemmeligheder ikke kan anvendes, for så vidt angår oplysninger om emissioner, der er relevante for beskyttelsen af miljøet. Sådanne oplysninger skal altid udleveres indenfor de rammer, der i øvrigt etableres med artikel 4.

Oplysninger om virksomheders emissioner kan efter omstændighederne være omfattet af reglerne i offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 2. Her er det slået fast i Ombudsmandens praksis (f.eks. FOB 1983, s. 175), at oplysninger om udledninger til omgivelserne alene kan undtages, når det konkret er dokumenteret, at udleveringen af oplysningerne vil medføre væsentlig økonomisk skadevirkning for virksomheden.

Miljøoplysningsloven § 2, stk. 5, fastslår, at offentlighedslovens § 12, stk. 1, ikke gælder for miljøoplysninger, der har karakter af emissionsoplysninger, og som er relevante for beskyttelsen af miljøet i det omfang det vil stride mod art. 4, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/4/EF af 28. januar 2003 om offentlig adgang til miljøoplysninger og om ophævelse af Rådets direktiv 90/313/EØF.

Begrebet emission er ikke nærmere defineret i konventionen, men vurderes at omfatte ikke blot faste, flydende eller luftformige udledninger, men tillige støj og vibrationer. Med emissionsoplysninger menes således udledninger af enhver art til vand, jord, luft og undergrund. Det er heller ikke nærmere beskrevet i konventionen, hvad der skal til, for at oplysningen er relevant for beskyttelsen af miljøet. Det må antages, at der skal være tale om oplysninger om emissioner med en vis skadevirkning for miljøet.

Oplysninger om emissioner, der er relevante for beskyttelsen af miljøet, kan alene undtages, når man er inden for området af offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 2, og konventionens og direktivets regler giver mulighed for at undtage oplysningen.

Konventionens artikel 4, stk. 4, litra e, vedrører hensynet til beskyttelsen af immaterielle rettigheder. Dette begreb er bredt angivet i konventionen, og omfatter både immaterielle rettigheder, der er retligt beskyttede via reglerne om patenter, ophavsrettigheder, mønsterrettigheder m.v. og ukendte produktionsmetoder, som ville kunne opnå immaterialretlig beskyttelse, men hvor producenten ikke har ansøgt herom. Kun hvis den immaterielle rettighed er omfattet af § 12, stk. 1, nr. 2, i offentlighedsloven og retten tillige er omfattet af konventionens art. 4, stk. 4, litra e, (og direktivets) kan den undtages fra aktindsigten.

Offentlighedslovens § 13, stk. 1, indeholder mulighed for efter et konkret skøn at begrænse retten til aktindsigt af hensyn til det offentliges kontrol-, regulerings- og planlægningsvirksomhed (nr. 4), det offentliges økonomiske interesser (nr. 5) og private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet (nr. 6). Det følger herudover af offentlighedslovens § 13, stk. 2, at såfremt de hensyn, der er nævnt i bl.a. § 13, stk. 1, nr. 4-6, kun gør sig gældende for en del af et dokument, skal den, der har fremsat anmodning om aktindsigt, gøres bekendt med dokumentets øvrige indhold.

Miljøoplysningslovens § 2, stk. 6, indeholder en fortolkningsregel, hvorefter oplysninger alene kan undtages efter offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 4-6, i det omfang dette ikke vil stride imod art. 4, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/4/EF af 28. januar 2003 om offentlig adgang til miljøoplysninger og om ophævelse af Rådets direktiv 90/313/EØF.

Det er således ikke muligt efter offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 4 at begrænse adgangen til aktindsigt i miljøoplysninger alene med henvisning til, at det vil være skadeligt for det offentliges kontrol-, regulerings- eller planlægningsvirksomhed. Det vil være en forudsætning for hemmeligholdelse, at det kan forenes med en af undtagelsessituationerne i direktivets art. 4, stk. 2 (konventionens artikel 4), herunder at det f.eks. sker af hensyn til den fortrolige karakter af myndighedernes forhandlinger (konventionens artikel 4, stk. 4, litra a) den foreløbige karakter af dokumentet (konventionens artikel 4, stk. 3, litra c) m.v.

En begrænsning i aktindsigten med henvisning til det offentliges økonomiske interesser efter offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 5, er kun mulig, når hemmeligholdelse er båret af grunde, der er forenelige med direktivet (og konventionen), herunder f.eks. det offentliges forretningshemmeligheder (konventionens artikel 4, stk. 4 litra d) eller hensynet til den fortrolige karakter af myndighedernes forhandlinger (konventionens artikel 4, stk. 4, litra a).

Offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 6, fastsætter, at retten til aktindsigt kan begrænses i det omfang, det er nødvendigt til beskyttelse af væsentlige hensyn til private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet.

Det er alene muligt at undtage miljøoplysninger efter offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 6, når situationen kan forenes med en af undtagelsessituationerne i konventionens (og direktivets) artikel 4. Udover de hensyn, der er omfattet af konventionen artikel 4, stk. 4, litra g om materiale forelagt af tredjemand, og litra h om materiale, hvis offentliggørelse snarere vil bevirke, at det miljø, som materialet vedrører, vil lide skade, kan beskyttelse af oplysninger af hensyn til forskningsmæssige interesser varetages med hjemmel i bestemmelsen, når der er tale om materiale under udarbejdelse (konventionens artikel 4, stk. 3, litra c).

Art. 4, stk. 5 Hvis en offentlig myndighed ikke ligger inde med de oplysninger, der anmodes om, skal myndigheden hurtigst muligt orientere den, der har anmodet om oplysningerne, om hvilken offentlig myndighed den pågældende kan rette henvendelse til for at få adgang til oplysningerne, eller videresende anmodningen til denne myndighed og orientere den, der har anmodet om oplysningerne herom.

Bestemmelsen er implementeret i § 4, stk. 4, i miljøoplysningsloven, der fastsætter at såfremt en begæring om oplysninger ikke er fremsat over for rette myndighed eller organ, skal den, der fremsatte anmodningen, hurtigst muligt orienteres om, hvem der er rette myndighed, eller

anmodningen skal videresendes til myndigheden, og den, der fremsatte anmodningen, orienteres herom.

Art. 4, stk. 6. Hver part sikrer, såfremt de oplysninger, der undtages i henhold til stk. 3, litra c) og 4 ovenfor, kan udskilles uden at skade fortroligheden af disse oplysninger, at de offentlige myndigheder giver adgang til den øvrige del af de miljøoplysninger, der er anmodet om.

Offentlighedslovens § 11, stk. 1, fastsætter en pligt til – i overensstemmelse med lovens almindelige regler – at meddele aktindsigt i oplysninger om faktiske omstændigheder, der er af væsentlig betydning for sagsforholdet fra følgende dokumenter, der er undtaget fra aktindsigt efter offentlighedslovens § 7 eller § 10, nr. 1-4:

Det drejer sig om følgende oplysninger:

- 1) dokumenter, der udarbejdes af en myndighed til eget brug,
- 2) brevveksling mellem forskellige enheder inden for samme myndighed og
- 3) brevveksling mellem en kommunalbestyrelse og dennes udvalg, afdelinger og andre organer eller mellem disse organer indbyrdes.
- 4) Statsrådsprotokoller, referater af møder mellem ministre og dokumenter, der udarbejdes af en myndighed til brug for sådanne møder.
- 5) Brevveksling mellem ministerier om lovgivning, herunder bevillingslove.
- 6) Dokumenter, der udveksles i forbindelse med, at en myndighed udfører sekretariatsopgaver for en anden myndighed.
- 7) Myndigheders brevveksling med sagkyndige til brug i retssager eller ved overvejelse af, om retssag bør føres.

Efter offentlighedslovens § 12, stk. 2, skal den, der har søgt om aktindsigt, gøres bekendt med et dokumentets øvrige indhold, såfremt kun en del af dokumentet omfatter:

- 1) enkeltpersoners private, herunder økonomiske, forhold,
- 2) tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold eller lignende, for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning for den person eller virksomhed, oplysningen angår, at begæringen ikke imødekommes.

Efter offentlighedslovens § 13, stk. 2, skal den, der har søgt om aktindsigt, gøres bekendt med et dokumentets øvrige indhold, såfremt følgende hensyn kun gør sig gældende for en del af dokumentet:

- 1) statens sikkerhed eller rigets forsvar,
- 2) rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til fremmede magter eller mellemfolkelige institutioner,
- 3) forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser, straffuldbyrdelse og lignende samt beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning,
- 4) gennemførelse af offentlig kontrol, regulerings- eller planlægningsvirksomhed eller af påtænkte foranstaltninger i henhold til skatte- og afgiftslovgivningen,
- 5) det offentliges økonomiske interesser, herunder udførelsen af det offentliges forretningsvirksomhed, eller
- 6) private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet.

Art. 4, stk. 7. Et afslag på en anmodning skal meddeles skriftligt, hvis anmodningen var skriftlig, eller hvis den, der anmodede om oplysninger, ønsker det. Et afslag skal begrundes, og der skal

gives vejledning om adgangen til at få afslaget prøvet i overensstemmelse med artikel 9. Et afslag skal meddeles så hurtigt som muligt og senest inden en måned, medmindre oplysningernes komplekse karakter kan begrunde en forlængelse på op til to måneder fra anmodningen. Den, der har fremsat anmodningen, informeres om enhver forlængelse og om grundene hertil.

Miljøoplysningslovens § 4, stk. 3 og 4 fastslår, at sager om aktindsigt skal under hensyntagen til en eventuel tidsfrist, som anføres af den, der har fremsat anmodningen, afgøres hurtigst mulig og senest en måned efter modtagelsen af anmodningen eller, hvis sagens komplekse karakter og omfang er af en sådan art, at fristen på 1 måned ikke kan overholdes, senest 2 måneder efter modtagelsen. og at afslag i sager om aktindsigt skal begrundes og være ledsaget af en klagevejledning. Afslag meddeles skriftligt, hvis anmodningen er fremsat skriftligt, eller hvis den, der fremsatte anmodningen, ønsker det.

Miljøoplysningslovens § 4, stk. 4, fastsætter endvidere at afslag, der begrundes med, at materialet er under udarbejdelse, skal oplyse navnet på den myndighed, der udarbejder materialet, samt hvornår materialet forventes at foreligge i endelig form.

Art. 4, stk.8. Hver part kan tillade, at dens offentlige myndigheder opkræver et gebyr for at give adgang til oplysninger, men gebyrets størrelse må ikke overskride et rimeligt beløb. Offentlige myndigheder, der har til hensigt at opkræve et sådant gebyr, skal stille til rådighed for den, der anmoder om oplysninger, en liste over de gebyrer, der kan opkræves, og med angivelse af betingelserne for opkrævning eller undladelse heraf og af, hvornår adgang til oplysninger er betinget af forskudsvis betaling af et sådant gebyr.

Miljøoplysningsloven fastsætter i § 5, stk. 1, at betaling for afskrifter eller kopier af miljøoplysninger i skriftlige dokumenter opkræves efter de af justitsministeren fastsatte regler i henhold til lov om offentlighed i forvaltningen, for så vidt angår sagens parter dog efter de regler, der er fastsat i medfør af forvaltningsloven.

Miljøoplysningslovens § 5, stk. 3, fastsætter, at der ikke kan kræves betaling for adgang til registre eller oversigter over offentlige myndigheder eller miljøoplysninger, som myndigheder eller informationskontorer er i besiddelse af.

Med bestemmelsen kan der ikke opkræves gebyr for adgang til offentligt tilgængelige oversigter over offentlige myndigheder eller registre eller oversigter over miljøoplysninger, som offentlige myndigheder eller informationskontorer er i besiddelse af.

Lov om aktindsigt i miljøoplysninger indeholder alene hjemmel til at opkræve gebyrer for udlevering af afskrifter og kopier af oplysninger og giver således heller ikke hjemmel til at opkræve gebyr for adgangen til registre over myndigheder eller miljøoplysninger, uanset om det sker ved gennemsyn på stedet eller ved elektronisk adgang til registre. Bestemmelsen kan dog få selvstændig betydning, såfremt der efter anden lovgivning kan fastsættes gebyr for adgang til registre over offentlige myndigheder eller miljøoplysninger.

Bekendtgørelse nr. 1431 af 13. december 2006 om betaling for aktindsigt i miljøoplysninger, der er til rådighed i andet end skriftlig form, jfr. lov om aktindsigt i miljøoplysninger § 5, stk. 2, bestemmer, at de faktiske omkostninger ved fremstilling af en kopi kan kræves betalt.

Bekendtgørelse nr. 647 af 18. september 1986 om betaling for afskrifter og fotokopier, der udleveres i henhold til lov om offentlighed i forvaltningen, jfr. offentlighedslovens § 15, stk. 4 stiller krav om 10 kr. for den første kopierede side og derefter 1 kr. pr. kopi.

Bekendtgørelse nr. 646 af 18. september 1986 om betaling for afskrifter og fotokopier, der udleveres i henhold til forvaltningsloven fastsætter, at der ikke opkræves betaling for det første eksemplar af en afskrift eller fotokopi af et dokument, der i henhold til § 9 i forvaltningsloven udleveres til en part i den pågældende sag. Myndigheden skal opkræve betaling for yderligere eksemplarer af afskrifter og fotokopier af en sags dokumenter: 10 kr. for den første side, og derefter 1 kr. pr. kopi.

Bekendtgørelse nr. 939 af 10. oktober 2005 om betaling for aktindsigt i miljøoplysninger, der ikke udleveres på papir, omfatter Trafikministeriets område, og henviser med hensyn til gebyrfastsættelsen til ovenstående bekendtgørelser.

I bekendtgørelse nr. 1431 af 12. december 2006 om betaling for aktindsigt i miljøoplysninger, der ikke udleveres på papir inden for Miljøministeriets område, står der i § 3, stk. 1, at "Som betaling for aktindsigt i miljøoplysninger, der opbevares i elektroniske databaser, lydbånd, film eller andet medie, hvorfra oplysningerne ikke udleveres på papir, kan myndigheden eller organet opkræve de faktiske omkostninger ved tilvejebringelse af kopien herunder driftsomkostninger på grundlag af offentliggjorte takster efter § 4."

Efter retsafgiftslovens § 48 er retsafgiften 175 kr. for udskrifter, der udfærdiges af retten. Dette gælder også for udskrifter af domme mv. i medfør af bestemmelsen i miljøoplysningslovens § 5 a.

Anvendelsen af bestemmelserne i praksis i Danmark:

Der findes ingen statistik over anvendelse af bestemmelserne i Danmark.

Afrapportering fra Overvågningsudvalget i forbindelse med vedtagelsen af lovforslag til implementering af Århus-direktiv om aktindsigt i miljøoplysninger.

Der er nedsat et overvågningsudvalg (med deltagelse af de centrale miljø- og erhvervsorganisationer, ministerier og andre væsentlige interessenter), der har til opgave løbende at overvåge lovens anvendelse i praksis og indsamle erfaringer. Miljøministeriet varetager formandskabet. Udvalget skal i 2008 afgive en samlet redegørelse til miljøministeren om erfaringer med loven i praksis. Udvalget kan på den baggrund fremkomme med forslag til forbedringer af lov om aktindsigt i miljøoplysninger. Udvalget skal tilrettelægge sit arbejde på en sådan måde, at resultaterne af det igangværende arbejde i Offentlighedskommissionen kan indgå i udvalgets arbejde. Ministeren har lovet at orientere Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg om resultatet af arbejdet, når det foreligger i 2008.

Følgende regulering implementerer kravene om adgang til miljøoplysninger i konventionens art. 4 i dansk ret:

- Bekendtgørelse nr. 939 af 10. oktober 2005 om betaling for aktindsigt i miljøoplysninger, der ikke udleveres på papir inden for Transport- og Energiministeriets område
- Bekendtgørelse nr. 1431 af 12. december 2006 om betaling for aktindsigt i miljøoplysninger, der ikke udleveres på papir inden for Miljøministeriets område

- Bekendtgørelse nr. 646 af 18. september 1986 om betaling for afskrifter og fotokopier, der udleveres i henhold til forvaltningsloven
- Bekendtgørelse nr. 647 af 18. september 1986 om betaling for afskrifter og fotokopier, der udleveres i henhold til lov om offentlighed i forvaltningen
- Forvaltningslov: lov nr. 571 af 19. december 1985 Forvaltningslov
- Miljøoplysningsloven: lov nr. 292 af 27. april 1994 om aktindsigt i miljøoplysninger med senere ændringer.
- Offentlighedslov: lov nr. 572 af 19. december 1985 om offentlighed i forvaltningen

Hjemmeside: www.retsinfo.dk

Artikel 5

Indsamling og formidling af miljøoplysninger

Hvorledes er konventionens art. 5 gennemført i Danmark?

Konventionens artikel 5 vedrører en "aktiv oplysningspligt" for myndighederne.

Heri ligger bl.a., at myndighederne skal ligge inde med relevante og ajourførte oplysninger, at de skal være orienteret om en række aktiviteter og formidle oplysninger om farer etc. Videre ligger der en forpligtelse til generelt at oplyse borgerne om adgangen til oplysningerne og træffe foranstaltninger, der letter denne adgang. Der er i konventionen en generel opfordring til at arbejde i retning af, at miljøoplysninger findes i elektroniske databaser, og landene forpligtes til at udgive miljøtilstandsrapporter, samt til at formidle oplysninger om lovgivning, planer/programmer og politikker, statusrapporter, internationale traktater, konventioner, aftaler mv. på miljøområdet.

Konventionens regler på dette område svarer til de almindelige danske offentligretlige regler og principper om, at myndighederne skal sikre sagernes oplysning, systematisere oplysninger (journalisering, arkivering mv.) og give generel vejledning i, hvorledes oplysningerne kan stilles til rådighed for befolkningen. En række særregler i de respektive sektorlove på miljøområdet sikrer endvidere, at myndighederne ligger inde med tilstrækkelige oplysninger om forurenende aktiviteter. Også reglerne for risikobetonede aktiviteter og reglerne om beredskab har betydning.

Endvidere foregår der i praksis en omfattende formidling af miljøoplysninger mv. herunder udarbejdelse af miljøtilstandsrapporter, jfr. planlovens § 2, udsendelse af andre rapporter, offentliggørelse af lovtekster, planer m.v. Dette sker både i elektronisk form og via traditionelle medier.

Art. 5, stk. 1, litra a. Hver part sikrer, at offentlige myndigheder ligger inde med og løbende ajourfører miljøoplysninger, der er relevante for deres funktioner:

De danske myndigheder har pligt til at tilvejebringe et fyldestgørende faktisk og retligt grundlag for sagerne, inden der træffes afgørelse (officialmaksimen), ligesom myndighederne har pligt til at arkivere sagsdokumenterne.

Miljøoplysningslovens § 4 b, stk. 1, fastsætter endvidere, at myndigheder og organer omfattet af miljøoplysningsloven så vidt muligt skal sikre, at alle oplysninger, der indsamles af eller for dem, er ajourførte, nøjagtige og sammenlignelige.

Det fastsættes endvidere i miljøoplysningslovens § 5 b, stk. 1, at myndighederne og organerne skal ordne de miljøoplysninger, som er relevante for deres funktioner, og som de er i besiddelse af, eller som opbevares for dem, på en sådan måde, at de aktivt og systematisk kan formidles, herunder navnlig elektronisk, til offentligheden.

Miljøbeskyttelseslovens § 83, stk. 3, giver hjemmel til, at ministeren kan fastsætte regler om, at amtsråd og kommunalbestyrelser skal være i besiddelse af miljøoplysninger om kommunal virksomhed, uanset om varetagelsen af sådanne opgaver er helt eller delvis udlagt til private virksomheder mv. Formålet er at sikre offentlighedens fortsatte adgang til alle relevante

miljøoplysninger hos amtskommuner og kommuner, uanset udlægning af kommunal virksomhed til private virksomheder mv., i overensstemmelse med reglerne i konventionen. Reglen skal muliggøre, at offentligheden fortsat kan få miljøoplysningerne via en anmodning om aktindsigt efter miljøoplysningsloven hos den relevante kommunale myndighed.

Art. 5, stk. 1, litra b. Hver part sikrer, at der etableres obligatoriske funktioner således, at offentlige myndigheder er behørigt orienteret om foreslåede og eksisterende aktiviteter, der kan indvirke væsentligt på miljøet.

Med hensyn til de foreslåede aktiviteter så betyder officialmaksimen, at myndigheden skal sikre, at sagen oplyses i tilstrækkeligt omfang til, at afgørelse kan træffes. Derudover sikrer en række administrative regler, at der foreligger en lang række miljøoplysninger som grundlag for en ansøgning. Dette gælder f.eks. reglerne om miljøgodkendelse af listevirksomheder, jfr. miljøbeskyttelseslovens kap. 5, godkendelsesbekendtgørelsen, husdyrgodkendelsesloven og reglerne om VVM-vurdering af større enkeltanlæg, der må antages at påvirke miljøet i væsentlig grad, jfr. planlovens § 11 g og 11 h og bekendtgørelse nr. 1335 af 06/12/2006. Bekendtgørelsen pålægger bygherren at anmelde planer eller projekter, der er omfattet af bekendtgørelsens liste over planer og projekter, der skal underkastes en VVM procedure eller skal screenes for eventuelt at skulle underkastes en VVM procedure.

Ud over disse regler findes i miljøbeskyttelsesloven hjemmel til fastsættelse af anmeldelsesordninger for særlige brancher, således, at der kan holdes øje med virksomhedens produktions- og forureningsforhold.

Naturbeskyttelsesloven indeholder i § 3, en generel beskyttelse af en række naturtyper. Beskyttelsen består i et forbud mod ændringer i tilstanden. For at sikre, at myndighederne også får kendskab til andre aktiviteter, der ikke kræver forudgående tilladelse el. lign. men som vurderes at være projekter i Habitatdirektivets forstand og som væsentligt vil kunne påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde, er der i naturbeskyttelseslovens § 19b indført en anmeldelsesordning. Herefter skal en række aktiviteter, der er opført på et bilag til loven, anmeldes til myndighederne med henblik på en forudgående vurdering af, om de kan sættes i værk. På tilsvarende måde er der i skovlovens § 17 fastsat en pligt til at anmelde en række aktiviteter, der kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde, selv om disse aktiviteter ikke forudsætter forudgående tilladelse.

Med hensyn til orientering om eksisterende aktiviteter, så findes der i den danske lovgivning flere regler:

Miljøbeskyttelseslovens § 34 bestemmer bl.a., at der skal fastsættes vilkår for listevirksomhedens placering og drift, herunder vilkår om den kontrol, som virksomheden selv skal foretage (egenkontrol). Reglen gælder for de af konventionens aktiviteter, der er omfattet af miljøbeskyttelseslovens kap. 7 om tilsyn, dvs. virksomheden har pligt til at indberette visse miljøoplysninger til myndighederne.

Ifølge miljøbeskyttelseslovens §§ 65, 66 og 72 skal der føres tilsyn med, at loven samt de regler og vilkår, der er fastsat med hjemmel i loven overholdes og desuden sikres det, at myndigheden kan indhente de nødvendige oplysninger, som har betydning for vurderingen af forureningen og for eventuelle afhjælpende eller forebyggende foranstaltninger. Dette sikrer myndigheden en række oplysninger vedrørende virksomhedens eksisterende aktiviteter.

Desuden fastsætter miljøbeskyttelsesloven, at visse listevirksomheder periodisk skal udarbejde et grønt regnskab med oplysninger om virksomhedens miljøforhold, samt hjemmel til, at der kan fastsættes regler om, at anmeldelse af og oplysninger om farligt affald til offentlige myndigheder skal ske i en bestemt form. Affaldsbekendtgørelsen indeholder regler om et informationssystem for affald og genanvendelse. Systemet indebærer, at en lang række virksomheder skal indberette oplysninger til myndigheden om affaldets art, oprindelse, mængde m.v. Dette sikrer myndigheden en række miljøoplysninger.

Vandforsyningsloven og havmiljøloven (udledningsbekendtgørelsen) indeholder stort set tilsvarende regler om fastsættelse af vilkår og tilsyn i forhold til de bilagsaktiviteter, der reguleres af lovene.

Også husdyrgodkendelsesloven indeholder regler om fastsættelse af vilkår og tilsyn, tilsvarende miljøbeskyttelsesloven.

I råstoflovens § 29 er der hjemmel til at fastsætte regler om, at den, der foretager råstofindvinding, skal give nærmere oplysninger om indvindingen. Hjemlen har resulteret i bekendtgørelse nr. 1357 af 11. december 2006 om ansøgning og indberetning om råstofindvinding på landjorden og om kommunalbestyrelsens kompetence til at fastsætte vilkår for anmeldte rettigheder. Ifølge bekendtgørelsen skal den, der foretager råstofindvinding en gang årligt indberette om bl.a. arten og mængden af de råstoffer, der indvindes i hver råstofgrav. Tilsvarende regler findes i bekendtgørelse nr. 1167 af 16. december 1996 om indberetning af indvundne råstoffer på havbunden. Der er her tale om kvartalsvis indberetning.

I elforsyningsloven, varmforsyningsloven, naturgasloven, undergrundsloven og kontinentalsokkelloven er der tilsynsordninger til kontrol af overholdelse af lovgivning og bevilling, hvorefter myndighederne har adgang til at indhente oplysninger. Der er tillige egentlige pligter til indberetning. På landbrugsområdet gælder det samme for gødskningslovens og GMO-lovens vedkommende, jf. nærmere nedenfor.

Art. 5, stk. 1, litra c. Hver part sikrer, at i tilfælde af en overhængende trussel mod menneskelig sundhed eller miljøet, uanset om den skyldes menneskelige aktiviteter eller naturlige årsager, meddeles alle oplysninger, der kan gøre offentligheden i stand til at træffe forholdsregler, der kan forebygge eller begrænse følger af truslen, straks og uden ophold til den del af offentligheden, der risikerer at blive berørt af truslen.

En række særligt risikobetonede virksomheder skal efter *risikobekendtgørelsen* (bekendtgørelse nr. 1666 af 14. december 2006 om kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer) udarbejde beredskabsplaner for at forebygge større uheld. I tilfælde af større uheld skal der foretages anmeldelse til de relevante myndigheder. I tilfælde af uheld ligger ansvaret for indsatsen på en lang række myndigheder. Myndighederne skal ved uheld udøve de beføjelser, der er tillagt dem i henhold til beredskabslovgivningen. Beredskabsloven fastslår, at redningsberedskabets opgave er at forebygge, begrænse og afhjælpe skader på personer, ejendom og miljøet i tilfælde af ulykker og katastrofer, herunder krigshandlinger, eller overhængende fare herfor. Ifølge loven skal myndighederne udarbejde en samlet plan for beredskabet. Det skal via planlægning sikres, at samfundets funktioner i tilfælde af ulykker og katastrofer kan opretholdes og videreføres.

Myndighederne kan give påbud og ordrer til borgere, offentlige og private virksomheder samt offentlige myndigheder, f.eks. om at træffe særlige foranstaltninger og om at meddele relevante oplysninger, der er nødvendige for planlægningen af beredskabet.

Miljømyndighederne vejleder virksomhederne indenfor miljøbeskyttelseslovens område og behandler forhold vedrørende risiko for forurening af det eksterne miljø ved uheld. Risikobetonede virksomheder omfattet af risikobekendtgørelsen er godkendelsespligtige.

Arbejdstilsynet vejleder indenfor arbejdstilsynets område og behandler forhold vedrørende virksomhedernes indretning, arbejdets udførelse, tekniske hjælpemidler, stoffer og materialer. På Arbejdstilsynets hjemmeside (www.at.dk) er det muligt at hente information om Arbejdstilsynets opgaver mv.

Brandmyndighederne (de statslige og kommunale myndigheder inden for redningsberedskabet) vejleder inden for deres område og behandler spørgsmål vedrørende brand.

Politiet sørger for udarbejdelse af den eksterne beredskabsplan og for koordination mellem de forskellige berørte myndigheders planer for egen indsats. Politiet drager endvidere omsorg for, at personer, der kan blive berørt af et uheld, på passende måde underrettes om sikkerhedsforanstaltninger og den adfærd, der bør udvises.

Myndighederne skal gensidigt underrette hinanden om forhold, der har betydning for en anden myndighed.

Miljøbeskyttelsesloven § 21 indeholder endvidere en pligt for ejere og brugere af en fast ejendom til straks at underrette tilsynsmyndigheden, hvis de forårsager eller konstaterer forurening af ejendommens jord eller undergrund. Der er ikke en tilsvarende regel for forurening af overfladevand eller luften. Reglen i miljøbeskyttelseslovens § 71, stk. 1 indebærer, at den, der er ansvarlig for anlæg mv., der kan give anledning til forurening, straks skal underrette tilsynsmyndigheden om driftsforstyrrelser eller uheld, der kan medføre væsentlig forurening eller fare herfor.

Tilsvarende gælder for husdyrgodkendelsesloven, jf. § 52.

I elforsyningsloven, undergrundsloven, kontinentalsokkeloven mv. er der fastsat regler om pligt til indberetninger i en række tilfælde.

I bekendtgørelse nr. 771 af 24. oktober 1998 om indberetning i henhold til lov om beskyttelse af havmiljøet er der fastsat regler om, at skibsføreren og chefen for havanlægget straks skal indberette til de relevante myndigheder hvis der sker udtømning eller der er fare for udtømning fra skibet, eksempelvis hvis der sker et væsentligt spild af olie eller skadelige, havforurenende flydende stoffer.

Der findes således en lang række regler, der fastsætter en pligt til indberetning til de relevante myndigheder, i tilfælde af ulykke eller katastrofe. Med hensyn til den ”aktive oplysningspligt”, som myndighederne efter bestemmelsen har, såfremt der sker en ulykke, til af sig selv at oplyse de berørte borgere om ulykken på en måde, så de kan tage passende forholdsregler, så antages der at

gælde en ulovbestemt pligt for myndighederne til uden ophold at meddele den berørte del af offentligheden om farene i tilfælde af ulykke eller katastrofe, sådan at de kan indrette sig derefter.

Denne pligt fremgår endvidere af § 3 i bekendtgørelse nr. 415 af 13. maj 2005 om aktiv formidling af miljøoplysninger. Det fremgår, at myndigheder og organer omfattet af miljøoplysningsloven, med forbehold for særlige forpligtelser i øvrigt efter lovgivningen, straks og uden ophold skal udsende alle relevante miljøoplysninger i tilfælde af overhængende trussel mod menneskers sundhed eller mod miljøet.

Det fremgår endvidere af samme bekendtgørelses § 3, stk. 2, at denne informationsforpligtelse kan indgå i beredskabsplanlægningen inden for den civile sektor, jf. nedenfor.

Beredskabsstyrelsen har i 2001 udsendt en plan for det landsdækkende atomberedskab, der fastlægger beredskabets organisation og de foranstaltninger, skal kunne iværksættes for at beskytte befolkningen i tilfælde af uheld i nukleare anlæg. Udover at opretholde et dagligt beredskab er et af hovedformålene med atomberedskabet at informere offentligheden og de berørte myndigheder i overensstemmelse med Rdir 89/618 »om oplysning af befolkningen om, hvorledes den skal forholde sig samt om sundhedsmæssige foranstaltninger i tilfælde af strålingsfare«. På dette område er der således fastsat regler om aktiv oplysningspligt.

Ifølge beredskabslovens § 24, stk. 1 skal de enkelte ministre hver inden for deres område planlægge for opretholdelse og videreførelse af samfundets funktioner i tilfælde af ulykker og katastrofer, herunder krigshandlinger, samt for at kunne yde støtte til forsvaret. De enkelte ministre skal således inden for hver deres område varetage beredskabsplanlægningen m.v. Det påhviler de enkelte ministre at sikre, at lovgivningen inden for de respektive ministerområder indeholder de fornødne bestemmelser til regulering af beredskabsmæssige forhold m.v.

Art. 5, stk. 2. Hver part sikrer, inden for rammerne af national lovgivning, at den måde hvorpå de offentlige myndigheder giver adgang til miljøoplysninger er gennemsigtig, og at miljøoplysninger i realiteten er let tilgængelige, blandt andet ved at:

- a) **oplyse offentligheden tilstrækkeligt om karakteren og omfanget af de miljøoplysninger, de offentlige myndigheder ligger inde med, de grundlæggende betingelser under hvilke sådanne oplysninger stilles til rådighed og gøres tilgængelige og den måde, hvorpå sådanne kan fås**
- b) **etablere og opretholde praktiske ordninger, såsom**
 - i) **offentligt tilgængelige oversigter, registre eller kartoteker**
 - ii) **krav til det offentlige personale om at yde offentligheden bistand til at søge adgang til miljøoplysninger efter denne konvention og**
 - iii) **udpegning af relevante kontaktpunkter**
- c) **give adgang til miljøoplysninger, der er indeholdt i oversigter, registre eller kartoteker, jf. litra b) i), uden opkrævning af gebyr**

Ad art. 5, stk. 2, litra a), oplyse offentligheden tilstrækkeligt om karakteren og omfanget af de miljøoplysninger, de offentlige myndigheder ligger inde med, de grundlæggende betingelser under hvilke sådanne oplysninger stilles til rådighed og gøres tilgængelige og den måde, hvorpå sådanne kan fås.

Miljøministeriet har oprettet Frontlinjen, som er et centralt informationscenter, hvor bl.a. borgere og virksomheder kan få svar på informationshenvendelser indenfor ministeriets ressortområde, det

gælder både elektroniske (e-mail), telefoniske og personlige henvendelser. Frontlinien kan ved henvendelser fra borgere og virksomheder mv. etablere kontakt til fagmedarbejdere i ministeriet, hvis det anses for det mest hensigtsmæssige. På Frontliniens hjemmeside (www.frontlinien.dk) er en netboghandel, hvor ministeriets trykte udgivelser (pjecer og rapporter) kan bestilles og alle elektroniske udgivelser kan downloades gratis. Miljøministeriet har samlet set udgivet mere end 3000 rapporter og pjecer i elektronisk form. Fra Frontliniens hjemmeside er der link videre til ministeriets hjemmesider, hvor der findes yderligere information inden for hver styrelses område.

Derudover bemærkes, at publikationerne “*Vejledning til lov om aktindsigt i miljøoplysninger*” (nr. 3 2006), “*Fri adgang til miljøoplysninger, en brugervejledning*” (CASA, med støtte fra bl.a. Miljøstyrelsen, dec. 1994) yder udførlig og brugervenlig vejledning vedrørende adgangen til aktindsigt i miljøoplysninger.

Ad art. 5, stk. 2, litra b), etablere og opretholde praktiske ordninger, såsom

- i) offentligt tilgængelige oversigter, registre eller kartoteker***
- ii) krav til det offentlige personale om at yde offentligheden bistand til at søge adgang til miljøoplysninger efter denne konvention og***
- iii) udpegning af relevante kontaktpunkter***

Der findes generelle regler om journalisering, registrering, listning m.v. af oplysninger bl.a. i bestemmelser, fastsat i medfør af arkivloven.

Af bekendtgørelse nr. 591 af 26. juni 2003, der er fastsat i medfør af førstnævnte lov, fremgår, at enhver statslig myndighed har pligt til at anvende et manuelt eller elektronisk arkiveringsystem. Arkivsystemet bidrager til at sikre, at der skabes overblik over indkomne sager og eksisterende dokumenter, og at den, der begærer aktindsigt i en sag, sikres, at aktindsigten gennemføres efter de derom gældende regler.

Der opereres i journalsystemer bl.a. med oprettelse af journalkort vedrørende den enkelte sags akter, dvs. oversigter eller lister, der viser, hvilke akter der er journaliseret under den enkelte sag. Efterhånden betjener de fleste myndigheder sig af elektronisk registrering og arkivering. Ifølge cirkulære nr. 24 af 8. marts 2002 skal et elektronisk arkivsystem være indrettet på en måde, der sikrer præcis og fyldestgørende fremfindning af sagligt sammenhørende dokumenter.

Efter offentlighedslovens § 5, stk. 1, nr. 2, omfatter retten til aktindsigt indførsler i journaler, registre og andre fortegnelser vedrørende den pågældende sags dokumenter. Efter lovens § 5, stk. 2, er der også ret til aktindsigt i sådanne fortegnelser, selvom der gøres brug af elektronisk databehandling.

Med hensyn til offentligt tilgængelige oversigter m.m. indeholder Retsinformation (www.retsinfo.dk) alle danske love, herunder også alle love på miljøområdet. Endvidere er der Frontlinjen som nævnt ovenfor.

Lov om aktindsigt i miljøoplysninger fastsætter i § 5 b, at myndigheder og organer skal ordne deres miljøoplysninger, som er relevante for deres funktioner, og som de er i besiddelse af, eller som opbevares for dem, på en sådan måde, at de aktivt og systematisk kan formidles, herunder navnlig elektronisk, til offentligheden.

Ad art. 5, stk. 2, litra c), give adgang til miljøoplysninger, der er indeholdt i oversigter, registre eller kartoteker, jf. litra b) i), uden opkrævning af gebyr.

I miljøoplysningslovens § 2 fastslås, at enhver, under de betingelser og med de undtagelser, der følger af offentlighedsloven og forvaltningsloven, har ret til at blive gjort bekendt med miljøoplysninger.

I miljøoplysningslovens § 5, stk. 3, fastsættes, at der ikke kan kræves betaling for adgang til registre eller oversigter over offentlige myndigheder eller miljøoplysninger, som myndigheder eller informationskontorer er i besiddelse af.

Art. 5, stk. 3. Hver part sikrer, at miljøoplysninger i stigende grad findes i elektroniske databaser, som er let tilgængelige for offentligheden gennem offentlige telekommunikationsnet.

Oplysninger, der er tilgængelige på denne måde, bør omfatte:

- a) rapporter om miljøets tilstand, som nævnt i stk. 4 nedenfor**
 - b) lovttekster om eller vedrørende miljøet**
 - c) hvor det er hensigtsmæssigt, politikker, planer og programmer om eller vedrørende miljøet og miljøaftaler samt**
 - d) andre oplysninger i det omfang det at have rådighed over oplysninger i denne form vil lette anvendelsen af national ret til implementering af denne konvention**
- forudsat, at sådanne oplysninger allerede er til rådighed i elektronisk form.**

I bekendtgørelse nr. 415 af 13. maj 2005 fastsættes i § 1, stk. 2, at miljøoplysninger omfattet af § 5 b, stk. 1, i miljøoplysningsloven i stigende grad skal findes i elektroniske databaser, der er let tilgængelige for offentligheden gennem offentlige kommunikationsnetværk. I samme bekendtgørelse fastsættes endvidere, at myndigheder og organerne skal træffe alle rimelige foranstaltninger for at vedligeholde miljøoplysninger, som de er i besiddelse af, eller som opbevares for dem, i en form eller format, som er let at reproducere og let tilgængelig via elektronisk computerkommunikation eller andre elektroniske medier.

§ 5 b i miljøoplysningsloven giver miljøministeren hjemmel til at fastsætte regler om hvilke miljøoplysninger der skal formidles til offentligheden. Bemyndigelsen er udnyttet i bekendtgørelse nr. 415 af 13. maj 2005, hvor det i § 2 er fastsat, hvilke oplysninger der skal formidles til offentligheden.

Generelt bemærkes endvidere, at Miljøministeriet har en rimelig veludbygget hjemmeside (www.mim.dk), hvor det er muligt at hente diverse miljøoplysninger – også i form af databaser. Miljøministeriet har udgivet mere end 3000 publikationer i elektronisk form. De kan hentes gratis i elektronisk form i netboghandlen på frontlinjens hjemmeside (www.mim.dk/Udgivelser/Netboghandlen/). Databasen omfatter alle bøger og pjecer, der er udgivet af ministeriets styrelser mm.

Det blev ved regeringsbeslutning i 1996 besluttet, at for at fremme tilgængeligheden og effektivisere distributionen af offentligt informationsmateriale, så skal nye publikationer udgivet af ministerier og styrelser fra og med 1997 offentliggøres elektronisk parallelt med papirudgaven. Dette betyder, at alt nyt materiale altid kan findes på nettet.

Offentliggørelse af miljødata sker allerede – og vil ske i stigende omfang – i elektronisk form på Miljøministeriets hjemmesider. Det drejer sig både om databaser og konkrete data, der i bearbejdet form fremlægges i elektroniske publikationer. Miljøministeriet har siden 1998 gjort oplysninger om miljøfaglige databaser tilgængelige på ministeriets hjemmesider. Oplysningerne er tilgængelige i Miljøministeriets miljødatabaseoversigt (www.mst.dk).

Planlovens § 2, stk. 2, fastslår, at miljøministeren efter nyvalg til Folketinget giver Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg en redegørelse om landsplanarbejdet. Reglen fastslår også, at ministeren under inddragelse af de berørte miljø-, erhvervs, arbejdsmarkeds- og forbrugerorganisationer mindst hvert 4. år skal udgive en eller flere rapporter, der redegør for miljøtilstanden i Danmark samt for natur- og miljøpolitikken.

På Miljøministeriets hjemmeside fremlægges alle lovforslag i deres fulde tekst samtidig med, at de sendes i høring. Der er også adgang til oplysninger om lovene, imens de er til behandling i Folketinget, herunder hvor langt de er i folketingsproceduren, referater m.m. Derudover findes en særlig lovdatabase på Internettet (www.retsinfo.dk) med samtlige love og bekendtgørelser, herunder også love og bekendtgørelser på miljøområdet. Database er offentligt tilgængelig. Miljøministeriets informationscenter Frontlinjen vejleder borger og virksomheder mv. i brug af lovdatabase.

Miljøministeriet lægger i øvrigt handlingsplaner, strategier og programmer ud på Internettet.

Herudover offentliggøres i et vidt omfang oversigter over de vedtagne politiske målsætninger på miljøområdet. Heri indgår - ud over det konkrete mål - bl.a. fristen for opfyldelse, konkret henvisning til vedtagelsen og beskrivelse af virkemidler.

Arbejdet med at publicere publikationer på ministeriets hjemmeside startede i løbet af 1997. På institutionernes hjemmesider findes oversigter over de publikationer, som hver enkelt institution har udgivet. Det drejer sig blandt andet om vejledninger, faglige rapporter, årsrapporter og nyhedsbreve.

Foruden Miljøministeriets hjemmeside er der oplysninger på kommunernes hjemmesider, Danmarks Miljøportal og Plansystem.dk.

På Fødevarerministeriets område findes lignende regler om offentliggørelse. I GMO-bekendtgørelsen er det således i §§ 24-25 bestemt, at Plantedirektoratet på sin hjemmeside offentliggør oplysninger om placering m.v. af marker dyrket med genetisk modificerede afgrøder, ligesom kontrol- og analyseresultater offentliggøres. Ifølge bjørneklobekendtgørelsens § 3 offentliggør kommunalbestyrelsen først forslag til og siden endeligt vedtagne indsatsplaner vedrørende bekæmpelse af kæmpebjørneklo. I henhold til gødskningslovens § 28 a vil jordbrugerens gødningsregnskaber fra januar 2008 blive offentliggjort på Internettet.

Art. 5, stk. 4. Hver part udgiver og formidler med jævne mellemrum, der ikke overstiger 3-4 år, en national rapport over miljøets tilstand, som indeholder oplysninger om miljøkvaliteten og oplysninger om, på hvilke områder miljøet er under pres.

Planlovens § 2, stk. 4, fastsætter, at miljøministeren mindst hvert 4. år udgiver en eller flere rapporter under inddragelse af berørte landsdækkende miljø-, erhvervs-, arbejdsmarkeds- og forbrugerorganisationer, der redegør for miljøtilstanden i Danmark samt for natur- og miljøpolitikken. Bestemmelsen lovfæster art. 5, stk. 4.

Bestemmelsen går imidlertid videre, idet en redegørelse for natur- og miljøpolitikken ligeledes lovfæstes.

Udgangspunktet er den rapportering og formidling af informationer om miljøsituationen, som er sket siden 1994. Med to rapporter gives henholdsvis en status for miljøtilstanden i Danmark og en redegørelse for politiske initiativer, der er iværksat eller besluttet for at forbedre naturen og miljøet. Der udgives henholdsvis Miljøtilstandsrapporten og den Nationale Strategi for Bæredygtig Udvikling med en tidsmæssig forskydning, således at den Nationale Strategi for Bæredygtig Udvikling kan tage afsæt i resultaterne fra Miljøtilstandsrapporten. Rapporterne dækker hele miljøområdet, dvs. væsentlige spørgsmål vedrørende bekæmpelse og forebyggelse af forurening, ressourceforbrug, landskab, natur, bymiljø og arealanvendelse. De berørte landsdækkende miljø-, erhvervs-, arbejdsmarkeds- og forbrugerorganisationer inddrages i forbindelse med rapporterne. Ministeriet udgiver endvidere en populær miljøindikatorrapport, der giver borgerne let tilgængelig information om udviklingen i miljøtilstanden. Derudover udgives publikationen Nøgleindikatorer, som vedrører den nationale strategi.

Rapporten er tilgængelig på Dansk Miljøundersøgelses hjemmeside (www.dmu.dk). På hjemmesiden offentliggøres også hørings svar i forbindelse med udarbejdelsen af den nye miljøtilstandsrapport.

Art. 5, stk. 5. Hver part træffer inden for rammerne af national lovgivning foranstaltninger med henblik på at formidle blandt andet:

- a) lovgivning og dokumenter om politikker, f.eks. dokumenter om strategier, politikker, programmer og handlingsplaner, der vedrører miljøet samt situationsrapporter om deres implementering, udarbejdet på forskellige administrative niveauer**
- b) internationale traktater, konventioner og miljøaftaler og**
- c) andre væsentlige internationale miljødokumenter hvor det er hensigtsmæssigt.**

I den generelle lovdatabase Retsinformation (www.retsinfo.dk), kan alle love og bekendtgørelse mm. findes – herunder al miljølovgivning. Ministeriet udgiver mange publikationer vedrørende miljøet, herunder miljøtilstandsrapporten og miljøindikatorrapporten. Ministeriet har desuden oprettet det centrale informationscenter Frontlinjen, der informerer om miljøforhold i Danmark. Derudover udgiver Miljøministeriet alle publikationer på Internettet, så de er offentligt tilgængelige. Slutteligt udfører ministeriet generel oplysningsvirksomhed.

Der sker bl.a. formidling af de internationale kontrakter, konventioner og miljøaftaler samt andre væsentlige internationale miljødokumenter via Miljøministeriets hjemmeside. Herudover sker formidlingen i samarbejde med andre myndigheder, herunder Udenrigsministeriet.

Miljøoplysningslovens § 5 b fastslår, at myndigheder og organer, der er omfattet af § 1, stk. 1 og 2, skal ordne de miljøoplysninger, som er relevante for deres funktioner, og som de er i besiddelse af, eller som opbevares for den, på en sådan måde, at de aktivt og systematisk kan formidles, herunder navnlig elektronisk, til offentligheden. Derudover giver § 5 b, stk. 2, hjemmel til, at ministeren kan

fastsætte nærmere regler om formidling af miljøoplysninger, herunder hvilke miljøoplysninger, der skal formidles, om opdatering og om elektronisk formidling af miljøoplysninger. Hjemlen er udnyttet i bekendtgørelse nr. 415 af 13. maj 2005, hvor det i § 2 er fastsat, hvilke miljøoplysninger der skal formidles til offentligheden, jf. også ovenfor vedr. art. 5, stk. 3.

Oplysninger kan findes på Miljøministeriets hjemmeside, kommunernes hjemmesider, Danmarks Miljøportal og Plansystem.dk.

Art. 5, stk. 6. Hver part skal tilskynde virksomheder, hvis aktiviteter har væsentlig indvirkning på miljøet, til jævnlige at informere offentligheden om indvirkningen af deres aktiviteter og produkter på miljøet, hvor det er hensigtsmæssigt inden for rammerne af frivillig miljømærkning eller ordninger for miljørevision, eller ved hjælp af andre metoder.

På miljøbeskyttelseslovens område består der allerede i dag en informationspligt for visse særligt forurenende virksomheder gennem grønne regnskaber. Listen over de virksomheder, der skal levere grønne regnskaber, er en delmængde af listen over godkendelsespligtige virksomheder. Herudover har andre virksomheder mulighed for at få offentliggjort frivillige grønne regnskaber.

Jordbrugere har i en årrække med baggrund i de skiftende vandmiljøplaner afleveret gødningsregnskaber. Disse vil som ovenfor nævnt (under art. 5, stk. 3) fra januar 2008 blive offentliggjort på Internettet.

Virksomhederne kan gennem produktmærkning (for eksempel det europæiske miljømærke Blomsten og det nordiske miljømærke Svanemærket) tilkendegive, at der er tale om et produkt, der imødekommer bestemte miljøkvalitetskrav. Mærkerne er reguleret i bekendtgørelse om det europæiske og det nordiske miljømærke.

Virksomhederne kan også registrere sig efter den frivillige fællesskabsordning for miljøledelse og miljørevision (EMA). De udarbejder årligt en miljøredegørelse, som verificeres af en uafhængig 3. part og offentliggøres. Miljøstyrelsen tilskynder virksomheder til at lade sig EMAS registrere.

Art. 5, stk. 7. Hver part:

- a) offentliggør data og analyser af data, som den anser som relevante og væsentlige ved udformningen af større miljøpolitiske forslag***
- b) offentliggør eller på anden måde gør eksisterende materiale tilgængelig, der redegør for dens forbindelse med offentligheden i sager inden for denne konventions anvendelsesområde og***
- c) udsender i en passende form oplysninger om den måde, hvorpå den offentlige administration på alle niveauer udfører offentlige opgaver eller leverer offentlige tjenesteydelser vedrørende miljøet.***

Det følger af diverse cirkulærer/vejledninger om udarbejdelse af lovforslag mv., at der i forbindelse med fremlæggelse af lovforslag, handlingsplaner eller strategier på det miljøpolitiske område, skal foretages analyser af tiltagene i det fremlagte. Det gælder fx ved fremsættelse af lovforslag og andre regeringsforslag, hvor der foretages en strategisk miljøkonsekvensvurdering. Vurderingen offentliggøres samtidig med fremsættelse af forslaget.

Der vurderes ikke at eksistere vejledninger om forholdet mellem borgerne og myndighederne på konventionens områder, der ikke er offentligt tilgængelige

På Miljøministeriets og Fødevareministeriets samt deres respektive institutioners hjemmesider findes diagrammer for organisationen af de enkelte myndigheder og deres opgaveområder. På det decentrale niveau findes ligeledes hjemmesider for amtskommuner og kommuner, hvor der kan findes oplysninger om opgavefordeling og organisation.

Art. 5, stk. 8. Hver part udvikler ordninger med henblik på at sikre, at der gives tilstrækkelige oplysninger om produkter til offentligheden for at gøre forbrugerne i stand til at træffe miljømæssige valg på et informeret grundlag.

På Miljøstyrelsens hjemmeside findes et fuldt katalog over godkendte bekæmpelsesmidler, inddelt efter produkttype, så det er nemt at orientere sig, når man søger oplysninger. Her er forbudslisten også offentliggjort. Forbudslisten omfatter aktivstoffer, som ikke må anvendes i Danmark i bekæmpelsesmidler eller grupper heraf.

Administrationen af miljømærkerne Blomsten og Svanen i Danmark ledes af Miljømærkning Danmark, hvis hjemmeside (www.ecolabel.dk) indeholder en række oplysninger om miljømærkerne, herunder om de kriterier produkterne skal opfylde for at blive mærket, og om hvilke produkter der har opnået at blive mærket.

Art. 5, stk. 9. Hver part tager skridt til i stigende grad at etablere, hvor det er hensigtsmæssigt og under hensyntagen til internationale processer, et sammenhængende, landsdækkende system for forureningslister eller -registre på en strukturelt, edb-styret og offentligt tilgængelig database, baseret på oplysninger indsamlet gennem standardiseret rapportering. Et sådant system kan indeholde oplysninger om tilførsel, udslip og overførsel af en række specificerede stoffer og produkter, herunder vand, energi og ressourceforbrug fra en række specificerede aktiviteter til miljøet, og til on-site og off-site behandling og deponering.

Bestemmelsen er udmøntet konkret i PRTR-protokollen (protokol om udledning og overførsel af forurenende stoffer). Protokollen blev underskrevet ved ministermødet i Kiev den 21. maj 2003. I alt 36 lande samt EU har underskrevet protokollen, herunder Danmark. Danmark forventer, at ratificere protokollen i løbet af 2008.

Miljøministeriet har lanceret et register med oplysninger om virksomheders miljøforhold. Registret findes på Miljøstyrelsens hjemmeside (www.mst.dk) og er et led i arbejdet med at give borgerne let adgang til miljøoplysninger. Der arbejdes konstant med at udvikle dette system med henblik på at effektivisere virksomhedernes rapportering og samtidig øge offentlighedens adgang til oplysninger.

Danmark har udstedt en egentlig PRTR-bekendtgørelse med henblik på at implementere protokollen i dansk ret (Bekendtgørelse nr. 132 af 7. februar 2007 om et register over udledning og overførsel af forurenende stoffer – PRTR).

Følgende regulering implementerer kravene om myndighedernes oplysningspligt i konventionens art. 5 i dansk ret:

- Arkivloven: Lovbekendtgørelse nr. 1035 af 21. august 2007 om arkivlov

- Bekendtgørelse nr. 1357 af 11. december 2006 om ansøgning og indberetning om råstofindvinding på landjorden og om kommunalbestyrelsens kompetence til at fastsætte vilkår for anmeldte rettigheder
- Bekendtgørelse nr. 1167 af 16. december 1996 om indberetning af indvundne råstoffer på havbunden
- Bekendtgørelse nr. 771 af 24. oktober 1998 om indberetning i henhold til lov om beskyttelse af havmiljøet
- Bekendtgørelse nr. 648 af 18. juni 2007 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug
- Beredskabsloven: Lovbekendtgørelse nr. 137 af 1. marts 2004 om beredskab
- Elforsyningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1115 af 8. november 2006 om elforsyning
- Forvaltningslov: lov nr. 571 af 19. december 1985 Forvaltningslov
- Havmiljøloven: Lovbekendtgørelse nr. 925 af 28. september 2005 om havmiljøet
- Husdyrgodkendelsesloven: Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug
- Kontinentalsokkeloven: Lovbekendtgørelse nr. 1101 af 18. november 2005 om kontinentalsoklen
- Miljøbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 1757 af 22. december 2006 om miljøbeskyttelse
- Godkendelsesbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1640 af 13. december 2006 om godkendelse af listevirksomhed
- Affaldsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1634 af 13. december 2006 om affald
- Vandforsyningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 71 af 17. januar 2007 om vandforsyning mv.
- Miljøoplysningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 660 af 14. juni 2006 om aktindsigt i miljøoplysninger
- Bekendtgørelse nr. 415 af 13. maj 2005 om aktiv formidling af miljøoplysningsbekendtgørelsen
- Naturgasloven: Lovbekendtgørelse nr. 1116 af 8. november 2006 om naturgasforsyning
- Offentlighedslov: lov nr. 572 af 19. december 1985 om offentlighed i forvaltningen
- Planloven: Lovbekendtgørelse nr. 813 af 21. juni 2007 om planlægning
- Risikobekendtgørelsen: bekendtgørelse nr. 1666 af 14. december 2006 om kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer
- Råstofloven: Lovbekendtgørelse nr. 784 af 21. juni 2007 om råstoffer
- VVM-bekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1153 af 23. november 2006 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning
- Udledningsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 394 af 17. juli 1984 om udledning i havet af stoffer og materialer fra visse havanlæg
- Undergrundsloven: Lovbekendtgørelse nr. 889 af 4. juli 2007 om anvendelse af Danmarks undergrund
- Varmeforsyningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 347 af 17. maj 2005 om varmforsyning
- GMO-loven: Lov nr. 436 af 9. juni 2004 om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder (§ 7)
- GMO-bekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 220 af 31. marts 2005 om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder (§§ 15-18 og §§ 24-25)

- Driftsloven: Lov nr. 434 af 9. juni 2004 om drift af landbrugsjorder (§ 12)
- Bjørneklobekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 17 af 13. januar 2006 om bekæmpelse af kæmpebjørneklo (§ 3)
- Gødskningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 757 af 29. juni 2006 om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække (§ 28a)
- Gødskningsbekendtgørelsen (for planperioden 2006/2007): Bekendtgørelse nr. 975 af 25. september 2006 om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække i planperioden 2006/2007 (§ 38)

Hjemmesider:

www.retsinfo.dk

www.ft.dk

www.frontlinien.dk

www.mim.dk

www.mst.dk

www.eper.cec.eu.int

www.ecolabel.dk

www.fvm.dk

www.pdir.dk

Artikel 6

Offentlig deltagelse i afgørelser vedrørende konkrete aktiviteter

Art. 6, stk. 1 Hver part:

- a) anvender bestemmelserne i denne artikel i forbindelse med afgørelser, om hvorvidt der skal gives tilladelse til forslag til aktiviteter, der er indeholdt i bilag I*
- b) anvender, i overensstemmelse med sin nationale ret også bestemmelserne i denne artikel i relation til afgørelser vedrørende foreslåede aktiviteter, som ikke er indeholdt i annekset I, men som kan have væsentlig indvirkning på miljøet. Med henblik herpå afgør parterne om en sådan foreslået aktivitet skal være undergivet disse bestemmelser og*
- c) kan, fra sag til sag, såfremt der er hjemmel hertil i national ret, beslutte ikke at anvende bestemmelserne i denne artikel til foreslåede aktiviteter, der tager sigte på nationalt forsvar, hvis den pågældende part vurderer, at en sådan anvendelse vil skade dette sigte.*

Art. 6, stk. 2. Den berørte offentlighed informeres tidligt i en beslutningsproces på miljøområdet, på en passende, betimelig og effektiv måde, ved offentlig bekendtgørelse eller individuelt, afhængig af sagens omstændigheder, om blandt andet følgende:

- a) den foreslåede aktivitet og ansøgningen, hvorom der skal træffes afgørelse*
- b) karakteren af mulige afgørelser eller udkast til afgørelsen*
- c) den offentlige myndighed, der skal træffe afgørelsen*
- d) den forventede procedure, herunder følgende oplysninger, når og hvis de kan stilles til rådighed:*
 - i) datoen for proceduren ikrafttrædelse*
 - ii) offentlighedens muligheder for at deltage*
 - iii) tid og sted for alle forventede offentlige høringer*
 - iv) angivelse af den offentlige myndighed, hvorfra alle relevante oplysninger kan indhentes, eller hvor relevante oplysninger er blevet anbragt med henblik på, at offentligheden kan gennemse dem*
 - v) angivelse af den relevante offentlige myndighed eller ethvert andet officielt organ, hvortil kommentarer og spørgsmål kan rettes, samt tidsplan for afgivelse af kommentarer og spørgsmål*
 - vi) angivelse af foreliggende miljøoplysninger, som er relevante for den foreslåede aktivitet og*
- e) den kendsgerning, at aktiviteten er genstand for en national eller grænseoverskridende procedure til vurdering af virkningerne på miljøet.*

Art. 6, stk. 3. Offentlighedsprocedurerne skal omfatte rimelige tidsrammer for de forskellige faser, der tillader rimelig tid til at informere offentligheden i overensstemmelse med stk. 2, og til at offentligheden kan forberede sig på og opnå reel deltagelse under hele miljøbeslutningsprocessen.

Art. 6, stk. 4. Hver part sørger for, at offentligheden inddrages tidligt i processen, mens alle muligheder stadig er åbne og effektiv offentlig deltagelse kan finde sted.

Art. 6, stk. 5. Hver part bør, efter omstændighederne, tilskynde potentielle ansøgere til, før ansøgningen indgives, at identificere den berørte offentlighed, indlede diskussioner og at stille oplysninger til rådighed vedrørende formålet med ansøgningen.

Art. 6, stk. 6. Med forbehold af parternes rettigheder efter artikel 4, stk. 3 og 4 til at afslå adgang til visse oplysninger, stiller hver part krav om, at de kompetente offentlige myndigheder på forespørgsel, hvis dette kræves i national ret, giver den berørte offentlighed adgang til at gennemgå alle oplysninger, der er relevante for beslutningsprocedurer, omfattet af denne artikel,

uden vederlag, og så snart oplysningerne foreligger. De relevante oplysninger skal med forbehold af artikel 4 i det mindste omfatte:

- a. en beskrivelse af stedet og den foreslåede aktivitets fysiske og tekniske karakteristika, herunder en vurdering af aktivitetens forventede restprodukter og udledninger*
- b. en beskrivelse af den foreslåede aktivitets væsentlige virkninger på miljøet*
- c. en beskrivelse af de forventede foranstaltninger til at forebygge og/eller begrænse virkningerne, herunder udledninger*
- d. et ikke teknisk resume af ovenstående*
- e. en beskrivelse af de væsentligste alternativer, som ansøgeren har undersøgt, og*
- f. de væsentligste rapporter og anbefalinger, indgivet til den offentlige myndighed i overensstemmelse med national lovgivning på tidspunktet for informeringen af offentligheden, jf. stk. 2 ovenfor.*

Art. 6, stk. 7. Procedurer for offentlig deltagelse skal give offentligheden mulighed for at fremkomme med enten skriftligt eller, efter omstændighederne, ved en offentlig høring med ansøgeren, enhver kommentar, oplysning, analyse eller mening, som den finder relevant for den foreslåede aktivitet.

Art. 6, stk. 8. Hver part sikrer, at resultatet af den offentlige deltagelse tages behørigt i betragtning ved den endelige afgørelse.

Art. 6, stk. 9. Hver part sikrer, at offentligheden, straks efter at den offentlige myndighed har truffet endelig afgørelse, informeres på passende vis. Hver part stiller afgørelsens tekst samt de væsentligste begrundelser for og overvejelser ved afgørelsen til rådighed for offentligheden.

Implementering af art. 6, stk. 2-9 for så vidt angår afgørelser vedrørende bilag I-aktiviteter, jf. art. 6, stk. 1, litra a

En stor del af konventionens bilagsaktiviteter reguleres af planlovens regler om vurdering af virkningerne på miljøet af visse offentlige eller private projekter (VVM), eller af særlige VVM-regler om aktiviteter på havet, herunder råstoflovens, undergrundslovens, kontinentalsokkelovens og elforsyningslovens regelsæt. De danske VVM-regler indeholder procedureregler, der er i overensstemmelse med konventionens regler.

Den øvrige del af bilagsaktiviteterne reguleres af miljøbeskyttelseslovens kap. 5 om listevirksomheder, herunder især det særlige system med forudgående offentlighed, der er indført ved lov nr. 369 af 2. juni 1999 i forbindelse med implementering af IPPC-direktivet (de (i)-mærkede virksomheder i godkendelsesbekendtgørelsen). I 2000 blev der gennemført et par mindre justeringer af gældende ret, herunder især i forhold til offentlighedens inddragelse i forbindelse med revurderinger af visse typer af særligt forurenende virksomheder.

Bestemmelsen er indarbejdet i den danske lovgivning på følgende måde:

Anlæg på land

Lovbekendtgørelse nr. 813 af 21. juni 2007 om planlægning

Vurdering af virkningerne på miljøet

§ 11 g. Enkeltanlæg, der må antages at påvirke miljøet væsentligt, må ikke påbegyndes, før der er tilvejebragt retningslinjer i kommuneplanen om beliggenheden og udformningen af anlægget med tilhørende redegørelse (VVM-pligt), jf. § 11 e, stk. 3.

Stk. 2. Ved tilvejebringelsen af retningslinjer i kommuneplanen for anlæg omfattet af stk. 1 skal kommunalbestyrelsen forud for igangsættelsen af arbejdet med redegørelsen for anlæggets forventede væsentlige virkninger på miljøet offentliggøre en kort beskrivelse af hovedtrækkene af det påtænkte anlæg samt indkalde ideer og forslag til brug for fastlæggelsen af redegørelsens indhold.

Stk. 3. Hvis et ønsket anlæg i øvrigt er i overensstemmelse med retningslinjerne i kommuneplanen, påhviler det kommunalbestyrelsen snarest at tilvejebringe et forslag til kommuneplantillæg og derefter fremme sagen mest muligt. Pligten gælder dog ikke, hvis en nødvendig tilladelse efter § 35 ikke kan opnås.

Stk. 4. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at anlæg, der er omfattet af stk. 1, ikke må påbegyndes uden kommunalbestyrelsens eller ministerens tilladelse.

§ 11 h. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke anlæg der er omfattet af § 11 g. Anlæg, der vedtages i enkeltheder ved særlig lov, er dog altid undtaget. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om, hvilke mindsteoplysninger der er nødvendige, for at en miljømæssig vurdering kan foretages.

Stk. 2. Miljøministeren kan fastsætte regler om offentliggørelse af

- 1) afgørelser om, at et anlæg er omfattet eller ikke er omfattet af bestemmelserne i § 11 g,
- 2) beslutninger om, at et forslag til kommuneplantillæg for et anlæg, der er omfattet af bestemmelserne i § 11 g, ikke vedtages,
- 3) beslutninger om, at et forslag, der er offentliggjort, ikke vedtages endeligt, og
- 4) afgørelser om, at en tilladelse efter regler fastsat i medfør af § 11 g, stk. 4, meddeles eller ikke meddeles.

§ 11 i. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at ministeren for visse kategorier af anlæg omfattet af § 11 g overtager kommunalbestyrelsens opgaver og beføjelser.

§ 24. Efter regionsrådets henholdsvis kommunalbestyrelsens vedtagelse af et planforslag offentliggøres dette.

Kommunalbestyrelsen skal samtidig offentliggøre den tilhørende redegørelse. Ved offentliggørelsen skal der oplyses om fristen efter stk. 3. Ved offentliggørelsen af kommuneplanforslag og ændringer hertil skal der oplyses om reglerne i § 12, stk. 2 og 3. Ved offentliggørelse af lokalplanforslag skal der oplyses om reglerne i § 17.

Stk. 2. Ethvert medlem af kommunalbestyrelsen eller regionsrådet, der har forlangt sin afvigende mening vedrørende planforslaget tilført rådets beslutningsprotokol, kan forlange, at den afvigende mening offentliggøres samtidig med forslaget tillige med en kort begrundelse, der affattes af medlemmet.

Stk. 3. Regionsrådet henholdsvis kommunalbestyrelsen fastsætter en frist på mindst 8 uger for fremsættelse af indsigelser m.v. mod planforslaget.

§ 30. Regionsrådet henholdsvis kommunalbestyrelsen foretager offentlig bekendtgørelse om den endelige vedtagelse af planen og sender denne til de myndigheder, som er nævnt i § 25. Planen skal være offentligt tilgængelig.

Stk. 2. Den offentlige bekendtgørelse om kommuneplaner og ændringer hertil og lokalplaner skal indeholde oplysning om reglerne i henholdsvis § 12, stk. 2 og 3, og § 18.

Bekendtgørelse nr. 1335 af 6. december 2006 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning

Offentliggørelse af beslutninger om vedtagelse af kommuneplanretningslinjer og om tilladelse til anlægget

§ 8. Kommunalbestyrelsen skal offentligt bekendtgøre sin beslutning om at vedtage kommuneplanretningslinjer for et anlæg omfattet af bestemmelserne i § 3, stk. 1 eller § 3, stk. 2. Bekendtgørelsen skal indeholde:

- 1) Oplysning om indholdet af beslutningen og de betingelser, der eventuelt er knyttet til den,
- 2) oplysning om de vigtigste begrundelser og betragtninger, der ligger til grund for beslutningen, samt
- 3) en beskrivelse af de vigtigste foranstaltninger til at undgå, nedbringe og om muligt neutralisere de værste skadelige virkninger.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal offentligt bekendtgøre sin beslutning om ikke at vedtage kommuneplanretningslinjer for et anlæg omfattet af bestemmelserne i § 3, stk. 1 eller § 3, stk. 2 samt begrundelsen for beslutningen.

§ 9. Kommunalbestyrelsen må ikke meddele tilladelse efter § 2, stk. 3, nr. 2, til at påbegynde et anlæg omfattet af § 3, stk. 1 eller § 3, stk. 2, før kommuneplanretningslinjerne for anlægget er endeligt vedtaget. Oplysninger om tilladelsen skal offentligt bekendtgøres samtidig med at tilladelsen meddeles bygherren.

Stk. 2. En tilladelse efter § 7 i lov om råstoffer erstatter tilladelsen efter § 2, stk. 3, nr. 2. Tilladelsen for anlæg omfattet af § 3, stk. 1 eller 2 må dog tidligst gives, når der på grundlag af en vurdering af virkningerne på miljøet foreligger endeligt vedtagne kommuneplanretningslinjer for det pågældende anlæg.

Stk. 3. En tilladelse efter § 2, stk. 3, nr. 2 for anlæg omfattet af § 3, stk. 1 eller 2 erstattes af en godkendelse efter § 33 i lov om miljøbeskyttelse eller af en tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 28 eller af en tilladelse efter vandforsyningslovens § 18 for så vidt angår de forhold som disse godkendelser eller tilladelser regulerer. Disse godkendelser eller tilladelser må dog tidligst gives, når der på grundlag af en vurdering af virkningerne på miljøet foreligger endeligt vedtagne kommuneplanretningslinjer for det pågældende anlæg.

Stk. 4. En godkendelse efter § 33 i lov om miljøbeskyttelse erstatter i fuldt omfang tilladelsen efter § 2, stk. 3, nr. 2 for anlæg omfattet af § 3, stk. 1 eller § 3, stk. 2, hvis anlægget ligger inden for et område, der på forhånd er lokalplanlagt og i det omfang anlægget kan etableres indenfor rammerne af den gældende lokalplan. Godkendelsen må dog tidligst gives, når der på grundlag af en vurdering af virkningerne på miljøet foreligger endeligt vedtagne kommuneplanretningslinjer for det pågældende anlæg.

Bekendtgørelse nr. 1116 af 13. september 2007 om lokalplanlægning i forbindelse med vejanlæg m.v. og om gebyr for kommunalbestyrelsens orientering om dispensationsansøgninger efter lov om planlægning samt særskilt bekendtgørelse om vvm

Om gebyr for den orientering, som kommunalbestyrelsen foretager i forbindelse med en dispensationsansøgning

§ 2. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der ved dispensationsansøgninger, jf. stk. 2, skal opkræves gebyr hos ansøgeren for den orientering, som kommunalbestyrelsen foretager i medfør af planlovens § 20.

Stk. 2. Der kan opkræves gebyr for orientering om dispensationsansøgninger, som

- 1) vedrører byggeri, der har et etageareal på mere end 250 m² eller en højde på mere end 8,5 m over det omgivende terræn, og
- 2) forudsætter orientering af flere end 10 beboere og foreninger.

Stk. 3. Opkrævning af gebyr skal ske med et fast grundbeløb ganget med antallet af beboere og foreninger, som skal orienteres.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen kan træffe beslutning om, at der ikke opkræves gebyr i visse, nærmere angivne byggesagstyper.

Stk. 5. Grundbeløb, jf. stk. 3, fastsættes af kommunalbestyrelsen og kan reguleres efter nettoprisindeks eller på anden måde.

Stk. 6. Gebyret forfalder til betaling, når kommunalbestyrelsen har truffet beslutning om at orientere om dispensationsansøgningen. Kommunalbestyrelsen kan vente med at iværksætte orienteringen, indtil gebyret er betalt.

Stk. 7. Kommunalbestyrelsens beslutning i henhold til stk. 1 - 5 bekendtgøres på den måde, som er sædvanlig i kommunen.

Bekendtgørelse nr. 1640 af 13. december 2006 om godkendelse af listevirksomhed

§ 11. Godkendelsesmyndigheden må ikke træffe afgørelse efter lovens § 33, stk. 1, før offentligheden har haft lejlighed til at udtale sig om ansøgningen og udkast til afgørelse i sager om etablering eller væsentlige ændringer eller udvidelser af listevirksomhed, som er (i)-mærket på listen i bilag 1.

Stk. 2. Hvis en (i)-mærket aktivitet udføres som en biaktivitet på en listevirksomhed, der ikke er (i)-mærket, omfatter bestemmelsen i stk. 1 kun den (i)-mærkede aktivitet og aktiviteter, der er teknisk og forureningsmæssigt forbundet hermed.

Stk. 3. Ved væsentlige ændringer eller udvidelser i stk. 1 forstås dels driftsændringer, der efter godkendelsesmyndighedens vurdering kan have negativ og betydelig indvirkning på mennesker eller miljø, dels ændringer eller udvidelser, der i sig selv opfylder de eventuelle minimumsgrænser for godkendelsespligt i bilag 1.

Stk. 4. For at give offentligheden lejlighed til at udtale sig skal godkendelsesmyndigheden, når den har modtaget ansøgningen, foretage offentlig annoncering. Annonceringen skal som minimum indeholde følgende:

- 1) Godkendelsesmyndighedens navn og adresse.
- 2) Virksomhedens navn og beliggenhed.
- 3) Oplysning om, hvad der søges godkendelse til.
- 4) Oplysning om, at enhver har ret til at se ansøgningsmaterialet, og at enhver har ret til at kommentere ansøgningen inden for en nærmere fastsat frist på 3 til 6 uger fra annonceringen, samt oplysning om, hvortil kommentarer og spørgsmål kan rettes.
- 5) Angivelse af hvornår, hvor og hvordan ansøgningsmaterialet vil blive stillet til rådighed.

6) Oplysning om, at enhver inden for en nærmere fastsat frist på 3 til 6 uger fra annonceringen kan anmode om at få tilsendt udkast til afgørelse, når dette foreligger, og at enhver har ret til at kommentere udkast til afgørelse inden for en frist på 2 uger fra modtagelsen af udkastet.

7) Hvis ansøgningen vedrører et projekt, som er omfattet af proceduren for projekter, der indebærer risiko for grænseoverskridende følger, jf. § 9, skal dette oplyses.

Stk. 5. Ved fremsendelse af udkast til afgørelse, jf. stk. 4, nr. 6, skal der tillige informeres om det materiale, som godkendelsesmyndigheden eventuelt måtte have fået til rådighed, efter at annonceringen er foretaget.

Stk. 6. Offentlig annoncering som nævnt i stk. 4 kan undlades, hvis sagen er omfattet af VVM-proceduren, jf. § 10.

Stk. 7. Retten til at se ansøgningsmaterialet, herunder eventuelt supplerende materiale, samt udkast til afgørelse finder anvendelse med de begrænsninger, der følger af offentlighedsloven, forvaltningsloven og lov om aktindsigt i miljøoplysninger.

§ 12. I sager om revurdering af godkendelser af listevirksomheder, der er (i)-mærkede på listen i bilag 1, må tilsynsmyndigheden ikke træffe afgørelse efter lovens § 41, jf. § 41 b, før offentligheden har haft lejlighed til at udtale sig om tilsynsmyndighedens udkast til afgørelse.

Stk. 2. For at give offentligheden lejlighed til at udtale sig skal tilsynsmyndigheden foretage offentlig annoncering, når den indleder en revurdering efter § 18. Annonceringen skal som minimum indeholde følgende:

1) Tilsynsmyndighedens navn og adresse.

2) Virksomhedens navn og beliggenhed.

3) Oplysning om, at tilsynsmyndigheden agter at tage virksomhedens miljøgodkendelse op til revurdering.

4) Oplysning om, at enhver har ret til at se og kommentere sagens akter, samt oplysning om, hvortil kommentarer og spørgsmål kan rettes.

5) Angivelse af hvornår, hvor og hvordan sagens akter vil blive stillet til rådighed.

6) Oplysning om, at enhver inden for en nærmere fastsat frist på 2-4 uger fra annonceringen kan anmode om at få tilsendt udkast til afgørelse, når dette foreligger, og at enhver har ret til at kommentere udkast til afgørelse inden for en frist på 2-4 uger fra modtagelsen af udkastet.

Stk. 3. Ved fremsendelse af udkast til afgørelse, jf. stk. 2, nr. 6, skal der tillige informeres om det materiale, som godkendelsesmyndigheden eventuelt måtte have fået til rådighed, efter at annonceringen er foretaget.

Stk. 4. Retten til at se sagens akter, herunder udkast til afgørelse og eventuelt supplerende materiale, finder anvendelse med de begrænsninger, der følger af offentlighedsloven, forvaltningsloven og lov om aktindsigt i miljøoplysninger.

Lov nr. 311 af 19. april 2006 om ændring af lov om kystbeskyttelse

§ 16 b. Ansøgninger om tilladelser og afgørelser efter § 16, stk. 1, og § 16 a skal skriftligt meddeles ejere af naboejendomme. Ansøgningerne og afgørelserne skal offentliggøres ved meddelelse i stedlige blade eller på Kystdirektoratets hjemmeside, hvis de er af væsentlig betydning eller har almindelig offentlig interesse. Offentliggørelsen skal ske samtidig med, at ansøgningen sendes i høring og tilladelsen meddeles ansøgeren.

Stk. 2. Vilkår for tilladelse efter § 16, stk. 1, og § 16 a kan tinglyses på ejendommen for ejerens regning.

Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

§ 55. Kommunalbestyrelsens afgørelse af, at en tilladelse eller godkendelse ikke vil medføre en miljøpåvirkning, skal stilles til rådighed for offentligheden i forbindelse med, at der meddeles tilladelse efter § 10 eller godkendelse efter §§ 11, 12 eller 16.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal inddrage offentligheden, før den træffer afgørelse om godkendelse af etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug omfattet af § 12, stk. 2, eller andre etableringer, udvidelser eller ændringer af husdyrbrug, der kan medføre en væsentlig påvirkning af miljøet.

Stk. 3. Offentligheden informeres tidligt i beslutningsproceduren ved offentlig annoncering eller ved andre egnede midler, eller senest så snart oplysningerne med rimelighed kan foreligge, om følgende:

1) Ansøgning om godkendelse

2) Det forhold, at projektet er omfattet af en procedure med vurdering af virkningerne på miljøet

3) Navn og adresse på den kompetente kommunalbestyrelse, hvorfra der kan indhentes relevante oplysninger, og hvortil kommentarer eller spørgsmål kan rettes, samt nærmere oplysninger om fristerne for fremsendelse af bemærkninger eller spørgsmål

4) Karakteren af mulige afgørelser eller udkast til afgørelsen, når en sådan foreligger

5) Hvornår, hvor og hvordan de relevante oplysninger stilles til rådighed.

- 6) Hvilke foranstaltninger der er truffet med henblik på offentlighedens deltagelse, herunder at enhver inden for den nærmere fastsat frist fra den offentlige annoncering kan anmode om at få tilsendt udkast til afgørelse, når dette foreligger, og at enhver, der berøres af afgørelsen, herunder organisationer og foreninger omfattet af §§ 84 – 87, har ret til at kommentere udkast til afgørelse samt oplysninger indhentet til brug for afgørelsen.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen fremsender udkast til afgørelse til naboer, og andre berørte samt til andre, som har anmodet herom, med oplysning om, at der er 6 ugers frist til at kommentere udkastet. Samtidig med fremsendelsen informerer kommunalbestyrelsen om supplerende oplysninger til ansøgningen og andre oplysninger af relevans for afgørelsen, der er modtaget efter den indledende offentlige annoncering.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen underretter offentligheden ved offentlig annoncering, når den har truffet afgørelse om en ansøgning omfattet af stk. 1 eller 2, og informerer herunder om, hvornår og hvordan de relevante oplysninger stilles til rådighed.

Stk. 6. Afgørelser, der kan påklages, meddeles tillige klageberettede personer, organisationer og myndigheder, jf. §§ 84-87, og de myndigheder, der i øvrigt har været inddraget i sagens behandling. Afgørelsen skal dog alene meddeles de landsdækkende foreninger og organisationer, der er nævnt i § 87, når de har anmodet miljøministeren om at modtage underretning om afgørelserne, jf. § 62.

Stk. 7. Underretning til de personer, der er nævnt i § 84, stk. 1, nr. 3, kan dog finde sted ved offentlig annoncering.

Stk. 8. Miljøministeren kan fastsætte regler om offentlighedens inddragelse ved visse afgørelser i sager om revurdering efter § 40 og § 41 samt andre afgørelser vedrørende husdyrbrug, der træffes efter miljøbeskyttelsesloven eller regler udstedt i medfør heraf.

Stk. 9. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om offentlighedens inddragelse og annoncering.

§ 56. Godkendelser og tilladelser efter denne lov, som ikke er omfattet af offentlighedsbestemmelserne i § 55, kan først meddeles, når der er forløbet 3 uger efter, at kommunalbestyrelsen har givet skriftlig orientering om ansøgningen til naboerne til den omhandlede ejendom.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis det ansøgte efter kommunalbestyrelsens skøn er underordnet betydning for naboerne.

Stk. 3. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at stk. 1 ikke gælder, hvis kommunalbestyrelsen foretager offentlig annoncering af ansøgningen.

Anlæg på søterritoriet

Bekendtgørelse nr. 809 af 22. august 2005 om miljømæssig vurdering af visse anlæg og foranstaltninger på søterritoriet (VVM)

§ 5. Når der efter reglerne i §§ 3 og 4 kræves en vurdering af miljømæssige konsekvenser, foranlediger transport- og energiministerens, at beslutningen herom offentliggøres i et eller flere stedlige blade. Beslutningen skal indeholde de oplysninger, der fremgår af direktivets artikel 6, stk. 2.

Stk. 2. Ansøgeren skal foranledige en redegørelse udarbejdet (VVM-redegørelse) til brug for vurderingen, jf. direktivets artikel 3. Redegørelsen skal som minimum indeholde de i direktivets *bilag IV* nævnte oplysninger.

Transport- og energiministerens kan bestemme, at yderligere materiale til vurdering af indvirkninger på miljøet skal tilvejebringes.

§ 6. Oplysning om den i § 5 nævnte redegørelse offentliggøres ved transport- og energiministerens foranstaltning i et eller flere stedlige blade. Offentliggørelsen skal indeholde de oplysninger, der er nævnt i direktivets artikel 6, stk. 3.

Stk. 2. Ansøgningen og VVM-redegørelsen sendes til berørte myndigheder og efter anmodning til landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø til udtalelse.

Stk. 3. Frist for fremsættelse af bemærkninger fra offentligheden og myndigheder m.v. fastsættes af transport- og energiministerens og udgør mindst 8 uger.

§ 7. Oplysning om sagens afgørelse efter, at der er gennemført en vurdering af virkning på miljøet, offentliggøres ved transport- og energiministerens foranstaltning i de blade, hvor offentliggørelsen i henhold til § 6, stk. 1, har fundet sted. Det oplyses i den forbindelse, hvor afgørelsen med eventuelle vilkår, de vigtigste begrundelser og betragtninger, der ligger til grund for afgørelsen, og om nødvendigt en beskrivelse af de vigtigste foranstaltninger, som går ud på at undgå, begrænse og om muligt afbøde væsentlige negative virkninger, vil kunne rekvireres.

§ 8. Offentliggørelser efter §§ 5, 6 og 7 sker for ansøgerens regning.

§ 9. Afgørelse efter § 4 om, at anlægget eller foranstaltningerne på søterritoriet ikke må antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet, bekendtgøres ved transport- og energiministerens foranstaltning i et eller flere stedlige blade.

Råstofindvinding på søterritoriet og kontinentsoklen

Bekendtgørelse nr. 126 af 4 marts 1999 om miljømæssig vurdering af råstofindvinding på havbunden (VVM)

§ 4. Oplysning om ansøgning og den i § 3 nævnte redegørelse bekendtgøres for offentligheden ved Skov- og Naturstyrelsens foranstaltning i et eller flere stedlige/eventuelt landsdækkende blade. Ansøgning og redegørelse vil kunne rekvireres. Offentliggørelsen skal herudover indeholde oplysning om:

- 1) karakteren af mulige afgørelser,
- 2) offentlighedsperiodens længde og til hvem bemærkninger skal indgives, og hvortil spørgsmål i offentlighedsperioden kan rettes, og
- 3) hvor eventuelle rapporter, baggrundsnotater mv., der er udarbejdet i forbindelse med VVM-redegørelsen, ligger til gennemsyn for offentligheden.

Stk. 2. Ansøgning og VVM-redegørelse sendes til høring hos berørte myndigheder og organisationer.

Stk. 3. Frist for fremsættelse af bemærkninger fra offentligheden, myndigheder og organisationer fastsættes til minimum 8 uger.

§ 5. Oplysning om sagens afgørelse offentliggøres ved Skov- og Naturstyrelsens foranstaltning i de blade, hvor bekendtgørelse i henhold til § 4, stk. 1, har fundet sted. Afgørelsen med eventuelle vilkår, de vigtigste begrundelser og betragtninger, der ligger til grund for afgørelsen og om nødvendigt en beskrivelse af de vigtigste foranstaltninger, som går ud på at undgå, begrænse og om muligt afbøde væsentlige negative virkninger, vil kunne rekvireres.

Elproduktionsanlæg på havet

Bekendtgørelse nr. 815 af 28. august 2000 om vurdering af virkninger på miljøet (VVM) af elproduktionsanlæg på havet

§ 2. Projekter omfattet af § 1, som må antages at påvirke miljøet i væsentlig grad, kan kun opnå tilladelse på baggrund af en vurdering af de miljømæssige konsekvenser.

Stk. 2. Energistyrelsen afgør på grundlag af de i bilag 1 nævnte kriterier, om der skal gennemføres en vurdering af et projekts miljømæssige konsekvenser. Såfremt der ikke skal gennemføres en sådan vurdering, offentliggøres afgørelsen herom senest 4 uger inden tilladelse til projektet meddeles ansøgeren.

§ 3. Når der efter § 2 kræves en vurdering af et projekts miljømæssige konsekvenser, påhviler det projektets ansøger at udarbejde en redegørelse til brug herfor (VVM-redegørelse). Redegørelsen skal sendes til Energistyrelsen.

Stk. 2. VVM-redegørelsen skal påvise, beskrive og vurdere et projekts direkte og indirekte virkninger på følgende faktorer:

- 1) mennesker, fauna og flora,
- 2) havbund, vand, luft, klima og landskab,
- 3) materielle goder og kulturarv, og
- 4) samspillet mellem disse faktorer.

Stk. 3. Redegørelsen skal som minimum indeholde de i bilag 2 nævnte oplysninger.

Stk. 4. Energistyrelsen kan bestemme, at yderligere materiale til vurdering af de miljømæssige konsekvenser skal tilvejebringes.

§ 4. Oplysning om ansøgning og VVM-redegørelse bekendtgøres for offentligheden af Energistyrelsen i en eller flere stedlige og landsdækkende aviser. Offentliggørelsen skal indeholde oplysning om:

- 1) karakteren af mulige afgørelser,
- 2) hvor ansøgning og redegørelse kan rekvireres,
- 3) offentlighedsperiodens længde, til hvem bemærkninger skal indgives og hvortil spørgsmål i offentlighedsperioden kan rettes, og
- 4) hvor eventuelle rapporter, baggrundsnotater m.v., der er udarbejdet i forbindelse med VVM-redegørelsen, ligger til gennemsyn for offentligheden.

Stk. 2. Ansøgning og VVM-redegørelse sendes af Energistyrelsen til høring hos berørte myndigheder og organisationer.

Stk. 3. Frist for fremsættelse af bemærkninger til høringsmaterialet fastsættes af Energistyrelsen til mindst 8 uger.

§ 5. Oplysning om sagens afgørelse bekendtgøres af Energistyrelsen for offentligheden i de aviser, hvor bekendtgørelse i henhold til § 4, stk. 1, har fundet sted. Det oplyses i den forbindelse, hvor redegørelsen med eventuelle vilkår, de vigtigste begrundelser og betragtninger, der ligger til grund for redegørelsen og om nødvendigt en beskrivelse af de vigtigste foranstaltninger, som går ud på at undgå, begrænse og om muligt afbøde væsentlige negative virkninger, vil kunne rekvireres.

§ 6. Energistyrelsens afgørelser efter § 2, stk. 2, kan påklages til Energiklagenævnet.

Off-shore virksomhed

Lovbekendtgørelse nr. 889 af 4. juli 2007 om anvendelse af Danmarks undergrund

§ 28 a. Tilladelser og godkendelser efter denne lov vedrørende projekter på havområdet, der må antages at påvirke miljøet i væsentlig grad, kan kun meddeles på baggrund af en vurdering af de miljømæssige konsekvenser, og efter at den berørte offentlighed og de berørte myndigheder og organisationer har haft lejlighed til at udtale sig. Såfremt projektet i sig selv eller i forbindelse med andre projekter eller planer må antages at kunne påvirke udpegede internationale naturbeskyttelsesområder væsentligt, kan tilladelsen eller godkendelsen kun meddeles på baggrund af en vurdering af projektets virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne. Hvis transport- og energiministeren anser det for nødvendigt, skal vurderingen af virkningerne på lokaliteten indgå i det materiale, der gøres til genstand for høring af offentlighed, myndigheder og organisationer.

Stk. 2. I forbindelse med ansøgninger og vurderinger omfattet af stk. 1 skal ansøgeren meddele alle oplysninger, som er nødvendige for behandlingen af ansøgningen eller vurderingen. Transport- og energiministeren kan til brug for behandlingen pålægge ansøgeren at indsende oplysninger om eller foretage undersøgelser af nærmere bestemte forhold.

Stk. 3. Tilladelser eller godkendelser efter denne lov kan kun gives, såfremt

- 1) projektet ikke skader et internationalt naturbeskyttelsesområdes integritet eller
- 2) væsentlige samfundsinteresser, herunder af social eller økonomisk art, gør det bydende nødvendigt at gennemføre projektet, fordi der ikke findes nogen alternativ løsning, jf. dog stk. 4.

Stk. 4. Er der tale om et internationalt naturbeskyttelsesområde med en prioriteret naturtype eller en prioriteret art, kan der kun gives tilladelse eller godkendelse til et projekt omfattet af stk. 3, nr. 2, såfremt

- 1) dette er nødvendigt af hensyn til menneskers sundhed, den offentlige sikkerhed eller opnåelse af væsentlige gavnlige virkninger på miljøet eller
- 2) andre væsentlige samfundsinteresser gør gennemførelsen bydende nødvendig.

Stk. 5. Tilladelse efter stk. 4, nr. 2, kan først meddeles efter indhentet udtalelse fra Europa-Kommissionen.

Stk. 6. Når tilladelser eller godkendelser meddeles efter stk. 3, nr. 2, eller stk. 4, fastsætter transport- og energiministeren vilkår om passende nødvendige kompensationsforanstaltninger. Udgifter til kompensationsforanstaltninger dækkes af projektansøgeren.

Lovbekendtgørelse nr. 1101 af 18. november 2005 af lov om kontinentalsoklen, som ændret ved § 2 i lov nr. 548 af 6. juni 2007

§ 4 a. Tilladelse til at nedlægge rørledninger omfattet af § 4, stk. 1, der må antages at påvirke miljøet i væsentlig grad, kan kun meddeles på baggrund af en vurdering af de miljømæssige konsekvenser, og efter at offentligheden og de berørte myndigheder og organisationer har haft lejlighed til at udtale sig herom. Såfremt rørledningen må antages at kunne påvirke udpegede internationale naturbeskyttelsesområder væsentligt, kan tilladelsen kun meddeles på baggrund af en vurdering af projektets virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne. Hvis transport- og energiministeren anser det for nødvendigt, skal offentligheden høres om vurderingen af virkningerne på lokaliteten, inden tilladelsen meddeles.

Stk. 2. Tilladelse kan kun gives, såfremt

- 1) projektet ikke skader et internationalt naturbeskyttelsesområdes integritet eller
- 2) væsentlige samfundsinteresser, herunder af social eller økonomisk art, gør det bydende nødvendigt at gennemføre projektet, fordi der ikke findes nogen alternativ løsning, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Er der tale om et internationalt naturbeskyttelsesområde med en prioriteret naturtype eller en prioriteret art, kan der kun gives tilladelse til et projekt omfattet af stk. 2, nr. 2, såfremt

- 1) dette er nødvendigt af hensyn til menneskers sundhed, den offentlige sikkerhed eller opnåelse af væsentlige gavnlige virkninger på miljøet eller

2) andre væsentlige samfundsinteresser gør gennemførelsen bydende nødvendig.

Stk. 4. Tilladelse efter stk. 3, nr. 2, kan først meddeles efter indhentet udtalelse fra Europa-Kommissionen.

Stk. 5. Når tilladelser meddeles efter stk. 2, nr. 2, eller stk. 3, fastsætter transport- og energiministeren passende nødvendige kompensationsforanstaltninger, herunder ved vilkår i forbindelse med tilladelsen. Udgifter til eventuelle kompensationsforanstaltninger dækkes af projektansøgeren. Ministeren underretter Europa-Kommissionen om, hvilke kompensationsforanstaltninger der træffes.

Bekendtgørelse nr. 884 af 21. september 2000 om miljømæssig vurdering (VVM) af projekter til indvinding af kulbrinter og til etablering af rørledninger på dansk søterritorium og kontinentalsokkelområde.

§ 1. Denne bekendtgørelse finder anvendelse ved etablering af de i § 2 nævnte projekter om efterforskning, indvinding og transport af kulbrinter på dansk søterritorium og kontinentalsokkelområde. Tilladelse til og godkendelse af disse projekter efter undergrundslovens §§ 10, 17 og 28 og kontinentalsokkelovens § 4 a kan kun meddeles på baggrund af en vurdering af de miljømæssige konsekvenser.

§ 2. Der skal foreligge en miljømæssig vurdering (VVM-redegørelse), inden der kan gives tilladelse til og godkendelse af følgende projekter:

- 1) indvinding af mere end 500 tons råolie pr. dag eller mere end 500.000 m³ naturgas pr. dag i kommercielt øjemed,
- 2) etablering af rørledninger med en diameter på over 800 mm og en længde på over 40 km til transport af gas, olie eller kemikalier og
- 3) anlæg til oplagring af olieprodukter samt petrokemiske eller kemiske produkter med en kapacitet på 200.000 tons eller derover.

Stk. 2. Reglerne i stk. 1 gælder endvidere for følgende projekter, når de må antages at kunne få en væsentlig indvirkning på miljøet:

- 1) anlæg af olie- og gasledninger, som ikke er omfattet af stk. 1, nr. 2,
- 2) ændringer eller udvidelser af projekter omfattet af denne bekendtgørelse, som allerede er godkendt, er udført eller er ved at blive udført, når de kan være til skade for miljøet.

Stk. 3. Energistyrelsen afgør på grundlag af de i bilag 2 nævnte kriterier, om der skal udarbejdes en VVM-redegørelse i forbindelse med ansøgning om tilladelse til og godkendelse af de i stk. 2 nævnte projekter. Såfremt der ikke skal udarbejdes VVM-redegørelse, offentliggøres afgørelsen herom senest samtidig med, at godkendelse eller tilladelse meddeles ansøgeren.

§ 3. Ansøgeren skal udarbejde redegørelsen og fremsende den til Energistyrelsen, når der efter reglerne i § 2 kræves VVM-redegørelse.

Stk. 2. Redegørelsen skal som minimum indeholde de i bilag 1 nævnte oplysninger og vurderinger. Ansøgeren skal endvidere udarbejde et ikke-teknisk resumé af VVM-redegørelsen.

Stk. 3. Energistyrelsen kan bestemme, at yderligere materiale til vurdering af indvirkninger på miljøet skal tilvejebringes.

§ 4. Oplysning om ansøgningen og om VVM-redegørelsen bekendtgøres for offentligheden af Energistyrelsen i landsdækkende aviser og sendes til berørte organisationer. Oplysning om ansøgningen og om VVM-redegørelsen kan rekvireres i Energistyrelsen. Offentliggørelsen skal herudover indeholde oplysninger om:

- 1) karakteren af mulige afgørelser,
- 2) offentlighedsperiodens længde og til hvem bemærkninger skal indgives og hvortil spørgsmål i offentlighedsperioden kan rettes og
- 3) hvor eventuelle rapporter, baggrundsnotater m.v., der er udarbejdet i forbindelse med VVM-redegørelsen, ligger til gennemsyn for offentligheden.

Stk. 2. Ansøgning og VVM-redegørelse sendes endvidere til høring hos berørte myndigheder.

Stk. 3. Frist for fremsættelse af bemærkninger fastsættes til mindst 8 uger.

§ 5. Oplysning om sagens afgørelse offentliggøres af Energistyrelsen i de aviser, hvor bekendtgørelse i henhold til § 4, stk. 1, har fundet sted. Afgørelsen med eventuelle vilkår, de vigtigste begrundelser og betragtninger, der ligger til grund for afgørelsen, og om nødvendigt en beskrivelse af de vigtigste foranstaltninger, som går ud på at undgå, begrænse og om muligt afbøde de væsentligste negative virkninger, vil kunne rekvireres.

Implementering af art. 6, stk. 2-9, for så vidt angår andre aktiviteter, der kan have en væsentlig indvirkning på miljøet, jf. art. 6, stk. 1, litra b

Reglen om at sikre forudgående offentlighed i forbindelse med afgørelser vedrørende andre aktiviteter med væsentlig indvirkning på miljøet (udover bilagsaktiviteterne) er gennemført i Danmark via planlovens VVM-regler. Disse regler indebærer dels en obligatorisk VVM-procedure med forudgående inddragelse af offentligheden for en lang række andre aktiviteter end de, der er opført i konventionens bilag 1. Dels indebærer de, at en lang række andre aktiviteter er omfattet af det såkaldte screeningsystem i planloven, der indebærer, at disse aktiviteter også omfattes af VVM-reglerne, hvis de efter en konkret vurdering anses for at have væsentlig indvirkning på miljøet. For så vidt angår reglerne om VVM-vurdering se oven for under art. 6, stk. 1.

Regelmæssige revurderinger:

Art. 6, stk. 10, vedrørende revurderinger er gennemført i miljøbeskyttelseslovens § 74 og 79 og godkendelsesbekendtgørelsens § 17.

Miljøbeskyttelseslovens § 74.

§ 74. Afgørelser efter denne lov meddeles skriftligt til adressaten. Afgørelser, der kan påklages, meddeles tillige klageberettigede personer, organisationer og myndigheder, jf. §§ 98-100, og de myndigheder, der i øvrigt har været inddraget i sagens behandling. Afgørelser skal dog alene meddeles de landsdækkende foreninger og organisationer, der er nævnt i § 100, stk. 2 og 3, når de har anmodet miljøministeren om at modtage underretning om afgørelserne, jf. § 76, stk. 2.

Stk. 2. Underretning til de personer, der er nævnt i § 98, stk. 1, nr. 2, kan dog finde sted ved offentlig annoncering. Der skal altid foretages offentlig annoncering, når der meddeles godkendelse efter kapitel 5. Miljøministeren fastsætter regler om, i hvilke tilfælde der skal ske annoncering af andre tilladelser, der meddeles en listevirksomhed efter bestemmelser i loven eller efter regler udstedt i medfør af loven eller efter lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Ministeren fastsætter nærmere regler om, at der tillige skal ske annoncering af visse afgørelser i sager om revurdering efter § 37 b, § 41 a og § 41 b. Ministeren kan fastsætte nærmere regler om annonceringen.

Stk. 3. Påbud eller forbud kan meddeles mundtligt, når der er fare for sundheden eller øjeblikkelige indgreb er påkrævet for at afværge væsentlig miljøskade. En mundtlig afgørelse skal snarest muligt tillige meddeles skriftligt.

§ 79. Miljøministeren kan fastsætte regler om inddragelse af offentligheden forud for godkendelses- henholdsvis tilsynsmyndighedens afgørelser efter § 33, stk. 1, § 37 b, § 41 a og § 41 b samt andre afgørelser vedrørende listevirksomhed, der træffes efter bestemmelser i loven eller efter regler udstedt i medfør af loven eller efter lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Stk. 2. Ministeren kan fastsætte regler om inddragelse af offentligheden i forbindelse med udarbejdelse af planer og programmer på lovens område.

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 648 af 18. juni 2007) fastsætter følgende om revurdering af godkendelser:

§ 18. I sager om revurdering af godkendelser efter § 11, § 12 og § 16 i lov om miljøgodkendelser m.v. af husdyrbrug, samt godkendelser efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5, må kommunalbestyrelsen ikke træffe afgørelse efter § 39, jf. § 41 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, før offentligheden har haft lejlighed til at udtale sig til kommunalbestyrelsens udkast til afgørelse.

Stk. 2. For at give offentligheden lejlighed til at udtale sig skal kommunalbestyrelsen foretage offentlig annoncering, når den indleder en revurdering efter § 17. Annonceringen skal som minimum indeholde følgende:

- 1) kommunalbestyrelsens navn og adresse,
- 2) virksomhedens navn og beliggenhed,
- 3) oplysning om, at kommunalbestyrelsen agter at tage virksomhedens miljøgodkendelse op til revurdering,
- 4) oplysning om, at enhver har ret til at se og kommentere sagens akter, samt oplysning om, hvortil kommentarer og spørgsmål kan rettes,
- 5) angivelse af hvornår, hvor og hvordan sagens akter vil blive stillet til rådighed, og
- 6) oplysning om, at enhver inden for en nærmere fastsat frist på 2-4 uger fra annonceringen kan anmode om at få tilsendt udkast til afgørelse, når dette foreligger, og at enhver har ret til at kommentere udkast til afgørelse inden for en frist på 2-4 uger fra modtagelsen af udkastet.

Stk. 3. Ved fremsendelse af udkast til afgørelse, jf. stk. 2, nr. 6, skal der tillige informeres om det materiale, som kommunalbestyrelsen eventuelt måtte have stillet til rådighed, efter annonceringen er foretaget.

Stk. 4. Retten til at se sagens akter, herunder udkast til afgørelse og eventuelt supplerende materiale, finder anvendelse med de begrænsninger, der følger af offentlighedsloven og lov om aktindsigt i miljøoplysninger.

Godkendelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1640 af 13. december 2006 om godkendelse af listevirksomhed) fastsætter følgende om revurderinger af godkendelser:

§ 18. Godkendelser af listevirksomheder, der er (i)-mærkede på listen i bilag 1, skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering og om nødvendigt ajourføres i lyset af den teknologiske udvikling. Tilsynsmyndigheden foretager den første regelmæssige revurdering, når der er forløbet 8 år fra det tidspunkt, hvor virksomheden første gang blev godkendt.

Stk. 2. Som indledning til revurderingen sender tilsynsmyndigheden et oplæg til virksomheden om myndighedens foreløbige overvejelser om revurderingen.

Stk. 3. På baggrund af revurderingen træffer tilsynsmyndigheden afgørelse om, enten at vilkårene skal ændres, eller at revurderingen ikke medfører ændringer i virksomhedens godkendelse. Afgørelsen træffes med hjemmel i lovens § 41, jf. § 41 b. I afgørelsen fastsættes også tidspunktet for den næste regelmæssige revurdering. Afgørelsen skal tillige indeholde oplysning om den i § 12 gennemførte procedure, herunder en redegørelse for myndighedens overvejelser på baggrund af de synspunkter, som offentligheden har givet udtryk for.

ad hoc revurderinger

Miljøbeskyttelsesloven

§ 79. Miljøministeren kan fastsætte regler om inddragelse af offentligheden forud for godkendelses- henholdsvis tilsynsmyndighedens afgørelser efter § 33, stk. 1, § 37 b, § 41 a og § 41 b samt andre afgørelser vedrørende listevirksomhed, der træffes efter bestemmelser i loven eller efter regler udstedt i medfør af loven eller efter lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Stk. 2. Ministeren kan fastsætte regler om inddragelse af offentligheden i forbindelse med udarbejdelse af planer og programmer på lovens område.

Godkendelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1640 af 13. december 2006 om godkendelse af listevirksomhed)

§ 20. Før godkendelsesmyndigheden træffer afgørelse efter lovens § 33, stk. 1, skal myndigheden sende et udkast til afgørelse til virksomheden og gøre virksomheden bekendt med dens adgang til aktindsigt og til at udtale sig i henhold til forvaltningsloven.

Stk. 2. Der skal altid, jf. lovens § 74, stk. 2, foretages offentlig annoncering, når godkendelsesmyndigheden meddeler godkendelse efter lovens § 33, stk. 1. Det samme gælder, når tilsynsmyndigheden efter lovens § 41 træffer afgørelse om revurdering af virksomhed, som er (i)-mærket på listen i bilag 1, jf. § 18, stk. 3, og lovens § 41 a, stk. 2, nr. 1-3.

Stk. 3. Når godkendelsesmyndigheden efter lovens § 74, stk. 2, annoncerer offentligt, at den har meddelt godkendelse, skal det tillige oplyses, at der til enhver tid er adgang til aktindsigt i de resultater af virksomhedens egenkontrol, som tilsynsmyndigheden er i besiddelse af, samt i sagen i øvrigt, jf. offentlighedsloven, forvaltningsloven og lov om aktindsigt i miljøoplysninger.

Husdyrgodkendelsesloven

§ 40. Tilsynsmyndigheden må ikke meddele påbud eller forbud efter § 39, før der er forløbet 8 år efter meddelelsen af en godkendelse efter § 11 eller § 12 eller efter miljøbeskyttelsesloven.

Stk. 2. Uanset stk. 1 skal tilsynsmyndigheden dog tage en godkendelse efter § 12 op til revurdering og om nødvendigt meddele påbud eller forbud efter § 39, hvis

- 1) der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning,
- 2) forureningen medfører miljømæssige skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse,
- 3) forureningen i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund ved godkendelsens meddelelse,
- 4) væsentlige ændringer i den bedste tilgængelige teknik skaber mulighed for en betydelig nedbringelse af emissionerne, uden at det medfører uforholdsmæssigt store omkostninger, eller
- 5) det af hensyn til driftssikkerheden i forbindelse med processen eller aktiviteten er påkrævet, at der anvendes andre teknikker.

Art. 6, stk. 11. Hver part sikrer, inden for rammerne af national ret og i det omfang, det er muligt og passende, at bestemmelserne i denne artikel finder anvendelse på afgørelser vedrørende tilladelse til at udsætte genetisk modificerede organismer i miljøet.

De danske regler om udsætning i miljøet af GMO'er findes i lov om miljø og genteknologi (lovbekendtgørelse nr. 811 af 21. juni 2007), som er en implementering af EU Direktiv 2001/18/EF af 12. marts 2001 om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer. Loven indeholder i § 9a, stk. 1 og 2, følgende bestemmelser:

§ 9 a. Miljøministeren hører berørte myndigheder og organisationer i spørgsmål om godkendelse af genetisk modificerede organismer til udsætning.

Stk. 2. Ministeren hører offentligheden, inden der træffes afgørelse efter § 9. Ministeren fastsætter de nærmere regler herom.

Disse bestemmelser er nærmere udmøntet i bekendtgørelse nr. 1319 af 20. november 2006 om godkendelse af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1211 af 11. oktober 2007. Af bekendtgørelsens kapitel 4 fremgår den nærmere procedure for høring og information af offentligheden i forbindelse med godkendelser til forsøgsudsætning og markedsføring af GMO'er, herunder:

- At høringer skal annonceres i landsdækkende aviser og på Miljøstyrelsens hjemmeside. For forsøgsudsætninger skal der endvidere annonceres i lokale dagblade.
- At Miljøstyrelsen opretter et register over godkendelser til forsøgsudsætning og markedsføring af GMO'er. Registret skal indeholde oplysninger om bl.a. ansøgers navn og adresse, beskrivelse af GMO'en, formålet med udsætningen og stedet for denne, resumé af risikovurderingen, miljøministerens vurdering af sagen samt vilkår for godkendelsen.
- At en række oplysninger som ændringer i en godkendelse og resultater af overvågning af markedsføringsgodkendte GMO'er gøres offentligt tilgængelige på Miljøstyrelsens hjemmeside.

I praksis foregår høringen ved, at dele af ansøgningen (den såkaldte SNIF ("Summary Notification Information Format) samt en oversigt over den samlede ansøgning) sendes i høring til ca. 50 parter, herunder miljø- og forbrugerorganisationer. Derudover annonceres i landsdækkende aviser og på Miljøstyrelsens hjemmeside, at offentligheden har mulighed for, at kommentere på nye ansøgninger om forsøgsudsætning eller markedsføring af GMO'er. Den samlede ansøgning – med undtagelse af fortrolige oplysninger – udleveres på begæring.

De høringssvar, som Miljøstyrelsen modtager, indarbejdes i et notat til ministeren, som danner baggrund for ministerens beslutning. Notatet offentliggøres efterfølgende på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Kapitel 4 Høring og information

§ 13. Inden miljøministeren træffer afgørelse om godkendelse til forsøgsudsætning eller markedsføring foretages offentlig høring.

Stk. 2. Høringen sker ved annoncering i landsdækkende aviser og på Miljøstyrelsens hjemmeside. For så vidt angår forsøgsudsætning sker høring tillige ved annoncering i lokale dagblade.

§ 14. På Miljøstyrelsens hjemmeside oprettes et register over miljøministerens afgørelser om godkendelser til forsøgsudsætning og markedsføring samt afgørelser om godkendelse til markedsføring meddelt af et andet EU-medlemsland.

Stk. 2. Registeret over afgørelser om godkendelser til forsøgsudsætninger indeholder de i § 6 nævnte oplysninger.

Stk. 3. Registeret over afgørelser om godkendelser til udsætninger til markedsføring skal indeholde de i direktivets art. 19 angivne oplysninger.

§ 15. På Miljøstyrelsens hjemmeside offentliggøres herudover følgende oplysninger:

- 1) Ændringer og/eller tilføjelser til en eksisterende godkendelse om forsøgsudsætninger, jf. direktivets art. 8, stk. 2.
- 2) Ministerens brug af sikkerhedsklausulen i lovens § 17, stk. 5, i tilfælde, hvor der er berettiget grund til at formode, at en godkendelse efter lovens § 9, stk. 2, nr. 2, eller § 9, stk. 5, indebærer en risiko for miljø, natur og sundhed, jf. direktivets art. 23.
- 3) Resultaterne af overvågning af udsætninger til markedsføring ifølge direktivets art. 20, stk. 4.
- 4) Overtrædelse af lovens § 9, stk. 1, jf. direktivets art. 4, stk. 5.

På Fødevarerministeriets område er der i GMO-bekendtgørelsen fastsat følgende regler om informationspligt vedrørende dyrkning af genetisk modificerede afgrøder:

Informationspligt

§ 15. Dyrkere, jf. § 1, af genetisk modificerede afgrøder har pligt til at informere ejere og brugere af marker beliggende inden for de i bilag 2, litra D, for den pågældende afgrøde fastsatte afstande, om den påtænkte dyrkning.

Stk. 2. Informationen skal indeholde oplysninger om afgrøden og om markens placering. Information om påtænkt udsåning af vårafgrøder skal gives senest 1. februar. For vinterafgrøder skal informationen være givet senest den 1. juli.

Stk. 3. Det påhviler dyrkeren at opbevare dokumentation for overholdelse af informationsforpligtelsen i 5 år.

§ 16. Dyrkere af genetisk modificerede afgrøder har endvidere pligt til at informere maskinstationer, transportvirksomheder eller andre, der på dyrkerens vegne håndterer eller transporterer genetisk modificerede afgrøder herom, inden transporten eller håndteringen finder sted.

Stk. 2. Ejere eller brugere af køretøjer, maskiner og materiel m.v., der har været eller skal anvendes til såning, høst eller transport og lignende af genetisk modificerede afgrøder, skal informere herom inden anvendelse i forbindelse med konventionelle eller økologiske afgrøder. En tilsvarende informationsforpligtelse gælder ved anvendelse af lagre, der tilhører andre.

§ 17. Ved salg, bortforpagtning, udlejning eller anden form for overdragelse af arealer, hvorpå der har været dyrket genetisk modificerede afgrøder, skal overdrageren skriftligt meddele erhververen herom. Ved salg, udlejning eller anden form for overdragelse af maskiner, lagre, m.v. skal erhververen, lejer eller lign. ligeledes informeres herom.

Indberetning af marker

§ 18. Dyrkere af genetisk modificerede afgrøder skal hvert år senest 21. april indberette oplysninger om:

- 1) placering af marker med genetisk modificerede afgrøder angivet ved markbloknr. og marknr.,
- 2) størrelse af marker med genetisk modificerede afgrøder og
- 3) art og sort af den genetisk modificerede afgrøde.

Stk. 2. Falder den 21. april på en lørdag, en søndag, en mandag eller en helligdag, skal oplysningerne indgives senest den anden hverdag (lørdag ikke medregnet), der følger her efter.

Stk. 3. De i stk. 1 nævnte oplysninger skal gives på et skema, der kan fås ved henvendelse til det lokale landbrugscenter eller til Direktoratet for FødevarerErhverv. Skemaet indgives til Direktoratet for FødevarerErhverv, der videregiver de nævnte oplysninger til Plantedirektoratet.

...

Offentliggørelse

§ 24. Plantedirektoratet offentliggør på direktoratets hjemmeside (www.pdir.dk) oplysninger om placering m.v. af marker dyrket med genetisk modificerede afgrøder.

§ 25. Plantedirektoratet s og fødevareregionernes kontrol- og analyseresultater offentliggøres.

Følgende regulering implementerer kravene om offentlig deltagelse i afgørelser vedrørende konkrete aktiviteter (konventionens art. 6) i dansk ret:

- Bekendtgørelse nr. 1319 af 20. november 2006 om godkendelse af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer.
- Bekendtgørelse nr. 648 af 18. juni 2007 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug
- Godkendelsesbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1640 af 13. december 2006 om godkendelse af listevirksomheder.
- Husdyrgodkendelsesloven: Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug
- Lov om miljø og genteknologi: Lovbekendtgørelse nr. 811 af 21. juni 2007.
- Miljøbeskyttelseslov: Lovbekendtgørelse nr. 1757 af 22. december 2006.
- Naturbeskyttelseslov: Lovbekendtgørelse nr. 749 af 21. juni 2007.
- Planlov: Lovbekendtgørelse nr. 813 af 21. juni 2007.
- Undergrundsloven: Lovbekendtgørelse nr. 889 af 4. juli 2007 om anvendelse af Danmarks undergrund.
- Kontinentalsokkelloven: Lovbekendtgørelse nr. 1101 af 18. november 2005 af lov om kontinentalsoklen, som ændret ved § 2 i lov nr. 548 af 6. juni 2007.
- Bekendtgørelse nr. 884 af 21. september 2000 om miljømæssig vurdering (VVM) af projekter til indvinding af kulbrinter og til etablering af rørledninger på dansk søterritorium og kontinentalsokkelområde.
- GMO-bekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 220 af 31. marts 2005 om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder.

Hjemmeside:

www.retsinfo.dk

www.ft.dk

www.pdir.dk

Artikel 7

Offentlig deltagelse i planer, programmer og politikker vedrørende miljøet.

Artikel 7

Hver part fastsætter passende praktiske og/eller andre foranstaltninger med henblik på offentlighedens deltagelse ved udarbejdelsen af planer og programmer, der vedrører miljøet på en gennemsigtig og retfærdig måde, efter at have stillet de nødvendige oplysninger til rådighed for offentligheden. Inden for rammerne heraf finder artikel 6, stk. 3, 4 og 8 anvendelse. Den relevante offentlige myndighed udpeger den del af offentligheden, der kan deltage i beslutningsprocessen, under hensyntagen til formålet med denne konvention. Hver part bestræber sig på i passende omfang at muliggøre offentlighedens deltagelse ved udarbejdelse af politikker vedrørende miljøet.

Konventionens artikel 7 handler om borgernes mulighed for at øve indflydelse på myndighedernes mere generelle arbejdsopgaver. Det drejer sig om forskellige former for planlægningsvirksomhed og politikformulering. Udstrækningen af konventionens regler om offentlighedens deltagelse i myndighedernes planlægning med mere efter artikel 7 er vanskelig at fastlægge helt præcist, idet konventionen her opererer med begrebet "miljøområdet", uden at begrebet defineres i konventionen. Det er her nærliggende at søge vejledning i konventionens definition af miljøoplysninger, hvorved områder som landbrug, trafik, sundhed, beredskab mv. efter omstændighederne kan være omfattet. Det blev i forbindelse med implementeringen af Århuskonventionen i lov om ændring af visse miljølove i 2000 vurderet, at bestemmelsen generelt efterleves i overensstemmelse med kravene i art. 7.

I 2004 er der gennemført en lov om miljøvurdering af planer og programmer. Denne lov er med til at gennemføre Århuskonventionens art. 7.

Særligt for miljøministeriets område.

Plan- og miljølovgivningen indeholder derudover en række regler om planlægning og forudgående inddragelse af offentligheden i overensstemmelse med konventionens art. 7. Se lovreglerne neden for. Der foregår herudover en del planlægning mv., der ikke udspringer direkte af lovregler. Her inddrages borgerne også i meget vid udstrækning i praksis.

Miljøministeriets egen planlægning sker altid med forudgående inddragelse af offentligheden.

I miljømålsloven er der fastsat regler for offentlighedens inddragelse i vandplanlægningen og NATURA 2000 planlægningen.

Miljøbeskyttelseslovens § 79, stk. 2, giver hjemmel til at ministeren kan fastsætte regler om inddragelse af offentligheden i forbindelse med udarbejdelse af planer og programmer på lovens område.

Bemyndigelsen giver miljøministeren adgang til at fastsætte regler om offentlighedens inddragelse ved udarbejdelse af planer og programmer og ændringer heraf på lovens område, dvs. planer og programmer, der tilvejebringes efter loven, eller efter bekendtgørelser, som er udstedt i medfør af loven eller i øvrigt. Bemyndigelsen forventes bl.a. udnyttet til at fastsætte regler om annoncering, udsendelse af plan- og programforslag i offentlig høring, fastsættelse af rimelige tidsrammer for offentlighedens deltagelse samt om efterfølgende informering af offentligheden om den vedtagne

plan eller program. Bemyndigelsen supplerer andre specifikke bemyndigelser til at fastsætte regler om offentlighedens inddragelse på lovens område. Bemyndigelsen vil, inden for rammerne heraf, også kunne anvendes til at fastsætte krav til offentlighedens inddragelse ved udarbejdelse af evt. fremtidige nationale planer og programmer samt sikre at evt. senere EU-retlige krav om offentlighedens inddragelse ved udarbejdelse af planer og programmer vil kunne implementeres i dansk lovgivning. Bemyndigelsen er udnyttet i bekendtgørelse nr. 477 af 15. juni 2005 om offentlighedens inddragelse ved udarbejdelse af visse planer og programmer på miljøområdet, der bl.a. indeholder regler om offentlighedens inddragelse i forbindelse med Miljøstyrelsens udarbejdelse af en national affaldsplan.

Særligt for Fødevarerministeriets område

I henhold til driftsloven (lov nr. 434 af 9. juni 2004 om drift af landbrugsjorder) er bl.a. bjørneklobekendtgørelsen blevet udstedt (bekendtgørelse nr. 17 af 13. januar 2006 om bekæmpelse af kæmpebjørneklo). Ifølge denne bekendtgørelses § 3 foretager kommunalbestyrelsen offentlig høring af udkast til indsatsplaner.

Vedrørende politikker

Miljøministeriet lægger vægt på inddragelse af offentligheden i forbindelse med fastlæggelsen af politikker, planer og programmer vedrørende miljøet. Ved fastlæggelsen af politikker og strategier benytter man sig i vid udstrækning af indledende idémøder og workshops, hvor offentligheden får mulighed for at komme til orde i beslutningsprocessen.

Med hensyn til lov om miljøvurdering af planer og programmer har Naturklagenævnet for nylig udsendt et temanummer i NK-Orienterer om de første erfaringer med loven. På grundlag af ca. 85 sager, der indtil nu er nået til klageinstansen, gennemgås nogle temaer, herunder tærsklen for gennemførelse af miljøvurdering.

Se særligt regulering vedrørende lovbestemte planer og programmer:

Lov nr. 316 af 5. maj 2004 om miljøvurdering af planer og programmer.

§ 8. Når miljørapporten og forslag til plan eller program foreligger, skal myndigheden foretage offentlig bekendtgørelse herom. I bekendtgørelsen skal myndigheden oplyse om fristen efter stk. 3. Miljørapporten og forslaget til plan eller program skal være offentligt tilgængelig.

Stk. 2. Samtidig med bekendtgørelsen skal myndigheden sende miljørapporten og forslaget til plan eller program til andre myndigheder, hvis områder berøres af planforslaget, jf. også § 12.

Stk. 3. Myndigheden skal fastsætte en frist på mindst 8 uger for offentlighedens og myndigheders fremsættelse af bemærkninger til forslaget og den ledsagende miljørapport.

Stk. 4. Hvis der i medfør af anden lovgivning er fastsat regler om offentlighedens inddragelse i forbindelse med udarbejdelse af planen eller programmet, herunder om tidsfrister for indsigelser m.v. mod plan- eller programforslaget, offentlig bekendtgørelse og offentlig tilgængelighed af plan- eller programforslag, finder disse regler anvendelse på såvel plan- eller programforslaget som den ledsagende miljørapport.

§ 9. Ved den endelige godkendelse eller vedtagelse af planen eller programmet skal myndigheden tage hensyn til den miljørapport, som er udarbejdet efter § 7, herunder også til eventuelle miljøpåvirkninger, som ikke i øvrigt varetages efter den lovgivning, hvorefter planen eller programmet tilvejebringes, samt til udtalelser fra andre myndigheder og offentligheden efter § 8.

Stk. 2. Myndigheden skal udarbejde en sammenfattende redegørelse for,

- 1) hvordan miljøhensyn er integreret i planen eller programmet, og hvordan miljørapporten og de udtalelser, der er indkommet i offentlighedsfasen, er taget i betragtning,
- 2) hvorfor den vedtagne plan er valgt på baggrund af de rimelige alternativer, der også har været behandlet, og
- 3) hvorledes myndigheden vil overvåge de væsentlige miljøpåvirkninger af planen eller programmet.

§ 10. Myndigheden foretager offentlig bekendtgørelse om den endelige godkendelse eller vedtagelse af plan eller program og sender planen eller programmet samt redegørelsen efter § 9, stk. 2, til berørte myndigheder samt miljøministeren. Planen eller programmet og den redegørelse, der er nævnt i § 9, stk. 2, skal være offentligt tilgængelige.

Planloven, (lovbekendtgørelse nr. 813 af 21. juni 2007 om planlægning)

Kapitel 6

Planers tilvejebringelse og ophævelse

§ 22. (Ophævet)

§ 22 a. Forud for miljøministerens afgivelse af en redegørelse om landsplanarbejdet eller en redegørelse for de landsplanmæssige interesser i særlige emner, jf. § 2, stk. 2, og forud for miljøministerens fastsættelse af bindende regler eller retningslinjer efter § 3, stk. 1 eller § 5 j, stk. 2 og 4, skal et forslag offentliggøres og sendes til de berørte regionsråd og kommunalbestyrelser. Miljøministeren fastsætter en frist på mindst 8 uger for fremsættelse af kommentarer til det fremsatte forslag.

Stk. 2. På anmodning fra miljøministeren koordinerer regionsrådene kommunalbestyrelsernes bidrag efter stk. 1.

Stk. 3. Regionsråd og kommunalbestyrelser kan på eget initiativ over for miljøministeren fremsætte forslag til landsplanlægningen.

Stk. 4. Miljøministeren kan i særlige tilfælde fravige stk. 1 i forbindelse med tilvejebringelse af regler efter § 3, stk. 1.

§ 22 b. Regionale udviklingsplaner tilvejebringes efter reglerne i dette kapitel.

Stk. 2. Kommune- og lokalplaner tilvejebringes og ændres efter reglerne i dette kapitel.

§ 22 c. Regionsrådet henholdsvis Bornholms kommunalbestyrelse skal inden udgangen af den første halvdel af den kommunale valgperiode offentliggøre et forslag til regional udviklingsplan, jf. dog § 10 b, stk. 2.

Stk. 2. Regionsrådet kan i øvrigt offentliggøre et forslag til regional udviklingsplan, når det finder det hensigtsmæssigt.

§ 23. (Ophævet)

§ 23 a. Kommunalbestyrelsen skal inden udgangen af den første halvdel af den kommunale valgperiode offentliggøre en strategi for kommuneplanlægningen. Kommunalbestyrelsen kan i øvrigt offentliggøre en sådan strategi, når den finder det nødvendigt eller hensigtsmæssigt. Samtidig med offentliggørelsen sendes den vedtagne strategi til miljøministeren og øvrige statslige, regionale og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres, samt til lokale kulturmiljøråd.

Stk. 2. Den i stk. 1 nævnte strategi skal indeholde oplysninger om den planlægning, der er gennemført efter den seneste revision af kommuneplanen, kommunalbestyrelsens vurdering af og strategi for udviklingen samt en beslutning om enten

1) at kommuneplanen skal revideres i sin helhed, eller

2) at der skal foretages en revision af kommuneplanens bestemmelser for særlige emner eller områder i kommunen og af, hvilke dele af kommuneplanen der genvedtages for en ny 4-års-periode.

Stk. 3. Ethvert medlem af kommunalbestyrelsen, der har forlangt sin afvigende mening vedrørende den i stk. 2 nævnte revisionsbeslutning tilført kommunalbestyrelsens beslutningsprotokol, kan forlange, at den afvigende mening offentliggøres samtidig med strategien med en kort begrundelse, der affattes af medlemmet.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen fastsætter en frist på mindst 8 uger for fremsættelse af ideer, forslag m.v. og kommentarer til den offentliggjorte strategi.

Stk. 5. Efter udløbet af fristen efter stk. 4 tager kommunalbestyrelsen stilling til de fremkomne bemærkninger.

Kommunalbestyrelsen kan i forbindelse hermed vedtage ændringer af den offentliggjorte strategi.

Stk. 6. Kommunalbestyrelsen foretager offentlig bekendtgørelse af, om der er vedtaget ændringer af strategien, og sender et eksemplar af den offentliggjorte bekendtgørelse til de myndigheder, som er nævnt i stk. 1.

§ 23 b. Når der er foretaget offentlig bekendtgørelse efter § 23 a, stk. 6, kan kommunalbestyrelsen udarbejde sådanne forslag til kommuneplan eller ændringer hertil, der er truffet beslutning om i strategien.

§ 23 c. Kommunalbestyrelsen kan tilvejebringe forslag til ændringer af kommuneplanen, der ikke er truffet beslutning om i en strategi, der er vedtaget og offentliggjort efter reglerne i § 23 a. Før udarbejdelsen af sådanne forslag skal kommunalbestyrelsen indkalde ideer og forslag m.v. med henblik på planlægningsarbejdet. Ved mindre ændringer i en kommuneplans rammedel, der ikke strider mod planens hovedprincipper, samt ved uvæsentlige ændringer i planens hovedstruktur kan kommunalbestyrelsen dog undlade at indkalde ideer og forslag m.v.

Stk. 2. Indkaldelsen af ideer og forslag skal indeholde en kort beskrivelse af hovedspørgsmålene i den forestående planlægning. Indkaldelse sker ved offentlig bekendtgørelse. Kommunalbestyrelsen fastsætter en frist for afgivelse af ideer, forslag m.v.

§ 23 d. Kommunalbestyrelsen skal ved forslag til revision af kommuneplanen, jf. § 23 a, stk. 2, nr. 1 og 2, forestå en oplysningsvirksomhed med henblik på at fremkalde en offentlig debat om planrevisionens målsætning og nærmere indhold. Det kan ske enten i forbindelse med offentliggørelsen af strategien eller i forbindelse med offentliggørelsen af forslaget til ændring af kommuneplanen.

§ 23 e. Kommunalbestyrelsen kan i forbindelse med offentliggørelsen af den i § 23 a nævnte strategi foretage ændringer i kommuneplanen, der er en direkte følge af ændringer i lovgivningen, når ændringen er bindende for kommuneplanlægningen og ikke giver råderum for kommuneplanlægningen.

§ 23 f. Kommunalbestyrelsen skal sikre, at der efter større ændringer af kommuneplanen tilvejebringes en oversigt over planens indhold og en sammenskrivning af de gældende bestemmelser, som offentligheden skal have adgang til at benytte.

§ 24. Efter regionsrådets henholdsvis kommunalbestyrelsens vedtagelse af et planforslag offentliggøres dette. Kommunalbestyrelsen skal samtidig offentliggøre den tilhørende redegørelse. Ved offentliggørelsen skal der oplyses om fristen efter stk. 3. Ved offentliggørelsen af kommuneplanforslag og ændringer hertil skal der oplyses om reglerne i § 12, stk. 2 og 3. Ved offentliggørelse af lokalplanforslag skal der oplyses om reglerne i § 17.

Stk. 2. Ethvert medlem af kommunalbestyrelsen eller regionsrådet, der har forlangt sin afvigende mening vedrørende planforslaget tilført rådets beslutningsprotokol, kan forlange, at den afvigende mening offentliggøres samtidig med forslaget tillige med en kort begrundelse, der affattes af medlemmet.

Stk. 3. Regionsrådet henholdsvis kommunalbestyrelsen fastsætter en frist på mindst 8 uger for fremsættelse af indsigelser m.v. mod planforslaget.

§ 25. Samtidig med offentliggørelsen efter § 24 sendes planforslaget til miljøministeren og øvrige statslige, regionale og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af forslaget, og til den berørte nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker.

Stk. 2. Forslag til regionale udviklingsplaner skal samtidig med offentliggørelsen sendes til de øvrige regionsråd samt Bornholms kommunalbestyrelse og til de regionale vækstfora, hvis interesser berøres af forslaget.

Stk. 3. Forslag til kommuneplaner og lokalplaner, der omfatter områder med kulturmiljøinteresser, skal samtidig med offentliggørelsen sendes til det lokale kulturmiljøråd.

§ 26. Samtidig med offentliggørelsen efter § 24 af et forslag til lokalplan skal kommunalbestyrelsen give skriftlig underretning herom til:

- 1) ejerne af de ejendomme, der er omfattet af forslaget, og lejerne i og brugerne af disse ejendomme,
- 2) ejerne af ejendomme uden for forslagets gyldighedsområde og lejerne i og brugerne af sådanne ejendomme i den udstrækning, hvor forslaget efter kommunalbestyrelsens skøn har væsentlig betydning for dem, og
- 3) de foreninger og lignende med lokalt tilhørsforhold og klageberettigede landsdækkende foreninger og organisationer, jf. § 59, stk. 2, som over for kommunalbestyrelsen har fremsat skriftlig anmodning om at blive underrettet om lokalplanforslag.

Stk. 2. Hvis forslaget indeholder bestemmelser om servitutbortfald efter § 15, stk. 2, nr. 16, skal kommunalbestyrelsen så vidt muligt give underretning herom til de påtaleberettigede efter servituddokumentet.

Stk. 3. Underretningen skal oplyse om fristen efter § 24, stk. 3, og indeholde eventuelle mindretalsudtalelser efter § 24, stk. 2, samt oplyse om reglerne i § 17.

§ 27. Efter udløbet af fristen efter § 24, stk. 3, kan regionsrådet henholdsvis kommunalbestyrelsen vedtage forslaget endeligt, jf. dog § 3, stk. 4, og §§ 28, 29, 29a og 29 b. Hvis der rettidigt er fremsat indsigelser m.v. mod et lokalplanforslag, kan vedtagelsen af lokalplanen tidligst ske 4 uger efter udløbet af indsigelsesfristen.

Stk. 2. I forbindelse med den endelige vedtagelse af planen kan der foretages ændring af det offentliggjorte planforslag. Berører ændringen på væsentlig måde andre myndigheder eller borgere end dem, der ved indsigelse har foranlediget ændringen, kan vedtagelsen af planen ikke ske, før de pågældende har fået lejlighed til at udtale sig. Ved væsentlige ændringer i et forslag til regional udviklingsplan eller kommuneplan skal miljøministeren have lejlighed til at udtale sig. Regionsrådet henholdsvis kommunalbestyrelsen fastsætter en frist herfor. Hvis ændringen er så omfattende, at der reelt foreligger et nyt planforslag, skal dette offentliggøres m.v. efter reglerne i §§ 24-26.

§ 28. Et planforslag kan ikke vedtages endeligt, hvis en myndighed efter reglerne i §§ 29, 29 a, eller 29 b har modsat sig dette skriftligt over for regionsrådet henholdsvis kommunalbestyrelsen inden udløbet af fristen efter § 24, stk. 3, eller § 27, stk. 2. Forslaget kan herefter først vedtages, når der er opnået enighed mellem parterne om de nødvendige ændringer.

Stk. 2. Uafklarede spørgsmål efter stk. 1 kan af parterne indbringes for miljøministeren, jf. dog § 29 b, stk. 3, 1. pkt.

Stk. 3. Indsigelser efter stk. 1 skal være begrundede.

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 1-3 finder tilsvarende anvendelse ved indsigelse fra den berørte nationalparkfond efter reglerne i § 29 c.

§ 29. Miljøministeren skal fremsætte indsigelse efter § 28 over for et forslag til regional udviklingsplan, et forslag til kommuneplan og ændringer til en kommuneplan, der ikke er i overensstemmelse med overordnede interesser. Pligten gælder dog ikke, hvis forholdet er af underordnet betydning.

Stk. 2. Miljøministeren skal fremsætte indsigelse efter § 28 mod forslag til lokalplaner for arealer i kystnærhedszonen, hvis planforslaget er i strid med bestemmelserne i § 5 a, stk. 1, § 5 b, § 11 f eller § 16, stk. 3. Pligten gælder dog ikke, hvis forholdet er af underordnet betydning i forhold til de nationale planlægningsinteresser i kystområderne, jf. § 1.

Stk. 3. En statslig myndighed kan fremsætte indsigelse efter § 28 mod et lokalplanforslag ud fra de særlige hensyn, som myndigheden varetager.

§ 29 a. Regionsrådet kan gøre indsigelse efter § 28 over for forslag til kommuneplaner og ændringer af kommuneplaner, hvis planforslaget er i strid med den regionale udviklingsplan.

Stk. 2. Regionsrådet skal underrette miljøministeren om indsigelser efter stk. 1. Ophæver regionsrådet en indsigelse, skal miljøministeren ligeledes underrettes.

§ 29 b. En kommunalbestyrelse kan fremsætte indsigelse mod en nabokommunes planforslag, hvis forslaget har væsentlig betydning for kommunens udvikling.

Stk. 2. En kommunalbestyrelse i hovedstadsområdet kan fremsætte indsigelse over for planforslag fra andre kommuner i hovedstadsområdet, hvis forslaget har væsentlig betydning for kommunens udvikling.

Stk. 3. Uafklarede spørgsmål efter stk. 1 og 2 kan af parterne indbringes for regionsrådet, der træffer afgørelse. Er kommunerne ikke beliggende i samme region, træffes afgørelsen af miljøministeren.

§ 29 c. Den berørte nationalparkfond kan fremsætte indsigelse efter § 28 over for et planforslag, hvis forslaget har væsentlig betydning for nationalparkens udvikling.

§ 30. Regionsrådet henholdsvis kommunalbestyrelsen foretager offentlig bekendtgørelse om den endelige vedtagelse af planen og sender denne til de myndigheder, som er nævnt i § 25. Planen skal være offentligt tilgængelig.

Stk. 2. Den offentlige bekendtgørelse om kommuneplaner og ændringer hertil og lokalplaner skal indeholde oplysning om reglerne i henholdsvis § 12, stk. 2 og 3, og § 18.

§ 31. Samtidig med offentliggørelsen efter § 30 af en lokalplan sender kommunalbestyrelsen et eksemplar af den offentliggjorte bekendtgørelse til

- 1) ejere af ejendomme, der er omfattet af planen,
- 2) enhver, der rettidigt har fremsat indsigelser m.v. mod planforslaget, og
- 3) de myndigheder, der er nævnt i § 25, og de foreninger, der er nævnt i § 26, stk. 1, nr. 3.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen lader lokalplanen tinglyse på de ejendomme, der er omfattet af planen.

§ 31 a. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at kommunalbestyrelsens pligt til i henhold til § 23 a, stk. 1 og 6, § 25, stk. 1, § 30, stk. 1, og § 31, stk. 1, nr. 3, at sende planer, planforslag og kommuneplanstrategier til de myndigheder, hvis interesser berøres, skal opfyldes ved, at kommunalbestyrelsen sender planen, planforslaget eller strategien digitalt til det register, som miljøministeren har oprettet i medfør af § 54 b, sammen med oplysning om, hvilke myndigheder der skal orienteres.

§ 32. Et forslag til lokalplan bortfalder, hvis det ikke er vedtaget inden 3 år efter offentliggørelsen.

Stk. 2. En lokalplan bortfalder, hvis den ikke er offentligt bekendtgjort efter § 30 inden 8 uger efter den endelige vedtagelse.

§ 33. Kommunalbestyrelsen kan beslutte at ophæve byplanvedtægter og lokalplaner for arealer, der tilbageføres til landzone, og lokalplaner for landzonearealer, når en planlægning for området ikke længere findes nødvendig.

Stk. 2. Beslutning efter stk. 1 kan først træffes, efter at ejerne af de berørte arealer har haft lejlighed til at udtale sig. Kommunalbestyrelsen fastsætter en frist herfor på mindst 8 uger.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen giver underretning om beslutninger efter stk. 1 til miljøministeren og vedkommende ejere.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen lader ophævede byplanvedtægter og lokalplaner aflyse fra tingbogen.

Kapitel 6 a

Lokal Agenda 21

§ 33 a. Regionsråd og kommunalbestyrelser skal inden udgangen af den første halvdel af den kommunale og regionale valgperiode offentliggøre en redegørelse for deres strategi for regionens henholdsvis kommunens bidrag til en bæredygtig udvikling i det 21. århundrede med oplysninger om, hvordan der skal arbejdes helhedsorienteret, tværfagligt og langsigtet, og hvordan befolkningen, virksomheder, organisationer og foreninger vil blive inddraget i arbejdet (lokal Agenda 21).

Stk. 2. Strategien skal for regionsrådets vedkommende indeholde regionsrådets politiske målsætninger for det fremtidige arbejde inden for følgende indsatsområder:

- 1) Mindskelse af miljøbelastningen,
- 2) fremme af en bæredygtig regional udvikling,
- 3) inddragelse af befolkningen og erhvervslivet i det lokale Agenda 21-arbejde og

4) fremme af et samspil mellem beslutningerne vedrørende miljømæssige, trafikale, erhvervmæssige, sociale, sundhedsmæssige, uddannelsesmæssige, kulturelle og økonomiske forhold.

Stk. 3. Strategien skal for kommunalbestyrelsens vedkommende indeholde kommunalbestyrelsens politiske målsætninger for det fremtidige arbejde inden for følgende indsatsområder:

- 1) Mindskelse af miljøbelastningen,
- 2) fremme af en bæredygtig byudvikling og byomdannelse,
- 3) fremme af biologisk mangfoldighed,
- 4) inddragelse af befolkningen og erhvervslivet i det lokale Agenda 21-arbejde og
- 5) fremme af et samspil mellem beslutningerne vedrørende miljømæssige, trafikale, erhvervmæssige, sociale, sundhedsmæssige, uddannelsesmæssige, kulturelle og økonomiske forhold.

Stk. 4. Den i stk. 1 nævnte redegørelse skal samtidig med offentliggørelsen sendes til miljøministeren.

§ 33 b. Miljøministeren giver hvert fjerde år en redegørelse for det lokale Agenda 21-arbejde i regioner og kommuner til et af Folketinget nedsat udvalg. Redegørelsen skal tilvejebringes i samarbejde med de kommunale organisationer.

Affaldsbekendtgørelsen (nr. 1634 af 13. december 2006)

§ 9. For at give offentligheden mulighed for tidligt og på en effektiv måde at udtale sig inden der træffes afgørelse om affaldsplanen, skal kommunalbestyrelsen foretage offentlig annoncering i lokale blade af forslag til affaldsplan eller ændringer af affaldsplan. Annonceringen skal som minimum indeholde oplysning om:

- 1) Kommunalbestyrelsens adresse.
- 2) Oplysning om, at enhver har ret til at se forslaget til planen eller ændringen af planen.
- 3) Oplysning om, at enhver har ret til at kommentere forslaget inden for en frist på minimum 8 uger fra annonceringen, samt oplysning om, hvortil kommentarer og spørgsmål kan rettes.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsens forslag til affaldsplan sendes samtidig med offentliggørelsen til Miljøcenter Århus, Miljøcenter Odense, Miljøcenter Roskilde og regionsrådene.

§ 10. Kommunalbestyrelsen foretager offentlig annoncering i lokale blade af planens vedtagelse og af de begrundelser og overvejelser, der ligger til grund for planens vedtagelse, herunder om processen for offentlighedens deltagelse. Affaldsplanen skal være offentlig tilgængelig og formidles elektronisk til offentligheden, jf. bekendtgørelse om aktiv formidling af miljøoplysninger.

§ 11. I det omfang kommunalbestyrelsens opgaver efter dette kapitel varetages af et fælleskommunalt selskab, kan planlægningen og indberetningen foretages af selskabet.

Jordforureningsloven (lovbekendtgørelse nr. 282 af 22. marts 2007)

§ 18. Regionsrådet udarbejder en oversigt over den offentlige indsats, der revideres en gang om året.²⁾ Regionsrådet inddrager offentligheden forud for udarbejdelse af den endelige oversigt.

Stk. 2. Oversigten medfører ingen rettigheder eller pligter for ejere.

§ 19. Oversigten skal indeholde en angivelse af, på hvilke arealer der skal foretages undersøgelser eller afværgeforanstaltninger, herunder oprydning. Oversigten skal angive en prioritering af indsatsen, og den skal indeholde en økonomisk oversigt.

Bekendtgørelse om nr. 1434 af 13. december 2006 om inddragelse af offentligheden ved regionsrådets udarbejdelse af oversigt over undersøgelses- og afværgeindsatsen i forhold til jord- og grundvandsforureninger

§ 1. Regionsrådet skal foretage offentlig annoncering af, at udkastet til den årligt reviderede oversigt over den offentlige undersøgelses- og afværgeindsats i forhold til jord- og grundvandsforureninger, jf. lovens § 18, stk. 1, og § 19, foreligger, samt at der inden for en frist på mindst 4 uger efter offentliggørelsen er adgang til at kommentere det fremlagte udkast over for regionsrådet.

Stk. 2. Regionsrådet skal endvidere foretage offentlig annoncering, når oversigten er endeligt udarbejdet. Oversigten skal være offentligt tilgængelig.

§ 2. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2007 og har virkning for oversigter, der udarbejdes efter denne dato.

Spildevandsbekendtgørelsen (Bekendtgørelse nr. 1667 af 14. december 2006 om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4)

Kapitel 4

Behandling af forslag til og vedtagelse af spildevandsplan

§ 6. Kommunalbestyrelsens forslag til spildevandsplan skal offentliggøres med oplysning om, at der inden for en frist på mindst 8 uger efter offentliggørelsen er adgang til at kommentere det fremlagte forslag over for kommunalbestyrelsen.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsens forslag til spildevandsplan sendes samtidig med offentliggørelsen til det relevante statslige miljøcenter under Miljøministeriet, jf. bilag 1, pkt. 2, i bekendtgørelse om delegation af miljøministerens beføjelser i miljøbeskyttelsesloven, beredskabsloven og konkurrenceloven til Miljøstyrelsen og de statslige miljøcentre under Miljøministeriet, til orientering.

§ 7. Kommunalbestyrelsen foretager offentlig annoncering af spildevandsplanens vedtagelse.

Stk. 2. Den vedtagne spildevandsplan sendes samtidig til det relevante statslige miljøcenter under Miljøministeriet, jf. bilag 1, pkt. 2, i bekendtgørelse om delegation af miljøministerens beføjelser i miljøbeskyttelsesloven, beredskabsloven og konkurrenceloven til Miljøstyrelsen og de statslige miljøcentre under Miljøministeriet.

Bekendtgørelse nr. 1430 af 13. december 2006 om indsatsplaner

§ 6. Kommunalbestyrelsen skal offentliggøre forslag til indsatsplan og samtidig høre

- 1) ejere og lejere af de ejendomme, der er omfattet af forslag til indsatsplan,
- 2) ejere og lejere af ejendomme uden for forslaget's gyldighedsområde i den udstrækning, hvor forslaget efter kommunalbestyrelsens skøn har væsentlig betydning for dem,
- 3) berørte kommunalbestyrelser, regionsråd og statslige miljøcentre under Miljøministeriet, jf. bilag 1, pkt. 2, i bekendtgørelse om delegation af miljøministerens beføjelser i miljøbeskyttelsesloven, beredskabsloven og konkurrenceloven til Miljøstyrelsen og de statslige miljøcentre under Miljøministeriet,
- 4) koordinationsforum, samt
- 5) berørte ejere af almene vandforsyningsanlæg og samarbejder, hvori indgår en eller flere berørte ejere af almene vandforsyningsanlæg.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte en frist på mindst 12 uger for fremsættelse af indsigelser m.v. mod forslag til indsatsplan.

§ 7. Inden endelig vedtagelse skal kommunalbestyrelsen forelægge det reviderede forslag til indsatsplan for koordinationsforum til orientering.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen vedtager endeligt forslag til indsatsplan og underretter de berørte i overensstemmelse med vandforsyningslovens § 13 b.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan efter reglerne i §§ 2 – 7 ændre eller ophæve allerede vedtagne indsatsplaner.

§ 8. Kommunalbestyrelsen eller ejeren af et alment vandforsyningsanlæg kan, jf. vandforsyningslovens § 13 a, efter reglerne i §§ 3 - 7 tilvejebringe, ændre eller ophæve egne indsatsplaner. Såfremt kortlægning, jf. § 2, stk. 1, ikke er gennemført, skal kommunalbestyrelsen eller ejeren af det almene vandforsyningsanlæg lade denne gennemføre, forinden indsatsplan kan udarbejdes. Kortlægning i medfør af § 2, stk. 1, kan undlades, jf. reglerne i § 2, stk. 2.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen eller ejeren af et alment vandforsyningsanlæg vedtager endeligt forslag til indsatsplan og underretter de berørte i overensstemmelse med vandforsyningslovens § 13 b.

Miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 1756 af 22. december 2006)

§ 29. Efter udarbejdelse af de i § 28, stk. 1, nr. 1-4, nævnte forslag henholdsvis efter vedtagelse af et forslag til vandplan i henhold til § 28, stk. 3, sørger miljøministeren for offentlig annoncering. Ved annonceringen oplyser miljøministeren om fristen efter stk. 3. Forslagene skal være offentligt tilgængelige.

Stk. 2. Offentliggørelsen skal ske inden for følgende tidsfrister:

- 1) Forslag til arbejdsprogram: mindst tre år inden begyndelsen af hver planperiode.
- 2) Forslag til oversigt over de væsentlige vandforvaltningsmæssige opgaver: mindst to år inden begyndelsen af hver planperiode.
- 3) Forslag til vandplan: mindst et år inden begyndelsen af hver planperiode.

Stk. 3. Miljøministeren fastsætter en frist på mindst seks måneder for fremsættelse af indsigelser mod de i stk. 2 nævnte forslag. For de i § 28, stk. 1, nr. 1 og 2, nævnte forslag fastsættes en frist på otte uger.

Stk. 4. Ministeren sender forslaget til vandplan til statslige, regionale og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres.

Stk. 5. Efter udløbet af fristen, jf. stk. 3, vedtager ministeren de i § 28, stk. 1, nr. 1-5, nævnte forslag endeligt.

Stk. 6. Ministeren kan fastsætte nærmere regler om, at de i § 28, stk. 1, nr. 1-5, nævnte forslag udleveres mod betaling.

§ 30. Hvis der i forbindelse med vedtagelsen af den endelige vandplan foretages ændringer af det offentliggjorte forslag, som på væsentlig måde berører andre myndigheder eller borgere end dem, der ved indsigelse har foranlediget ændringen, kan vedtagelsen af vandplanen ikke ske, før de pågældende har haft lejlighed til at udtale sig.

Miljøministeren fastsætter en frist herfor. Hvis ændringen er så omfattende, at der reelt foreligger et nyt forslag til vandplan, skal proceduren i § 28, § 29 og § 31 følges.

Offentliggørelse af endeligt vedtagne dokumenter

§ 31. Miljøministeren sørger for offentlig annoncering af de i henhold til § 29, stk. 5, endeligt vedtagne dokumenter. Ved annoncering skal der gives klagevejledning og oplysning om klagefrist. De endeligt vedtagne dokumenter skal være offentligt tilgængelige. Offentliggørelsen skal ske inden for følgende tidsfrister:

1) Basisanalysen: mindst to år inden begyndelsen af hver planperiode, dog første gang senest den 22. december 2004.

2) Udpegningen af drikkevandsforekomster: mindst to år inden begyndelsen af hver planperiode, dog første gang senest den 22. december 2004.

3) Udpegningen af skaldyrvande: mindst to år inden begyndelsen af hver planperiode.

4) Arbejdsprogrammet: mindst to år inden begyndelsen af hver planperiode.

5) Oversigten over de væsentlige vandforvaltningsmæssige opgaver: mindst et år inden begyndelsen af hver planperiode.

6) Vandplanen: senest den 22. december 2009 og derefter hvert sjette år.

7) Statusrapporten: to år og seks måneder efter begyndelsen af hver planperiode.

Stk. 2. Miljøministeren sender basisanalysen, vandplanen og statusrapporten til kommunalbestyrelser, regionsråd og statslige myndigheder, hvis interesser berøres.

Stk. 3. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om, at de endeligt vedtagne dokumenter kan udleveres mod betaling.

Naturplanlægningens tilvejebringelse

§ 42 a. Forud for udarbejdelse og revision af Natura 2000-planen indkalder miljøministeren ved offentlig annoncering og med en frist på mindst seks måneder forslag m.v. Samtidig offentliggøres resumé af basisanalysen.

Stk. 2. Ministeren fremsender de indkomne forslag m.v. til regionsrådet, som koordinerer forslag m.v. fra kommunalbestyrelserne i regionen. De koordinerede forslag sendes til ministeren inden otte uger efter modtagelsen.

§ 43. Miljøministeren offentliggør ved annoncering et forslag til Natura 2000-plan. Ved annonceringen oplyser ministeren om indsigelsesfristen, jf. stk. 4. Forslaget skal være offentligt tilgængeligt.

Stk. 2. Offentliggørelsen skal ske samtidig med offentliggørelsen af forslag til vandplan, jf. § 29, stk. 2, nr. 3.

Stk. 3. Samtidig med offentliggørelsen efter stk. 1 sendes forslag til Natura 2000-plan til statslige, regionale og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af forslaget.

Stk. 4. Ministeren fastsætter en frist på mindst seks måneder for fremsættelse af indsigelser mod planforslaget.

§ 44. (Ophævet)

§ 45. Efter udløbet af fristen i § 43, stk. 4, vedtager miljøministeren Natura 2000-planen endeligt.

Stk. 2. Hvis der i forbindelse med det endelige forslag til Natura 2000-plan foretages ændringer af det offentliggjorte forslag, som på væsentlig måde berører andre myndigheder eller borgere end dem, der ved indsigelse har foranlediget ændringen, kan vedtagelsen af Natura 2000-planen ikke ske, før de pågældende har haft lejlighed til at udtale sig.

Ministerens fastsætter en frist herfor. Hvis ændringen er så omfattende, at der reelt foreligger et nyt forslag til Natura 2000-plan, skal procedurerne i § 43 følges.

Stk. 3. Ministeren sørger efter udløbet af fristen i § 43, stk. 4, for offentlig annoncering af den endeligt vedtagne Natura 2000-plan. Ved annonceringen skal der gives klagevejledning og oplysning om klagefrist. Planen sendes samtidig til de regionale, kommunale og statslige myndigheder, hvis interesser berøres.

§ 46. Miljøministeren reviderer Natura 2000-planen hvert sjette år.

Stk. 2. Der kan udarbejdes ændringer af indsatsprogrammet i planperioden. Ved udarbejdelse og vedtagelse af ændringer følges proceduren i § 43 og § 45.

Stk. 3. Ændringer af indsatsprogrammet har retsvirkning som indsatsprogram, jf. § 48.

46 a. Den kommunale handleplan skal for nærmere afgrænsede lokaliteter, internationale naturbeskyttelsesområder eller naturtyper og arter indeholde:

1) Prioritering af kommunalbestyrelsens forventede forvaltningsindsats i planperioden.

2) Angivelse af mål og forventet effekt for de enkelte aktiviteter.

3) Forventede metoder og forvaltningstiltag, som kommunalbestyrelsen vil tage i anvendelse for at forbedre naturtilstanden eller fastholde gunstig bevaringsstatus.

Stk. 2. Handleplanen må ikke stride imod retningslinjer fastsat i en Natura 2000-plan.

Stk. 3. Handleplanen skal ikke omfatte offentligt ejede arealer, når der for sådanne arealer foreligger en plan for forvaltningsindsatsen, der er i overensstemmelse med de fastsatte mål for naturtilstanden. I disse tilfælde skal handleplanen ledsages af en beskrivelse af denne forvaltningsindsats.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal sikre gennemførelse af en vedtaget handleplan.

Stk. 5. Miljøministeren skal fastsætte nærmere regler om handleplanens indhold og tilvejebringelse.

§ 46 b. Kommunalbestyrelsen vedtager senest seks måneder efter Natura 2000-planens offentliggørelse, jf. § 45, stk. 3, eller offentliggørelse af en ændring efter § 46, stk. 2, et forslag til en handleplan, herunder ændring af handleplan.

Kommunalbestyrelsen annoncerer forslaget offentligt og oplyser om fristen efter stk. 2. Forslaget skal være offentlig tilgængeligt.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen fastsætter en frist på mindst otte uger for fremsættelse af indsigelser mod forslaget til handleplan.

§ 46 c. Kommunalbestyrelsen vedtager senest et år efter Natura 2000-planens offentliggørelse den endelige handleplan.

Stk. 2. Hvis der i forbindelse med udarbejdelse af det endelige forslag til handleplan foretages ændringer af det offentliggjorte forslag, som på væsentlig måde berører andre myndigheder eller borgere end dem, der ved indsigelse har foranlediget ændringen, kan vedtagelse af handleplanen ikke ske, før de pågældende har haft lejlighed til at udtale sig.

Kommunalbestyrelsen fastsætter en frist herfor. Hvis ændringen er så omfattende, at der reelt foreligger et nyt forslag til handleplan, skal procedurerne i § 46 a, § 46 b, § 46 d og § 46 e følges, og fristen i stk. 1 forlænges med tre måneder.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen sørger for offentlig annoncering af den vedtagne handleplan. Ved annoncering skal der gives klagevejledning og oplysning om klagefrist. Den endeligt vedtagne handleplan skal være offentligt tilgængelig.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen sender den vedtagne handleplan til miljøministeren.

§ 46 d. Et forslag til handleplan kan ikke vedtages, hvis andre berørte kommunalbestyrelser har modsat sig dette skriftligt over for kommunalbestyrelsen inden udløbet af fristen efter § 46 b, stk. 2. Forslaget kan herefter først vedtages, når der er opnået enighed mellem parterne om de nødvendige ændringer.

Stk. 2. En indsigelse efter stk. 1 skal være begrundet.

Stk. 3. Såfremt der ikke kan opnås enighed blandt de berørte kommunalbestyrelser, jf. stk. 1, om den nærmere udformning af handleplanen for det konkrete Natura 2000-område, jf. § 46 a, skal regionsrådet efter anmodning indkalde til mægling.

Stk. 4. Såfremt der ikke kan opnås enighed, skal regionsrådet forelægge sagen for miljøministeren, som herefter træffer afgørelse.

§ 46 e. Miljøministeren kan til varetagelse af statslige interesser eller opfyldelse af internationale forpligtelser fremsætte indsigelse mod et forslag til handleplan inden udløbet af fristen efter § 46 b, stk. 2. Forslaget kan herefter først vedtages, når der er opnået enighed mellem parterne om de nødvendige ændringer.

Stk. 2. Såfremt der ikke ved forhandling kan opnås enighed, træffer ministeren afgørelse.

§ 47. Miljøministeren kan fastsætte regler om offentliggørelse af Natura 2000-planen, kommunale handleplaner og forslag hertil, herunder om betaling for udlevering af dokumenter.

Stk. 2. Ministeren kan fastsætte regler om, at de kommunale handleplaner og forslag hertil skal sendes til andre, som bliver berørt heraf.

§ 48. Regionsråd, kommunalbestyrelser og statslige myndigheder er ved udøvelse af beføjelser i medfør af lovgivningen bundet af en vedtaget Natura 2000-plan, herunder vedtagne kommunale handleplaner.

Naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelse nr. 749 af 21. juni 2007)

§ 60 b. I forbindelse med sager af større betydning efter § 55, stk. 1 og 2, § 57, stk. 1, og § 60, stk. 1, informeres og inddrages den berørte offentlighed i beslutningsprocessen.

Stk. 2. Miljøministeren fastsætter nærmere regler om, hvorledes information og inddragelse af offentligheden efter stk. 1 skal finde sted.

Bekendtgørelse nr. 1349 af 11. december 2006 om offentlighedens inddragelse ved store naturforvaltningsprojekter

§ 2. De statslige eller kommunale myndigheder, der træffer beslutning i sagen, skal informere de berørte lodsejere og de lokale myndigheder og inddrager disse i det indledende planlægningsarbejde.

§ 3. Inden beslutning træffes om gennemførelse af et projekt, bekendtgør den besluttende myndighed planerne om projektet i stedlige blade efter myndighedens nærmere bestemmelse og indkalder til offentligt møde om sagen, medmindre der ikke skønnes at være behov herfor.

Stk. 2. Ved bekendtgørelsen efter stk. 1 fastsætter den besluttende myndighed en frist på mindst 8 uger for fremsættelse af indsigelser m.v. mod planerne om projektet.

Stk. 3. Senest 2 uger inden bekendtgørelsen efter stk. 1 giver den besluttende myndighed skriftlig underretning om hovedindholdet af planerne til:

- 1) de berørte lodsejere,
- 2) statslige og kommunale myndigheder, hvis interesse berøres af planerne,
- 3) følgende foreninger og organisationer, såfremt de har anmodet om underretning:
 - a) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i planerne,
 - b) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
 - c) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når planerne berører sådanne interesser.

Stk. 4. Underretningen skal oplyse om fristen efter stk. 2.

§ 4. Hvis der træffes beslutning om gennemførelse af et projekt, skal den besluttende myndighed inddrage berørte lodsejere, lokale interesseorganisationer samt repræsentanter for lokalsamfundet i planlægningen heraf under projektførløbet f.eks. ved repræsentation i udvalg, følgegrupper m.v.

§ 5. Det lokale statsskovdistrikts brugerråd skal inddrages i forbindelse med projekter på arealer, der ejes af Skov- og Naturstyrelsen eller erhverves af styrelsen som et led i projektets gennemførelse.

Vandforsyningsloven (lovbekendtgørelse nr. 71 af 17. januar 2007)

Kapitel 3

Planlægning

§ 10. (Ophævet)

§ 11. (Ophævet)

§ 12. Til at bistå sig ved udarbejdelsen af indsatsplaner, jf. § 13, opretter kommunalbestyrelsen et koordinationsforum bestående af repræsentanter for vandforsyningerne i kommunen, andre berørte myndigheder, jordbruget, industrien og eventuelle andre relevante parter i kommunen.

Stk. 2. Såfremt en indsatsplan udarbejdes i samarbejde med andre kommunalbestyrelser, skal koordinationsforumet omfatte de involverede kommunalbestyrelser.

§ 13. For hvert af de indsatsområder, der er fastlagt i regionplanen, skal kommunalbestyrelsen vedtage en indsatsplan. Kommunalbestyrelsen skal følge den prioritering, som er fastlagt i regionplanen.

Stk. 2. Indsatsplanen skal udarbejdes på baggrund af en nærmere kortlægning af arealanvendelse, forureningstrusler og naturlig beskyttelse af de pågældende vandressourcer.

Stk. 3. Indsatsplanen skal indeholde en detaljeret opgørelse over behovet for beskyttelse samt retningslinjer og tidsplan for myndighedernes indsats til opnåelse af denne beskyttelse.

§ 13 a. En kommunalbestyrelse eller ejeren af et alment vandforsyningsanlæg kan vedtage en indsatsplan for et område, hvis kommunalbestyrelsen eller ejeren af vandforsyningsanlægget finder, at retningslinjerne eller prioriteringen i vandressourceplanlægningen og regionplanen, er utilstrækkelige til at sikre kommunens eller vandforsyningsanlæggets interesser, jf. dog § 13 b, stk. 2. Bestemmelserne i § 13, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. En indsatsplan efter stk. 1 må ikke stride mod kommuneplanlægningen, vandressourceplanlægningen, vandforsyningsplanen eller indsatsplaner vedtaget efter § 13.

§ 13 b. Den, der udarbejder en indsatsplan efter § 13 eller § 13 a, skal inddrage alle de berørte parter i forbindelse med udarbejdelsen.

Stk. 2. En indsatsplan udarbejdet af en kommunalbestyrelse efter § 13 eller § 13 a kan ikke vedtages endeligt, hvis berørte kommunalbestyrelser har modsat sig dette skriftligt over for kommunalbestyrelsen inden 12 uger efter, at de berørte kommunalbestyrelser har modtaget det færdige udkast til planen. Forslaget kan herefter først vedtages, når der er opnået enighed mellem parterne om de nødvendige ændringer.

Stk. 3. En indsigelse efter stk. 2 skal være begrundet.

Stk. 4. Såfremt der ikke kan opnås enighed blandt de berørte kommunalbestyrelser om den nærmere udformning af indsatsplanen for kommunen, skal regionsrådet efter anmodning indkalde til mægling.

Stk. 5. Såfremt der ikke kan opnås enighed, skal regionsrådet forelægge sagen for miljøministeren, som herefter træffer afgørelse.

Stk. 6. En indsatsplan udarbejdet af ejeren af et alment vandforsyningsanlæg efter § 13 a kan ikke vedtages endeligt før 12 uger efter, at kommunalbestyrelsen har modtaget det færdige udkast til planen. Kommunalbestyrelsen påser, at bestemmelserne i stk. 1, § 13 a, stk. 2, og yderligere retningslinjer udstedt af ministeren efter § 15 eller § 16, stk. 1, er overholdt, samt at hensynet til beskyttelsen af vandressourcerne i øvrigt er tilgodeset. Hvis kommunalbestyrelsen inden udløbet af den i 1. pkt. nævnte frist gør indsigelse mod udkastet, kan indsatsplanen ikke vedtages endeligt, før der er opnået enighed. Kan enighed ikke opnås mellem en kommunalbestyrelse og en ejer af et alment vandforsyningsanlæg, bortfalder indsatsplanen.

Stk. 7. Når en indsatsplan efter § 13 eller § 13 a er vedtaget, skal de berørte grundejere og andre berørte parter have skriftlig, individuel underretning herom og om indholdet af planen.

§ 13 c. Kommunalbestyrelsen lægger ved afgørelse af sager de retningslinjer til grund, der er givet i en indsatsplan vedtaget efter § 13.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen gennemfører indsatsplaner, som den har vedtaget efter § 13 og § 13 a.

§ 13 d. En kommunalbestyrelse eller ejeren af et alment vandforsyningsanlæg kan for at gennemføre en indsatsplan vedtaget efter § 13 eller § 13 a indgå aftale med ejeren af eller indehaveren af andre rettigheder over en ejendom om dyrkningspraksis eller andre restriktioner i arealanvendelsen eller indgå aftale om salg af hele eller dele af ejendommen til kommunen eller vandforsyningsanlægget. Efter høring af ejeren af et alment vandforsyningsanlæg kan det i en aftale indgået af kommunalbestyrelsen bestemmes, at vandforsyningsanlægget helt eller delvis skal betale det beløb, der ifølge aftalen tilkommer ejeren af eller indehaveren af andre rettigheder over ejendommen under forudsætning af, at anlægget har fordel af aftalen.

Stk. 2. Ejeren af et alment vandforsyningsanlæg skal, inden der indgås aftale efter stk. 1, meddele indholdet af den påtænkte aftale til kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen påser, at aftalen ikke strider mod vandplanen, jf. lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder, eller indsatsplaner vedtaget efter § 13 eller vil vanskeliggøre gennemførelsen af disse planer. Fremsætter kommunalbestyrelsen inden for en frist af to uger indsigelse mod aftalen, kan denne ikke indgås.

Stk. 3. Aftaler efter stk. 1 kan tinglyses med prioritet forud for alle rettigheder i ejendommen. § 64 i lov om offentlige veje finder anvendelse med hensyn til udbetalingen af det aftalte beløb.

§ 14. Kommunalbestyrelsen udarbejder planer for, hvorledes vandforsyningen skal tilrettelægges, herunder hvilke anlæg forsyningen skal bygge på, og hvilke forsyningsområder de enkelte anlæg skal have. En vandforsyningsplan kan helt eller delvis udarbejdes i samarbejde med andre kommuner.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan udarbejde delplaner samt ændringer og tillæg til planerne.

Stk. 3. Miljøministeren kan pålægge kommunalbestyrelsen at udarbejde delplaner samt ændringer og tillæg til planer.

Stk. 4. Miljøministeren kan fastsætte en frist for kommunalbestyrelsens udarbejdelse af planer efter stk. 1 samt for kommunalbestyrelsens udarbejdelse af delplaner og ændringer og tillæg til planer efter stk. 3.

§ 14 a. En vandforsyningsplan efter § 14 må ikke stride imod regionplanlægningen og forudsætninger fastsat efter § 16, stk. 2, eller mod en indsatsplan vedtaget efter § 13.

Stk. 2. Almene vandforsyningsanlæg må ikke anlægge vandedninger i strid med vandforsyningsplaner.

Elforsyningsloven (lovbekendtgørelse nr. 1115 af 8. november 2006)

§ 28. Den systemansvarlige virksomhed skal i samarbejde med de øvrige kollektive elforsyningsvirksomheder sikre, at de offentlige forpligtelser, jf. § 8, opfyldes.

Stk. 2. Den systemansvarlige virksomhed skal udføre følgende opgaver:

- 1) Sikre, at der udføres sådanne forsknings- og udviklingsaktiviteter, som er nødvendige for en fremtidig miljøvenlig og energieffektiv transmission og distribution af elektricitet.
- 2) Udarbejde årlige oversigter og prognoser til brug for markedets aktuelle og potentielle aktører og til belysning af opfyldelsen af offentlige forpligtelser.
- 3) Samarbejde med systemansvarlige virksomheder i andre lande om etablering af gensidige, ligeværdige principper for elforsyning samt om nettariffer, netadgang og transit, markedsspørgsmål m.v., samkøring af transmissionsforbindelser, herunder håndtering af balance- og kapacitetsproblemer samt indgå nødvendige fælles systemdriftaftaler, som sikrer udnyttelsen af de fordele, som sammenkoblede systemer giver.
- 4) Varetage opgaver vedrørende miljøvenlig elproduktion ifølge bestemmelserne i kapitel 9 og regler fastsat i medfør af disse bestemmelser.
- 5) Samarbejde med netvirksomhederne om at sikre netadgang og adgang til transit.

- 6) Sikre brugerne lige adgang til informationer om adgangen til køb og salg af elektricitet.
 - 7) Udarbejde en plan for det fremtidige behov for transmissionskapacitet i det sammenhængende elforsyningssystem og transmissionsforbindelser til andre net.
 - 8) I samarbejde med transmissionsvirksomhederne sikre nødvendig om- og nybygning af transmissionsnet i overensstemmelse med transmissionsnetplanlægningen, jf. nr. 7.
 - 9) Fremsende en årlig miljøberetning til transport- og energiministeren, som redegør for udviklingen i de væsentligste miljøforhold for el- og kraft-varme-produktion inden for det samlede elforsyningssystem.
 - 10) Udarbejde forskrifter for netvirksomhedernes målinger.
 - 11) Varetage opgaver vedrørende betaling for offentlige forpligtelser ifølge § 8 og regler fastsat i medfør af denne bestemmelse.
 - 12) Sikre, efter pålæg fra transport- og energiministeren, midlertidig videreførelse af den bevillingspligtige aktivitet i tilfælde af, at en bevilling inddrages i medfør af § 54, stk. 1 eller 4, jf. § 54, stk. 6 og 8.
 - 13) Anvende gennemsigtige, ikkediskriminerende, markedsbaserede metoder ved anskaffelse af den energi, den anvender til at udføre sit hverv.
- Stk. 3.* Transport- og energiministeren kan fastsætte nærmere regler om indholdet og udførelsen af de opgaver, som påhviler en systemansvarlig virksomhed.

§ 29. Den systemansvarlige virksomhed skal sikre, at der udføres sådanne forsknings-, udviklings- og demonstrationsprojekter, som er nødvendige for udnyttelse af miljøvenlige elproduktionsteknologier, herunder udvikling af et miljøvenligt og sikkert elsystem.

Stk. 2. Transport- og energiministeren kan fastsætte regler om de i stk. 1 nævnte projekter, herunder regler om, at en plan herfor skal godkendes, før udgifterne hertil kan pålægges forbrugerne, jf. § 8, stk. 4, nr. 1.

Følgende regulering implementerer kravene om offentlig deltagelse i afgørelser vedrørende konkrete aktiviteter (konventionens art. 7) i dansk ret:

- Affaldsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1634 af 13. december 2006 om affald
- Jordforureningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 282 af 22. marts 2007 om forurenede jord
- Bekendtgørelse nr. 1430 af 13. december 2006 om indsatsplaner
- Bekendtgørelse nr. 1349 af 11. december 2006 om offentlighedens inddragelse ved store naturforvaltningsprojekter
- Bekendtgørelse nr. 1434 af 13. december 2006 om inddragelse af offentligheden ved regionsrådets udarbejdelse af oversigt over undersøgelses- og afværgeindsatsen i forhold til jord- og grundvandsforureninger
- Elforsyningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1115 af 8. november 2006 om elforsyning
- Lov nr. 316 af 5. maj 2004 om miljøvurdering af planer og programmer.
- Miljømålsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1756 af 22. december 2006.
- Naturbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 749 af 21. juni 2007 om naturbeskyttelse
- Planloven: Lovbekendtgørelse nr. 813 af 21. juni 2007 om planlægning
- Spildevandsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1667 af 14. december 2006 om spildevandstilladelser mv. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4
- Vandforsyningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 71 af 17. januar 2007 om vandforsyning mv.
- Bjørneklobekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 17 af 13. januar 2006 om bekæmpelse af kæmpebjørneklo.

Artikel 8

Offentlig deltagelse ved udarbejdelse af ministerielle bestemmelser og/eller generelt anvendelige, juridisk bindende, normative instrumenter.

Hver part stræber efter at fremme effektiv offentlig deltagelse på et passende tidspunkt – mens mulighederne stadig er åbne – under offentlige myndigheders udarbejdelse af ministerielle bestemmelser og andre generelt anvendelige juridisk bindende regler, der kan have en væsentlig indvirkning på miljøet. I dette øjemed bør der tages følgende skridt:

- a) tidsfrister, der er tilstrækkelige til effektiv offentlig deltagelse, bør fastsættes*
- b) udkast til regler bør offentliggøres eller på anden måde gøres offentligt tilgængelige*
- c) offentligheden bør gives mulighed for at fremkomme med kommentarer, enten direkte eller igennem repræsentative høringsorganer*

Resultatet af den offentlige deltagelse skal tages i betragtning i videst mulige omfang.

I Danmark følges den faste praksis, at man som alt overvejende hovedregel sender udkast til generelle regler i høring hos en bred vifte af organisationer og myndigheder. Endvidere udarbejdes notater over høringerne, hvor det i hver enkelt tilfælde overvejes, om bemærkninger giver anledning til ændringer. Denne praksis fraviges normalt ikke.

Love og bekendtgørelser på miljø- og landbrugsområdet er som hovedregel i høring i 4 uger.

Offentligheden inddrages som altovervejende hovedregel ved udsendelse af høringsbrev til berørte parter og organisationer mv., forud for fremsættelse af lovforslag eller udstedelse af nye bekendtgørelser mv., ligesom lovforslag ifølge en regeringsbeslutning altid gøres tilgængelige på internettet samtidig med, at de sendes i høring. Alt høringsmateriale samles på en fælles offentlig høringsportal (www.borger.dk/forside/lovgivning/hoeringsportalen). Miljøministeriets udkast til love og bekendtgørelser lægges endvidere altid på den relevante styrelses hjemmeside.

Artikel 9

Adgang til klage og domstolsprøvelse

Hvorledes er konventionens art. 9 gennemført i Danmark?

Artikel 9, stk. 1. Hver part sikrer, inden for rammerne af dens nationale lovgivning, at enhver, som mener, at hans eller hendes anmodning om adgang til oplysninger efter artikel 4 ikke er besvaret, urigtigt afslået, enten helt eller delvist, utilstrækkeligt besvaret eller på anden måde ikke behandlet i overensstemmelse med bestemmelserne i denne artikel, har adgang til at få sagen prøvet enten ved en domstol eller ved et andet uafhængigt og upartisk organ, etableret ved lov.

I tilfælde hvor en part giver adgang til sådan prøvelse ved en domstol, sikrer denne, at en sådan person også, uden eller mod beskedent vederlag, har adgang til en hurtig og ved lov etableret procedure, hvorved en offentlig myndighed revurderer sagen eller et uafhængigt og upartisk organ, der ikke er en domstol, prøver sagen.

Endelige afgørelser efter dette stk. 1 er bindende for den offentlige myndighed, der ligger inde med oplysningerne. Der skal gives skriftlig begrundelse, i hvert fald i de tilfælde, hvor adgang til oplysninger er blevet afslået efter denne bestemmelse.

Domstolsprøvelse

Det følger af de almindelige processuelle regler, at enhver, der har en individuel retlig interesse kan anlægge retssag.

Administrativ prøvelse vedr. aktindsigtsspørgsmål samt kære af rettens afgørelser efter miljøoplysningslovens § 5, stk. 1

Efter § 4, stk. 6., i lov om aktindsigt i miljøoplysninger, kan en afgørelse om aktindsigt påklages til den myndighed, der er klageinstans i forhold til den sag, som anmodningen om aktindsigt vedrører. Afslag på anmodning om aktindsigt, der er meddelt af et organ eller af forsyningsvirksomheder omfattet af loven, kan påklages til Miljøklagenævnet.

Klageadgangen suppleres af de ulovbestemte forvaltningsretlige principper, herunder princippet om, at borgerne efter omstændighederne har retskrav på, at myndigheden genoptager en sag og realitetsbehandler den på ny. Der er endvidere adgang til at indbringe sager for Folketingets Ombudsmand og de myndigheder, der fører tilsyn med kommunerne.

Efter miljøoplysningslovens § 5 a, stk. 2, gælder bl.a. retsplejelovens § 41 e i forhold til rettens afgørelser efter miljøoplysningslovens § 5, stk. 1. Dette indebærer, at de nævnte afgørelser kan påkæres efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37.

Vedr. skriftlighedskravet og bindende afgørelser se under art. 9, stk. 4.

Art. 9, stk. 2. Hver part sikrer, inden for rammerne af dens nationale lovgivning, at medlemmer af den berørte offentlighed

a) som har tilstrækkelig interesse, eller, alternativt,

b) hvis en parts administrative regler stiller krav herom, som hævder, at en rettighed er krænket,

har adgang til ved en domstol og/eller et andet ved lov etableret uafhængigt og upartisk organ at få prøvet den materielle og processuelle lovlighed af enhver afgørelse, handling eller undladelse, der er omfattet af bestemmelserne i artikel 6 og, hvor der er hjemmel i national ret og, med forbehold for stk. 3 nedenfor, af andre relevante bestemmelser i denne konvention.

Hvad der udgør tilstrækkelig interesse eller en krænkelse af en rettighed fastsættes i overensstemmelse med kravene i national ret og i overensstemmelse med det mål at give den berørte offentlighed vid adgang til klage og domstolsprøvelse inden for rammerne af denne konvention. Med henblik herpå skal den interesse, som en hvilken som helst ikke-statslig organisation, der opfylder de krav, der er fastsat i artikel 2, stk. 5, måtte have, anses for at være tilstrækkelig i relation til formålet med litra a) ovenfor. Sådanne organisationer skal også anses for at have rettigheder, der kan krænkelse med henblik på formålet med litra b) ovenfor.

Bestemmelserne i dette stk. 2 udelukker ikke muligheden for foreløbig prøvelse ved en administrativ myndighed og påvirker ikke krav om udtømmning af administrative klagemuligheder forinden sagen påklages eller indbringes for domstolen, hvor et sådant krav måtte eksistere efter national ret.

De danske regler om prøvelse indeholder ikke en sådan adgang til domstolsprøvelse, at det isoleret set kan opfylde konventionskravet. Dette skyldes, at miljøorganisationer ikke i alle tilfælde kan forvente at blive indrømmet søgsmålskompetence. Der er derfor gennemført en udvidet adgang til administrativ rekurs ved de særlige nævn på miljøområdet, se nedenfor. I et vist omfang er der en videregående adgang til klage i forhold til konventionens mindstekrav, idet de danske regler tillige omfatter andre typer af afgørelser, og dermed også andre love, end de, der vedrører konventionens bilagsaktiviteter.

Der er indført en klageadgang for landsdækkende foreninger og organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål. Der stilles samtidig krav om, at foreningen har vedtægter eller lignende, der dokumenterer formålet, og at den er landsdækkende og har en vis seriøsitet og fasthed i organiseringen.

Der er endvidere indført særlige regler om klageadgang for organisationer, der repræsenterer væsentlige rekreative interesser. Både organisationer, der beskytter miljøet, men også sådanne, som eksempelvis bruger naturen, er tillagt en udvidet klageret. Også på dette punkt giver de danske regler således en videregående klageadgang i forhold til konventionens mindstekrav.

Endelig har lokale afdelinger, der har en væsentlig interesse i en afgørelse, i visse tilfælde klageret (f.eks. i afgørelser efter naturbeskyttelsesloven, husdyrgodkendelsesloven og råstofloven). Tilsvarende klageregler gælder for afgørelser om fortidsminder og diger (museumsloven). Undertiden har alle og enhver, der har manifesteret en interesse i en afgørelse, klageret (f.eks. i fredningssager). Nogenlunde tilsvarende vide klageregler gælder i sager om fredning af bevaringsværdige bygninger.

Gennemførelse af art. 9, stk. 2 i den danske lovgivning:

Miljøbeskyttelsesloven (Bekendtgørelse nr. 1757 af 22. december 2006 af lov om miljøbeskyttelse)

§ 37. Godkendelsesmyndighedens afgørelser af, om en virksomhed, et anlæg eller en indretning eller en ændring eller en udvidelse af sådanne er godkendelsespligtig, kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Stk. 2. Miljø- og energiministeren fastsætter nærmere regler om, at godkendelsesmyndighedens afgørelser om, at en virksomhed, et anlæg eller en indretning eller en ændring eller en udvidelse ikke er godkendelsespligtig, kan påklages til Miljøklagenævnet.

§ 91. Medmindre andet fremgår af lovens bestemmelser, jf. dog § 92, kan kommunalbestyrelsens afgørelser og beslutninger efter loven eller regler, der er fastsat med hjemmel i loven, påklages til Miljøklagenævnet. Tilsvarende gælder for afgørelser truffet af miljøministeren efter lovens kapitel 4-6 og 8 samt afgørelser truffet i medfør af § 25 eller § 82 samt afgørelser efter § 70 a, § 70 b og § 72, når disse afgørelser vedrører sager efter lovens kapitel 4-6 og 8 samt afgørelser truffet i medfør af § 25 eller § 82.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 78, stk. 1, finder tilsvarende anvendelse på afgørelser i klagesager.

§ 100. Lokale foreninger og organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan påklage afgørelser, som foreningen eller organisationen har ønsket underretning om, jf. § 76, stk. 1. Lokale foreninger og organisationer, der efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, kan påklage afgørelser, som foreningen eller organisationen har ønsket underretning om, jf. § 76, stk. 1, når afgørelsen berører sådanne interesser og klagen har til formål at varetage natur- og miljøbeskyttelse.

Stk. 2. Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan påklage afgørelser efter bestemmelserne i kapitel 3, 4 og 5.

Stk. 3. Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har til formål at varetage væsentlige rekreative interesser, kan påklage afgørelser efter bestemmelserne i kapitel 3, 4 og 5, når afgørelsen berører sådanne interesser og klagen har til formål at varetage natur- og miljøbeskyttelse.

Stk. 4. Lokale afdelinger af landsdækkende foreninger eller organisationer er ikke omfattet af bestemmelsen i stk. 1-3.

Stk. 5. Klagemyndigheden kan til efterprøvelse af klageberettigelsen forlange, at foreningen eller organisationen fremsender vedtægterne.

Husdyrgodkendelsesloven (Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug)

§ 76. Medmindre andet fremgår af lovens bestemmelser, jf. dog § 78, kan kommunalbestyrelsens afgørelser og beslutninger efter loven eller regler, der er fastsat med hjemmel i loven, påklages til det Miljøankenævn, der er nedsat i henhold til lov om miljøbeskyttelse.

Stk. 2. Tilsvarende gælder for afgørelser truffet af miljøministeren i medfør af § 65 og afgørelser truffet af miljøministeren i medfør af §§ 50, 51 og 53 i sager, hvor ministeren har besluttet at overtage kommunalbestyrelsens beføjelser i medfør af § 65.

§ 86. Lokale foreninger og organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan påklage afgørelser, som foreningen eller organisationen har ønsket underretning om, jf. § 61.

Stk. 2. Lokale foreninger og organisationer, der efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, kan påklage afgørelser, som foreningen har ønsket underretning om, jf. § 61, når afgørelsen berører sådanne interesser og klagen har til formål at varetage natur- og miljøbeskyttelse.

§ 87. Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan påklage afgørelser truffet med hjemmel i bestemmelserne i kapitel 3.

Stk. 2. Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har til formål at varetage væsentlige rekreative interesser, kan påklage afgørelser truffet med hjemmel i bestemmelserne i kapitel 3, når afgørelsen berører sådanne interesser og klagen har til formål at varetage natur- og miljøbeskyttelse.

Havmiljøloven (Lovbekendtgørelse nr. 925 af 28. september 2005 med senere ændringer)

§ 48. Miljøministeren kan bemyndige en under ministeriet oprettet statslig myndighed eller efter forhandling med vedkommende minister andre statslige myndigheder til at udøve de beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren.

Stk. 2. Miljøministeren kan fastsætte regler om adgangen til at påklage afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelse efter stk. 1, herunder at afgørelserne ikke skal kunne påklages.

Ministeren har delegeret en række beføjelser efter loven til henholdsvis Miljøstyrelsen og By- og Landskabsstyrelsen.

§ 52. Afgørelser efter § 26 samt afgørelser truffet i medfør af regler, der er fastsat med hjemmel i § 33, stk. 2, kan påklages af

- 1) enhver, der må antages at have en individuel væsentlig interesse i sagens udfald,
- 2) kommunalbestyrelsen,
- 3) Sundhedsstyrelsen,
- 4) Forbrugerrådet,
- 5) Danmarks Fiskeriforening,
- 6) Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere,
- 7) Danmarks Rederiforening,
- 8) Bilfærgernes Rederiforening og
- 9) Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte afgørelser kan endvidere påklages af

- 1) lokale foreninger eller organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, i det omfang foreningen eller organisationen har ønsket underretning om afgørelserne, jf. § 49, stk. 3,
- 2) lokale foreninger eller organisationer, der efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, i det omfang foreningen eller organisationen har ønsket underretning om afgørelserne, jf. § 49, stk. 3, når afgørelsen berører sådanne interesser,
- 3) landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, og
- 4) landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har til formål at varetage væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Stk. 3. Miljøklagenævnet kan til efterprøvelse af klageberettigelsen forlange, at foreningen eller organisationen fremsender vedtægterne.

Stk. 4. Lokale afdelinger af landsdækkende foreninger er ikke omfattet af bestemmelserne i stk. 2.

Stk. 5. Et forbud eller påbud efter § 43 eller § 43 a, stk. 1 eller 2, kan påklages af afgørelsens adressat.

Planloven (Lovbekendtgørelse nr. 813 af 21. juni 2007 om planlægning)

§ 58. Til Naturklagenævnet, som er nedsat i medfør af lov om naturbeskyttelse, kan påklages:

- 1) Kommunalbestyrelser afgørelser efter § 35, stk. 1.
- 2) Kommunalbestyrelser afgørelser efter § 47, stk. 1.
- 3) Kommunalbestyrelser og miljøministerens afgørelser om tilladelser efter regler fastsat af miljøministeren i henhold til § 11 g, stk. 4.
- 4) Regionsråds og kommunalbestyrelser afgørelser om andre forhold, der er omfattet af denne lov, for så vidt angår retlige spørgsmål, jf. dog stk. 2.
- 5) Miljøministerens afgørelser om andre forhold i sager, hvor ministeren har overtaget kommunalbestyrelsens opgaver og beføjelser efter regler fastsat i henhold til § 11 i, stk. 1, for så vidt angår retlige spørgsmål.

Stk. 2. Kommunalbestyrelser vedtagelse af en kommuneplan eller en lokalplan kan ikke påklages til anden administrativ myndighed, for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt planen er i strid med beskrivelsen af den ønskelige fremtidige udvikling i den regionale udviklingsplan, jf. § 11, stk. 4, nr. 1.

Stk. 3. Naturklagenævnets formand kan på nævnets vegne træffe afgørelse i sager, der ikke skønnes at have meget væsentlig interesse i forhold til lovens formål.

Stk. 4. Naturklagenævnets afgørelser kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

§ 58 a. Foreningers afgørelser efter § 21, stk. 1, kan påklages til kommunalbestyrelsen.

§ 58 b. Klager vedrørende udbygningsaftaler, jf. § 21 b, kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 59. Klageberettiget efter § 58 er miljøministeren og i øvrigt enhver med retlig interesse i sagens udfald, herunder en nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker.

Stk. 2. Klageberettiget efter § 58, stk. 1, nr. 1, 3, 4 og 5, er endvidere landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen, på betingelse af,

- 1) at foreningen eller organisationen har vedtægter eller love, som dokumenterer dens formål, og
- 2) at foreningen eller organisationen repræsenterer mindst 100 medlemmer.

Lovbekendtgørelse nr. 889 af 4. juli 2007 om anvendelse af Danmarks undergrund

§ 37 a. Enhver med en væsentlig og individuel interesse i afgørelsen kan klage til Energiklagenævnet over de miljømæssige forhold i afgørelser i henhold til §§ 10, 17 og 28, hvis afgørelserne tillige er omfattet af §§ 28 a og 28 b.

Stk. 2. Lokale og landsdækkende foreninger eller organisationer, der som hovedformål har beskyttelse af natur og miljø, kan klage over de i stk. 1 angivne afgørelser. Det samme gælder for lokale og landsdækkende foreninger og

organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når en afgørelse berører sådanne interesser.

Stk. 3. Lokale og landsdækkende foreninger eller organisationer fremsender senest samtidig med klagen deres vedtægter til Energiklagenævnet som dokumentation for, at de er lokale eller landsdækkende, og at deres formål opfylder de i stk. 2 angivne krav.

Stk. 4. Klage skal være indgivet skriftligt inden 4 uger efter, at afgørelsen er offentligt bekendtgjort. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Stk. 5. En tilladelse må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.

Stk. 6. Klage over en tilladelse til et projekt omfattet af stk. 1 har ikke opsættende virkning, medmindre Energiklagenævnet bestemmer andet.

Stk. 7. Energiklagenævnets afgørelser kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Lovbekendtgørelse nr. 1101 af 18. november 2005 om kontinentalsoklen med senere ændringer

§ 6 a. Enhver med en væsentlig og individuel interesse i afgørelsen kan klage til Energiklagenævnet over de miljømæssige forhold i afgørelser i henhold til §§ 4 og 4 b.

Stk. 2. Lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelse af natur og miljø, kan klage over de i stk. 1 angivne afgørelser. Det samme gælder for lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når en afgørelse berører sådanne interesser.

Stk. 3. Lokale og landsdækkende foreninger og organisationer fremsender senest samtidig med klagen deres vedtægter til Energiklagenævnet som dokumentation for, at de er lokale eller landsdækkende, og at deres formål ligger inden for de i stk. 2 angivne krav.

Stk. 4. Klage skal være indgivet skriftligt inden 4 uger efter, at afgørelsen er offentligt bekendtgjort. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Stk. 5. En tilladelse må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.

Stk. 6. Klage over en tilladelse til et projekt omfattet af stk. 1 har ikke opsættende virkning, medmindre Energiklagenævnet bestemmer andet.

Stk. 7. Energiklagenævnets afgørelser kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Elforsyningsloven (lovbekendtgørelse nr. 1115 af 8. november 2006 om elforsyning med senere ændringer)

§ 89 a. Enhver med en væsentlig og individuel interesse i afgørelsen kan klage til Energiklagenævnet over de miljømæssige forhold i afgørelser i henhold til § 16, hvis afgørelserne tillige er omfattet af §§ 17-17 b.

Stk. 2. Lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelse af natur og miljø, kan klage over de i stk. 1 angivne afgørelser. Det samme gælder for lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når en afgørelse berører sådanne interesser.

Stk. 3. Lokale og landsdækkende foreninger og organisationer fremsender senest samtidig med klagen deres vedtægter til Energiklagenævnet som dokumentation for, at de er lokale eller landsdækkende, og at deres formål opfylder kravene i stk. 2.

Stk. 4. Klage i henhold til stk. 1 og 2 skal være indgivet skriftligt inden 4 uger efter, at afgørelsen er offentligt bekendtgjort. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Stk. 5. En tilladelse må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.

Stk. 6. Klage over en tilladelse til et projekt omfattet af stk. 1 har ikke opsættende virkning medmindre Energiklagenævnet bestemmer andet.

Stk. 7. Energiklagenævnets afgørelser kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelse af nr. 749 af 21. juni 2007 om naturbeskyttelse)

§ 78. Kommunalbestyrelsens afgørelser efter loven eller de regler, der udstedes efter loven, kan påklages til Naturklagenævnet efter bestemmelserne i dette kapitel. Afgørelser efter § 73, stk. 6, kan dog ikke påklages.

Stk. 2. Miljøministeren kan bestemme, at afgørelser, der træffes af amtsrådet efter regler udstedt efter § 20, stk. 2, ikke skal kunne påklages.

Stk. 3. Fredningsnævnets afgørelser efter § 50, stk. 1, kan påklages til Naturklagenævnet efter bestemmelserne i dette kapitel. For klage over fredningsnævnets øvrige afgørelser gælder § 43.

Stk. 4. Miljøministerens afgørelser efter § 9, § 11, stk. 1 og 2, § 27, stk. 1 og 2, § 53, stk. 1, 2 og 4, og § 65, stk. 1, kan påklages til Naturklagenævnet efter bestemmelserne i dette kapitel. Andre afgørelser efter loven kan ikke påklages til anden administrativ myndighed, jf. dog § 60, stk. 4.

Stk. 5. Miljøministeren kan fastsætte bestemmelser om klage over afgørelser truffet af ministeren efter regler udstedt i

medfør af loven. Miljøministeren kan bestemme, at sådanne afgørelser kan påklages til Naturklagenævnet, eller at sådanne afgørelser ikke kan påklages til anden administrativ myndighed.

Stk. 6. Miljøministeren kan fastsætte bestemmelser om klage over afgørelser truffet af en myndighed, som efter miljøministerens bestemmelse efter § 73, stk. 3, fører tilsyn med overholdelsen af loven. Miljøministeren kan bestemme, at sådanne afgørelser kan påklages til Naturklagenævnet, eller at sådanne afgørelser ikke kan påklages til anden administrativ myndighed.

§ 86. Klageberettiget er

- 1) adressaten for afgørelsen,
- 2) ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- 3) offentlige myndigheder,
- 4) en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
- 5) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- 6) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- 7) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Stk. 2. Ved klage efter stk. 1, nr. 6 og 7, kan Naturklagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter eller på anden måde.

Råstofloven (lovbekendtgørelse nr. 784 af 21. juni 2007 om råstoffer)

§ 13. Kommunalbestyrelsens afgørelser efter loven eller de regler, der fastsættes i medfør af loven, kan, for så vidt angår forekomster på landjorden, påklages til Naturklagenævnet efter bestemmelserne i §§ 14-16. Kommunalbestyrelsens afgørelser efter § 7, stk. 2, § 9, stk. 2, og § 11 kan dog ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Stk. 2. Regionsrådets afgørelser kan, for så vidt angår retlige spørgsmål, påklages til Naturklagenævnet efter bestemmelserne i §§ 14-16.

Stk. 3. Miljøministerens afgørelser efter regler, der fastsættes i medfør af lovens § 36, kan påklages til Naturklagenævnet efter bestemmelserne i §§ 14-16. Miljøministerens afgørelser efter loven eller efter de regler, der fastsættes i medfør af loven, vedrørende forekomster på landjorden kan i øvrigt ikke påklages til anden administrativ myndighed.

§ 15. Klageberettiget er

- 1) adressaten for afgørelsen,
- 2) offentlige myndigheder,
- 3) en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
- 4) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- 5) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
- 6) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser, og
- 7) enhver med individuel væsentlig interesse i afgørelsen.

Stk. 2. Ved klage efter stk. 1, nr. 5 og 6, kan Naturklagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter eller på anden måde.

Skovloven (lovbekendtgørelse nr. 793 af 21. juni 2007)

§ 60. Afgørelser efter §§ 4 og 6, § 7, stk. 2, § 13, § 15, stk. 2, § 17, stk. 3, §§ 19-21, 38 og 39 og § 51, stk. 2 og 3, der er truffet af miljøministeren eller efter bemyndigelse fra denne, jf. § 43, kan påklages til Naturklagenævnet.

Stk. 2. Nævnets formand kan på nævnets vegne træffe afgørelse i sager efter loven, når klagen ikke skønnes at indeholde spørgsmål af meget væsentlig interesse i forhold til lovens formål.

Stk. 3. Nævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 62. Afgørelser, der kan påklages efter denne lov eller regler, der er udstedt i medfør af loven, kan påklages af

- 1) adressaten for afgørelsen og
- 2) enhver, som i øvrigt har en individuel, væsentlig interesse i sagen.

Stk. 2. Afgørelser, der er truffet efter denne lovs §§ 4 og 6, § 15, stk. 2, § 17, stk. 3, §§ 19-21 og 38, jf. § 11, stk. 1, samt vilkår fastsat for disse afgørelser efter § 39 kan endvidere påklages af

- 1) en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
- 2) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,

- 3) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser, og
 - 4) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.
- Stk. 3. Ved klage efter stk. 2, nr. 2 og 3, kan Naturklagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved at indsende vedtægter eller på anden måde.
- Stk. 4. De foreninger og organisationer, der er nævnt i stk. 2, skal underrettes skriftligt om de afgørelser, der er nævnt i stk. 2, hvis de anmoder om det.

Sommerhusloven (lovbekendtgørelse nr. 785 af 21. juni 2007 om sommerhuse og camping m.v.)

§ 10 d. Miljøministeren kan bemyndige en under ministeriet oprettet statslig myndighed eller efter forhandling med vedkommende minister andre statslige myndigheder til at udøve de beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren.

Stk. 2. Miljøministeren kan fastsætte regler om adgangen til at påklage afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelse efter stk. 1, herunder at afgørelserne ikke skal kunne påklages.

Stk. 3. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om udøvelsen af de beføjelser, som en anden statslig myndighed efter forhandling med vedkommende minister bliver bemyndiget til at udøve efter stk. 1.

§ 10 e. Afgørelser truffet efter lovens §§ 2 og 8 af miljøministeren eller afgørelser truffet efter bemyndigelse af en kommunalbestyrelse, jf. § 2, stk. 2, kan påklages til Naturklagenævnet.

Stk. 2. Naturklagenævnets formand kan på nævnets vegne træffe afgørelse i klager efter loven, når klagen skønnes ikke at indeholde spørgsmål af meget væsentlig interesse i forhold til lovens formål.

Stk. 3. Naturklagenævnets afgørelser kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Stk. 4. Klageberettiget er

- 1) adressaten for afgørelsen,
- 2) offentlige myndigheder og
- 3) enhver med individuel væsentlig interesse i afgørelsen.

Stk. 5. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Stk. 6. Klage indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen. Myndigheden videresender klagen til Naturklagenævnet ledsaget af den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.

Stk. 7. En tilladelse må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, medmindre Naturklagenævnet bestemmer andet.

Lovbekendtgørelse nr. 789 af 21. juni 2007 om vandløb

§ 80. Vandløbsmyndighedens afgørelser, bortset fra afgørelser om erstatning og andre økonomiske spørgsmål, kan påklages til miljøministeren, jf. dog stk. 2. Afgørelser efter § 54 a kan dog ikke påklages.

Stk. 2. Vandløbsmyndighedens afgørelser vedrørende regulativer for offentlige vandløb, jf. § 12, kan påklages til Naturklagenævnet. Bestemmelsen i stk. 1, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Uanset bestemmelsen i stk. 1 kan miljøministeren fastsætte regler om, at vandløbsmyndighedens afgørelser i nærmere angivne grupper af sager om private vandløb ikke skal kunne påklages til anden administrativ myndighed.

§ 84. Vandløbsmyndighedens afgørelser kan påklages af:

- 1) den, afgørelsen er rettet til,
- 2) enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald og
- 3) en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker.

Stk. 2. Afgørelser efter kapitel 5 kan påklages af

- 1) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- 2) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- 3) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Stk. 3. Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Sportsfiskerforbund kan påklage visse større sager efter kapitlerne 6, 7 og 8 efter miljøministerens nærmere bestemmelse.

Stk. 4. Ved klage efter stk. 2, nr. 2 og 3, kan Naturklagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter eller på anden måde.

Også for Fødevarerministeriets vedkommende gælder de ovenfor anførte generelle principper for administrativ og judiciel prøvelse. Hertil kommer, at der i henhold til driftslovens § 16, stk. 3, ved

bjørneklobekendtgørelsens § 6, stk. 1, er givet klageadgang for Dansk Landbrug, Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet.

Art. 9, stk. 3. I tillæg til og med forbehold for procedurerne om prøvelse efter stk. 1 og 2 ovenfor, sikrer hver part, at medlemmer af offentligheden, der opfylder eventuelle kriterier i national ret, har adgang til administrative eller retslige procedurer for at anfægte private personers og offentlige myndigheders handlinger og undladelser, der er i strid med de bestemmelser i national ret, der vedrører miljøet.

Ud over de ovenfor nævnte muligheder for at gå til klagenævn er der administrativt mulighed for at gå til Statsforvaltningen og politiet for at anfægte private personers og offentlige myndigheders handlinger og undladelser, der er i strid med de bestemmelser i national ret, der vedrører miljøet. Der er også mulighed for at klage til Folketingets Ombudsmand.

Ombudsmandens kompetence omfatter alle dele af den offentlige forvaltning. Han skal bedømme, om myndigheder eller personer, der er omfattet af ombudsmandens virksomhed, handler i strid med gældende ret eller på anden måde gør sig skyldig i fejl eller forsømmelser ved udøvelsen af deres opgaver. Kontrollen omfatter både afgørelser og anden forvaltningsvirksomhed. Klage kan indgives af enhver, og klagen skal være indgivet inden et år efter, at forholdet er "begået". Ombudsmanden afgør, om en klage giver tilstrækkelig grund til undersøgelse. Hans sanktionsmuligheder er at fremsætte kritik, afgive henstillinger og i øvrigt give sin opfattelse af en sag. I overensstemmelse med den erklæring, der blev afgivet under forhandlingerne om ombudsmandsinstitutionen, anser Danmark muligheden for at indbringe sager for ombudsmanden for at være en mulighed for prøvelse ved et uafhængigt administrativt organ.

Statsforvaltningerne varetager tilsynet med kommunerne. Statsforvaltningerne fører tilsyn med, at kommunerne overholder den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder, herunder kommunale forskrifter, der er udstedt i medfør af denne lovgivning. Statsforvaltningerne fører ikke tilsyn i det omfang særlige klage- eller tilsynsmyndigheder kan tage stilling til den pågældende sag. Statsforvaltningerne beslutter selv, om der er tilstrækkeligt grundlag for at rejse en tilsynssag. Statsforvaltningerne kan udtale sig om lovligheden af kommunale dispositioner eller undladelser og kan sætte kommunale afgørelser, der er truffet i strid med lovgivningen, ud af kraft. Statsforvaltningerne kan endvidere under de i lovgivningen anførte betingelser pålægge tvangsbøder, anlægge erstatnings- og anerkendelsessøgsmål samt indgå aftale om erstatningsretlig bod.

Desuden kan der ske anmeldelse til miljømyndighederne eller politianmeldelse ved manglende overholdelse af miljøreglerne.

Herudover er der muligheden for at få en sag prøvet ved domstolene, jf. grundlovens § 63.

Et konsulentfirma har i 2007 på vegne af Europa-Kommissionen udarbejdet en rapport om EU-landenes opfyldelse af artikel 9, stk. 3. Landerapporten for Danmark (Measures on access to justice in environmental matters (Article 9(3))) konkluderer, at det danske system generelt er tilstrækkeligt.

Art. 9, stk. 4. I tillæg til og med forbehold for stk. 1, skal procedurerne, der er fastsat i stk. 1, 2 og 3 ovenfor stille tilstrækkelige og effektive retsmidler til rådighed, inklusive foreløbige retsmidler,

hvor dette findes passende, der skal være rimelige og retfærdige, betimelige og ikke uoverkommeligt dyre. Afgørelser efter denne artikel skal være skriftlige eller registreres på skrift. Domstolsafgørelser, og når det er muligt, andre organers afgørelser, skal være offentligt tilgængelige.

Domstolsafgørelser vedrørende:

- aktindsigt i miljøoplysninger,
- offentlig deltagelse i afgørelser vedrørende konkrete aktiviteter med indvirkning på miljøet eller
- foreneligheden med miljølovgivningen af privates eller offentlige myndigheders handlinger og undladelser

er offentligt tilgængelige, jf. miljøoplysningslovens § 5a, stk. 1.

Endvidere er der retsplejelovens kapitel 3 a om aktindsigt fastsat mulighederne for generelt at få aktindsigt i domme, kendelser m.v.

Skriftlighedskrav og bindende afgørelser

Administrative afgørelser

Der er i dansk forvaltningsret ingen almindelig regel om, at administrative afgørelser skal være skriftlige. Det er imidlertid den almindelige praksis, at administrative afgørelser meddeles skriftligt. Denne almindelige praksis suppleres af princippet om god forvaltningsskik, hvorefter borgernes skriftlige henvendelser skal besvares skriftligt, ligesom særligt indgribende afgørelser skal meddeles skriftligt. Hertil kommer, at en borger efter forvaltningslovens § 23 kan forlange at få en skriftlig begrundelse for en afgørelse, der er meddelt mundtligt, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende medhold. Administrationens afgørelser er i øvrigt bindende.

For så vidt angår sager om aktindsigt i miljøoplysninger fastsætter § 4, stk. 4, i lov om aktindsigt i miljøoplysninger, at afslag skal begrundes og være ledsaget af en klagevejledning. Afslag meddeles skriftligt, hvis anmodningen er fremsat skriftligt, eller hvis den, der fremsatte anmodningen, ønsker det. Kravet om skriftlighed gælder både myndigheder og organer omfattet af lovens § 1, og kravet omfatter ethvert afslag, herunder afslag på at modtage oplysningerne i en bestemt form.

Ombudsmanden

I overensstemmelse med den erklæring, der blev afgivet under forhandlingerne om Århuskonventionen vedrørende ombudsmandsinstitutionen, anser Danmark muligheden for at indbringe sager for ombudsmanden for at være en mulighed for prøvelse ved et uafhængigt administrativt organ. Ombudsmandens afgørelser er skriftlige, men ikke bindende. I praksis efterlever forvaltningen generelt ombudsmandens henstillinger. Ombudsmandens stillingtagen i en sag, begrænser ikke domstolens adgang til en efterfølgende prøvelse af samme sag.

Domstolsafgørelser er skriftlige, bindende og kan tvangsfuldbyrdes, jfr. retsplejelovens regler.

Ikke uoverkommeligt dyre procedurer efter art. 9, stk. 1, 2 og 3:

Administrativ prøvelse er som udgangspunkt gratis i Danmark. Dog er der på Naturklagenævnets område fastsat, at der i størsteparten af de sager, som nævnet behandler, skal betales et gebyr på 500 kr. ved indbringelsen af sager.

For så vidt angår domstolsprøvelse betales en retsafgift ved anlæggelse af en sag. Herudover er der sædvanligvis udgifter til advokatbistand og sagkyndig bistand m.v.

Der er mulighed for efter reglerne i retsplejelovens kapitel 31 at få fri proces og offentlig retshjælp. Fri proces indebærer bl.a., at vedkommende part får beskikket en advokat til udførelse af sagen mod vederlag af statskassen. Derudover er der i et vist omfang mulighed for at få offentlig retshjælp. Der gælder de samme økonomiske betingelser for at være berettiget til retshjælp som for at kunne opnå fri proces. Retshjælpen omfatter rådgivning og udfærdigelse af enkelte skriftlige henvendelser af sædvanlig art, herunder ansøgning om fri proces, processkrifter i retssager og deltagelse i møder mm. Retshjælp kan endvidere ydes til klage over offentlige myndigheders afgørelser. Herudover kan domstolene i et vist omfang under verserende retssager beskikke en advokat.

Private kan efter retspraksis i et vist omfang få nedlagt fagedforbud mod andres handlinger i strid med regler af offentligretlig karakter, jf. Bernhard Gomard: Fogedret (4. udg. 1997), s. 383-384 og 388-391.

Art. 9, stk. 5. Med henblik på at fremme effektiviteten af bestemmelserne i denne artikel sikrer hver part, at offentligheden informeres om adgangen til administrativ og retslig prøvelse og overvejer etableringen af passende støtteordninger til at fjerne eller reducere finansielle og andre barrierer for adgangen til klage og domstolsprøvelse.

Information om mulighederne for administrativ og retslig prøvelse

Se besvarelse under art. 3, stk. 2.

Følgende regulering implementerer kravene om offentlig deltagelse i afgørelser vedrørende konkrete aktiviteter konventionens art. 9 i dansk ret:

- Forvaltningslov: lov nr. 571 af 19. december 1985 Forvaltningsloven med senere ændringer
- Havmiljøloven: Lovbekendtgørelse nr. 925 af 28. september 2005 med senere ændringer
- Husdyrgodkendelsesloven: Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug
- Kontinentalsokkeloven: Lovbekendtgørelse nr. 1101 af 18. november 2005 om kontinentalsoklen med senere ændringer
- Miljøbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 1757 af 22. december 2006 om miljøbeskyttelse
- Elforsyningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1115 af 8. november 2006 om elforsyning med senere ændringer
- Miljøoplysningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 660 af 14. juni 2006 om aktindsigt i miljøoplysninger med senere ændringer
- Naturbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 749 af 21. juni 2007 om naturbeskyttelse
- Planloven: Lovbekendtgørelse nr. 813 af 21. juni 2007 om planlægning
- Retsplejeloven: Lovbekendtgørelse nr. 1261 af 23. oktober 2007
- Råstofloven: Lovbekendtgørelse nr. 784 af 21. juni 2007 om råstoffer
- Skovloven: Lovbekendtgørelse nr. 793 af 21. juni 2007 om skove

- Sommerhusloven: Lovbekendtgørelse nr. 785 af 21. juni 2007 om sommerhuse og camping mv.
- Undergrundsloven: Lovbekendtgørelse nr. 889 af 4. juli 2007 om anvendelse af Danmarks undergrund
- Vandløbsloven: Lovbekendtgørelse nr. 789 af 21. juni 2007 om vandløb
- Museumsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1505 af 14. december 2006 om museumsloven.
Driftsloven: Lov nr. 434 af 9. juni 2004 om drift af landbrugsjorder (§ 16, stk. 3)
- Bjørneklobekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 17 af 13. januar 2006 om bekæmpelse af kæmpebjørneklo (§ 6, stk. 1).